

Keskkonnateabe Keskus
Estonian Environment Information Centre

**ULUKIASURKONDADE SEISUND JA
KÜTTIMISSOOVITUS 2012**
*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2012*

Koostajad: Peep Männil
Rauno Veeroja
Jüri Tõnisson

Tartu 2012

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
MATERJAL JA METOODIKA	4
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	7
PÕDER (ALCES ALCES)	7
METSSIGA (SUS SCROFA)	15
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	19
METSKITIS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	23
KARU (URSUS ARCTOS)	27
HUNT (CANIS LUPUS).....	31
ILVES (LYNX LYNX).....	38
REBANE (VULPES VULPES)	43
KÄHRIK (NYCTEREUTES PROCYONOIDES).....	46
KOBRA (CASTOR FIBER).....	49
HALLJÄNES (LEPUS EUROPÆUS).....	51
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	53
METSNUGIS (MARTES MARTES).....	56
MINK (NEOVISON VISON).....	59
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	61
MÄGER (MELES MELES)	63
JAHILINNUD	65
KOKKUVÕTE	72
SUMMARY.....	74

SISSEJUHATUS

Vastavalt jahinduses toimuvatele arengutele muutub ulukiasurkondade kasutamise korraldamisel väikesemaks riigi ja suuremaks jahimeeste roll. See puudutab ka enamuse ulukite küttimehahtude määramist, mis tulevikus jääb paljuski jahimaa kasutaja otsustada. See annab jahimehele suurema otsustusõiguse, suurendades samas ka tema vastutust asurkondade hea käekäigu eest. Riigi ülesandeks jääb olukorra jälgimine ja jahimaa kasutajate regulaarne nõustamine ulukite kasutuse osas, ennetamiseks võimalikke ebasoovitavaid tagajärgi.

Keskkonnateabe Keskuse ulukiseireosakonna üheks riiklikuks põhiülesandeks on jahilulukite asurkondade seisundi jälgimine ja ettepanekute tegemine asurkondade soodsa seisundi säilitamiseks ja tasakaalustatud arenguks. Ulukiseireosakond koondab jahimeeste kogutavaid seireandmeid ning teeb nende analüüsil saadud tulemuste põhjal iga-aastaselt soovitusi ulukite küttimehahtude ja –struktuuri määramiseks.

Enamuse meie jahilulukiliikide puhul ei saa hinnata nende absoluutarvukust, vaid suhtelise arvukuse muutusi ehk trende. Arvamuspõhiselt saadud absoluutarvukuse numbrilise (siiani nn ametlik loendus) võimalik viga on selgelt liiga suur kasutamaks seda jahinduslike otsuste tegemisel. Jahimeeste poolt antavat hinnangut saab aga kasutada ühe näitajana arvukuse muutuste jälgimisel. Erinevate meetoditega (küttimehahtude statistika, ruutloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, kütitud isendite info) kogutud andmete võrdleva analüüsi tulemusel saab erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu anda hinnangu asurkonna seisundis toimunud muutustele, prognoosida seisundit enne järgmist küttimehahtudega ning teha vastavalt sellele küttimehahtude ettepanekud. Enamuse liikide kohta tehtavad küttimehahtude ettepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad vajalike muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega.

Jahipiirkondadele koostatud jahimaa korralduskavade peatükid, mis puudutavad ulukite kasutamise korraldamist, sisaldavad mitteusaldusväärset informatsiooni, mistõttu ei tohiks neid võtta aluseks jahipidamise praktilisel korraldamisel jahipiirkonnas. Detailse usaldusväärse informatsiooni puudumise (riiklikul tasemel puudub selleks ka vajadus) tõttu ei tee ka ulukiseireosakond ettepanekuid mitte jahipiirkondade tasemel, vaid puudutab väikseima üksusena maakondi. Nende liikide puhul, kus küttimehahtude ettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene küttimehahtude ja -struktuuri jaotus saama

korraldatud Keskkonnaameti ja jahimaa kasutaja koostöös vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile ja eelnenud praktikale.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahilukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning selgitatakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile 2011/2012. aastal ning tehakse küttemisettepanekud 2012 aasta jahihooajaks. Küttemisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Suurkiskjate kohta käesolevas aruandes jahimeestele küttemisettepanekuid ei tehta, kuna erinevalt teistest liikidest korraldab nende küttemist jätkuvalt riik. Aruandes antakse jahimeestele vaid esmast informatsiooni hundi, ilvese ja karu asurkondades toimunud muutuste kohta ning viidatakse eeldatavale küttemismahu muutmise suunale.

Põhjalikumad liigirühma- või metoodikaspetsiifilised seirearuanded ja ulukite rakendusuuringute aruanded on kättesaadavad Keskkonnateabe Keskuse kodulehelt www.keskkonnainfo.ee

Ulukiseireosakond tänab käesolevaga kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi ja Keskkonnaameti töötajaid.

MATERJAL JA METOODIKA

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, tehtud vaatluste ja jahimeeste hinnangupõhise loenduse andmeid. Sõraliste, suurkiskjate, rebase ja kähriku puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide analüüsides saadud tulemusi.

Küttime mahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 * (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes esitatud 2011. aasta küttime muutus võrreldes 2010. a jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse suurkiskjate karu, hundi ja ilvese puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi ja ilvese puhul kahte viimast aastat. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI) – ruutloenduse käigus loendatud keskmine jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Jäljeindeksi muutus – Erinevate ulukiliikide jäljeindeksite suhteline muutus protsentides (JM). $JM = 100 * (JI_{(A)} - JI_{(A-1)}) / JI_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes on esitatud 2012. aasta jäljeindeksi muutus võrreldes 2011. aasta omaga.

Rohkuse indeks – on vaadeldava aasta jäljeindeksi kõrvalekalle eelneva viie aasta indeksite keskväärtusest, millele on antud väärtus 100. Rohkuse indeks = $100 * JI_{(A)} / JK$, kus JK on aastate 2007 – 2011 jäljeindeksite keskväärtus. Rohkuse indeksi väärtus alla 100 (punaselt) näitab vähenemist, üle 100 (roheliselt) suurenemist.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni (punahirv viieni).

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – suurulukite ja kopra puhul saadud jahimeeste 2012. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2011. aasta omaga, väikeulukite ja suurkiskjate puhul väljendab jahimeeste otsest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

+ arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

= arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

+ arvukus suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

++ arvukus oluliselt suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

= arvukus jäänud samaks. Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

- arvukus vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

- - arvukus oluliselt vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Küttimissoovitus

↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;

↑↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;

→ - küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);

→ / ↑ - küttida samas mahus või veidi enam;

→ / ↓ - küttida samas mahus või veidi vähem;

↓ - küttimismahtu vähendada;

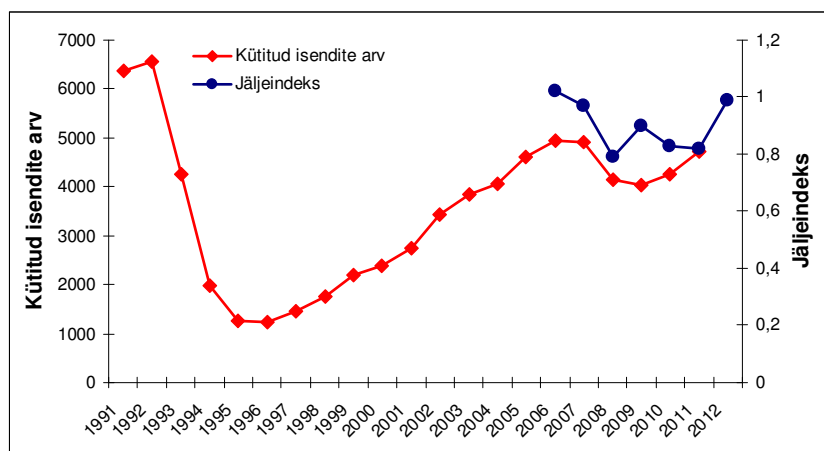
↓↓ - küttimist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks eeloleval jahihooajal võrreldes eelmisega.

Aruandes esitatud küttimise ja ruutloenduste jäljeindeksite tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional tarkvara abil.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Põdra küttimine aastatel 1991 – 2011 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012

The number of moose hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Põdra arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja üldloenduse andmetel) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) <i>Hunters estimation (n)</i>			Arvukuse hinnangu muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>
	2009	2010	2011		2010	2011	2012			2010	2011	2012	
Harjumaa	581	595	590	-0,8	0,89	0,92	1,23	34,3	120,57	1360	1410	1460	3,5
Hiiumaa	121	117	147	25,6	1,10	1,11	0,87	-21,7	75,23	340	370	370	0,0
Ida-Virumaa	179	193	228	18,1	0,84	0,83	0,78	-6,1	81,09	810	890	880	-1,1
Jõgevamaa	125	124	173	39,5	0,34	0,70	0,70	0,9	116,08	570	640	660	3,1
Järvamaa	211	235	255	8,5	1,01	0,59	1,06	78,1	141,25	590	620	660	6,5
Läänemaa	333	355	359	1,1	1,45	1,01	1,45	43,5	111,02	790	780	840	7,7
Lääne-Virumaa	242	303	332	9,6	0,82	0,58	0,98	67,9	149,18	860	860	920	7,0
Põlvamaa	99	108	137	26,9	0,36	0,62	0,55	-12,5	118,65	470	510	510	0,0
Pärnumaa	632	667	685	2,7	0,85	0,93	0,99	5,8	115,77	1580	1620	1590	-1,9
Raplamaa	286	368	410	11,4	1,49	1,38	1,82	31,7	123,08	950	1020	1060	3,9
Saaremaa	300	283	321	13,4	0,78	1,21	1,16	-4,4	110,56	780	820	870	6,1
Tartumaa	244	209	250	19,6	0,52	0,54	0,58	8,7	105,59	610	730	690	-5,5
Valgamaa	168	177	209	18,1	0,48	0,45	0,49	9,1	97,27	580	590	600	1,7
Viljandimaa	343	339	416	22,7	0,91	0,74	0,90	21,2	114,70	930	1040	1060	1,9
Võrumaa	167	182	218	19,8	0,55	0,50	0,66	32,3	92,06	520	560	570	1,8
Kokku (Total)	4031	4255	4730	11,2	0,83	0,82	0,99	20,5	114,57	11740	12460	12740	2,2

Jahimeeste hinnangul oli põdra arvukus 2012. a kevadeks tõusnud üle 12700 isendi (asustustihedus Eestis keskmiselt >5 isendit 1000 ha kohta), mis tähendab võrreldes 2011 aastaga veel ca 2%-list arvukuse kasvu. Olulise tõusu tegi ka põdra jäljeindeks, mis on sarnane 2006. ja 2007. aasta tulemustega, mil põdra asustustihedus viimati ka jahimeeste hinnangul ületas metsamajanduslikult talutava ülempiiri 5 isendit/1000 ha. 2012. a. ruutloendustel registreeritud põtrade jäljeradade esinemissagedus loendusruutudes on koguni ruutloenduste senise seitsmeaastase aegrea kõrgeim näit. Kõikidest läbitud marsruutidest (360 ruutu) jäid põdra jäljeread registreerimata vaid üheteistkümmel.

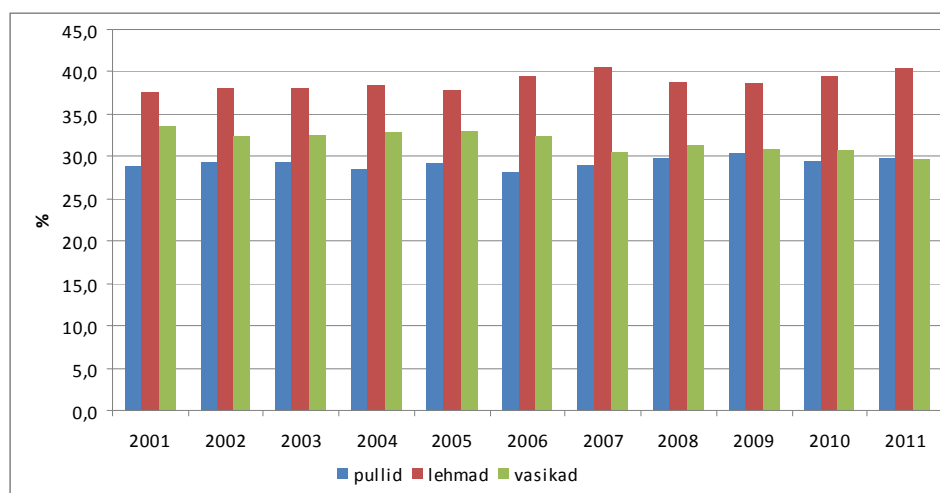

Nii ruutloenduse jäljendeksi väärtused kui ka jahimeeste hinnangud põdra arvukusele näitasid kõige suuremat tõusu Järva-, Lääne-Viru- ja Läänemaal.

2011. a. jahihooajal kütiti Eestis kokku 4730 põtra, mis küll napilt ületab KTK ulukiseireosakonna poolt 2011. aasta kevadel soovitatud maakondlike madalaimate küttemäärade summat (soovitatud oli kütida 4700 – 5310 isendit), kuid oleks võinud olla märksa kõrgem e soovitatud küttemahuga ülemises pooles (≥ 5000 isendit). Samas, võrreldes eelnenud aastatega langesid maakondlikul tasemel realiseerunud ja eelnevalt soovitatud küttemisstruktuur omavahel märksa paremini kokku ning suurte kõrvalekalletega ükski maakond silma ei paista.

Põdra küttemisstruktuur maakonniti 2011. a. jahihooajal, 2011. a. jahiaegsed vaatlusandmed ja KTK ulukiseireosakonna soovituslik küttemiskvoot 2012. aastaks. Maakondliku küttemiskvoodi täpsustamisel on soovitatav eelistada küttemahuga vahemiku allajoonitud varianti.

Maakond County	Kütmine 2011 Content of Hunting bag in 2011			Vaatlused 2011 Observations in 2011		Soovitatav küttemiskvoot 2012 Suggestion for quota in 2012			
	pulle (%)	lehmi (%)	vasikaid (%)	♀/♂	vasikate %	pulle (%)	lehmi (%)	vasikaid (%)	Küttemismaht (is)
	bulls	cows	calves		calves	bulls	cows	calves	No of individuals
Harjumaa	36,4	33,1	30,5	1,37	25,9	33	32	35	680 - 750
Hiiumaa	32,7	33,3	34,0	1,17	25,6	33	31	36	160 - 170
Ida-Virumaa	40,8	24,6	34,6	1,37	29,8	35	30	35	240 - 260
Jõgevamaa	39,3	28,9	31,8	1,37	30,8	35	30	35	200 - 220
Järvamaa	38,0	29,8	32,2	1,62	31,8	33	33	34	220 - 250
Läänemaa	38,2	31,2	30,6	1,00	27,7	38	28	32	360 - 400
Lääne-Virumaa	38,0	30,7	31,3	1,43	29	35	30	35	300 - 330
Põlvamaa	37,2	28,5	34,3	1,18	27,8	36	29	35	140 - 150
Pärnumaa	37,4	30,5	32,1	1,23	28,1	34	32	34	740 - 780
Raplamaa	34,9	32,7	32,4	1,72	31	31	33	36	450 - 490
Saaremaa	29,9	34,0	36,1	1,36	28,1	33	33	34	300 - 320
Tartumaa	36,8	29,2	34,0	1,33	27	34	31	35	240 - 270
Valgamaa	37,3	31,6	31,1	1,36	33,7	35	30	35	220 - 240
Viljandimaa	34,6	32,0	33,4	1,50	34,2	32	31	37	450 - 500
Võrumaa	36,7	30,7	32,6	1,54	35	35	30	35	190 - 220
Kokku (Total)	36,4	31,1	32,5	1,36	29,7	31-38	28-33	32-37	4890 - 5350

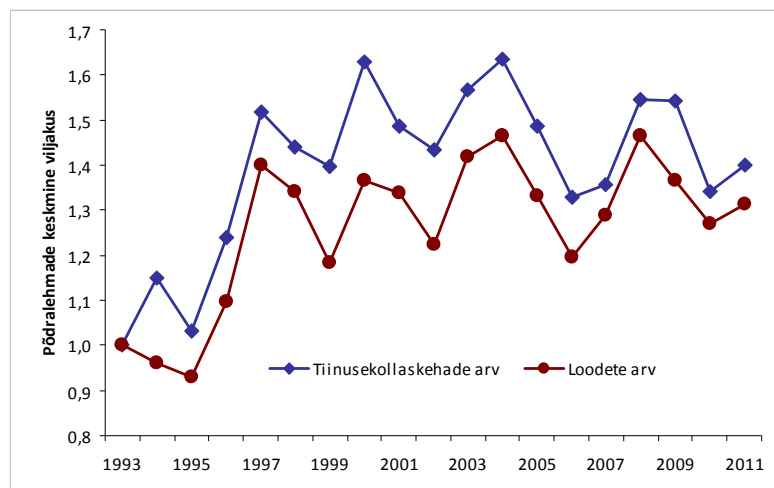
Põdraasurkonna struktuur jahiaegsetes vaatlustes (%).

Population structure of moose based on observations made by hunters during hunts.

Adult males – blue; Adult females – red; calves – green.

Jahipiirkonna tasandil on erinevused kütmissstruktuuris märksa suuremad, põhjuseks nii asurkonna kohalik struktuur, küttimeelistused kui ka küttime maht. Viimasest lähtudes on suurema küttime mahu puhul soovitatud struktuuri järgida tunduvalt lihtsam. Seda silmas pidades võiks 2012. a kütmissstruktuuri järgimiseks moodustada vähese küttime mahuga jahipiirkondadest ohjamisalad suurusega minimaalselt 30 - 50 kütivat põtra, ning jahihühenduste koostöös tagada sellistel aladel soovitusliku struktuuri järgimise. Kuna igal jahipiirkonnal selles ringpiiris oleks oma kvoot, siis ohjamisala moodustamisel vastuolu jahiseadusega ei teki, küll aga oleks kütmissoovitusi lihtsam järgida.

2011. a. põdrajahi käigus kütitud põdralehmadel registreeritud potentsiaalse viljakuse näitajad (keskmine tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv) olid üsna tagasihoidlikud, jäädes samale tasemele 2010. a. vastavate näitajatega. Eriti madalad on viimasel kahel aastal olnud mullikate viljakusnäitajad. Peamiseks põhjuseks võib tõenäoliselt pidada eelnevate aastate lumerohkeid ja pikki talvi, mis oluliselt suurendasid põtrade energeetilisi kulutusi, pärssides seeläbi noorloomadel kehakasvu ning lükkasid edasi neist paljude suguküpsuse saabumise. Ei ole ka välistatud, et mõnedes eriti põdrarohketes piirkondades on negatiivset mõju viljakusele hakanud avaldama ka põtrade endi kõrge asustustihedus.

Põdralehmade viljakusnäitajad. Keskmine tiinuse kollaskehade arv (viljastatud munarakkude arv) ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

Estimates of potential productivity of moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

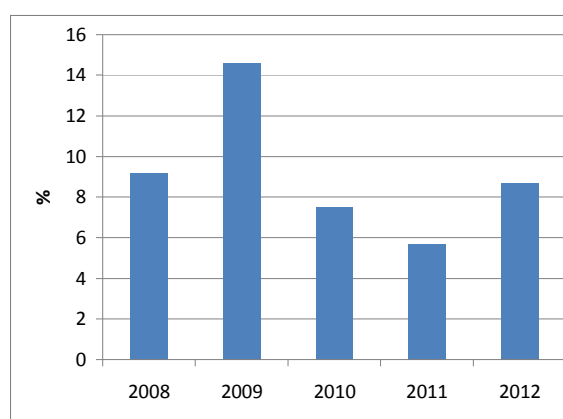
Sarnaselt eelnevate aastatega paistavad maakondade võrdluses 2011. a kõige viletsamate põdralehmade viljakusnäitajate poolest silma Saaremaa ja ka Läänemaa. Kõige kõrgemad viljakusnäitajad registreeriti 2011. a sügisel Jõgevamaal kütitud põdralehmadel.

Põdralehmade viljakusnäitajad erinevates maakondades 2011. a sügisel. Viljastatud põdralehmade osakaal, keskmine tiinuse kollaskehade arv (viljastatud munarakkude arv) ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

Estimates of potential productivity of moose in different counties, based on analysis of reproductive tracts of female moose hunted in 2011. Proportion of fertilized females, mean number of corpora lutea and mean number of embryos per female.

Maakond County	Viljastatud põdralehmade osakaal % <i>Proportion of fertilized females %</i>	Proovide arv (N) <i>Sample size</i>	Kollaskehi 1 lehma kohta <i>No. of corpora lutea per female</i>	Standard- hälve <i>SD</i>	Proovide arv (N) <i>Sample size</i>	Looteid 1 lehma kohta <i>No. of embryos per female</i>	Standard- hälve <i>SD</i>
Harjumaa	86,0	50	1,24	0,69	42	1,21	0,72
Hiiumaa	100,0	12	1,33	0,49	10	1,30	0,48
Ida-Virumaa	100,0	14	1,64	0,50	11	1,64	0,50
Jõgevamaa	94,4	18	1,78	0,65	13	1,77	0,73
Järvamaa	73,7	19	1,00	0,75	19	1,00	0,75
Läänemaa	68,2	22	1,14	0,94	23	0,87	0,81
Lääne-Virumaa	93,0	43	1,56	0,63	44	1,45	0,66
Põlvamaa	88,5	26	1,42	0,70	20	1,55	0,69
Pärnumaa	81,5	27	1,19	0,74	26	1,04	0,72
Raplamaa	100,0	27	1,67	0,48	24	1,46	0,51
Saaremaa	64,3	14	0,71	0,61	12	0,75	0,75
Tartumaa	87,0	23	1,39	0,72	20	1,30	0,73
Valgamaa	88,2	17	1,65	0,70	12	1,50	0,67
Viljandimaa	85,7	28	1,57	0,79	23	1,48	0,79
Võrumaa	84,6	26	1,54	0,81	17	1,53	0,62
EV	86,6	367	1,40	0,53	317	1,31	0,72

Põdrakahjustuse seire 478 proovitükil (männinoorendikes a 100 mändi) annab tunnistust põdrakahjustuste suurenemisest viimasel talvel. Sarnaselt eelmise aastaga oli värsket kahjustusega noorte mändide osakaal kõrgeim Hiiu-, Pärnu- ja Viljandimaa proovitükkidel. Võrreldes eelneva paari-kolme aastaga on märgatavalt suurenenud ka värsket põdrakahjustusega mändide osakaal Lääne-Virumaal.

	2008	2009	2010	2011	2012
Hiiumaa	4,1			35,4	29,1
Läänemaa	2,3			7,5	7,7
Saaremaa	0,9	6,9		4,1	7,4
Harjumaa	22,4	3,4	2	2,3	6,8
Järvamaa	9	16,3	21	5,3	9,8
Raplamaa	0,5	3	8,6	4,5	5,3
Pärnumaa	19	27,9	21	23,3	28,7
Viljandimaa	5,9	0,9	0	18,4	14,5
Lääne-Virumaa	13,4	18	6,4	4,7	12,4
Ida-Virumaa	8,4	5,6	5,8	4,2	1,7
Jõgevamaa	2,6	1,9	12,6	2,2	4,3
Tartumaa	1,5	11,3	7,8	3,6	2,4
Põlvamaa	7,3	1,2	0,7	4,3	0,1
Valgamaa	1,5	4,2	6,4	4,3	6,3
Võrumaa	1	0	0,2	1,2	3,2

Värsket kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel.

Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands in survey plots.

Vastupidiselt männikahjustuste sagenemisele näitas kuusikute samalaadne seire 232 proovitükil, et värsket kuusikede koorimist ilmnes keskmiselt vaid ühel puul uuritud

tuhandest e kaks korda vähem kui eelmisel talvel, mis osutab põtrade väga vähesele „huvile“ kuusikute vastu. Põtrade keskmine koormus (pabulaloenduste põhjal) proovitükkidel oli noortes männikuis ca 17,9 isendit/1000 ha e sisuliselt sama mis eelmisel aastal, kuid kuusikuis kõigest 0,4 isendit 1000 ha kohta, mis on kahjustuste määraga igati kooskõlas. Hiiu-, Järva-, Pärnu- ja Viljandimaa männikuis oli põtrade koormus, nagu ka värskel kahjustus, tunduvalt üle Eesti keskmise.

2012. a põtrade küttimise eesmärgiks on metsamajanduslikult talutava ülempiiri ületanud talvise arvukuse (jahimeste hinnangul) märgatav vähendamine. 2011 - 2012 a. seireandmetele tuginevalt on 2012 a. Eestis soovitatav küttida kokku maksimaalselt 5350 põtra. Sellest oluliselt vähem küttida ei ole kuigi mõttekas, seega oleks osades maakondades igati põhjendatud rakendada soovitatud maksimumkvooti. Nii metsanduse ja elupaigahoiu kui ka isendite hea konditsiooni, tervisliku seisundi, viljakuse ja sarvekasvu huvides on hoida põhipopulatsiooni asustustihedust 3 - 5 is/1000 ha talle sobivates elupaikades.

Soovitatav küttimisstruktuur eri maakondades jääb vahemikku 31 - 38% pulle, 28 - 33% lehma, 32 - 38% vasikaid. Eesmärgiks on a) mitte ajendada järske struktuurimuutusi, mida hiljem küttimisega tasandada oleks problemaatiline, b) tagada, et vasikate osakaal talvituvais maakonna-asurkondades oleks ca 25%, mis aitab tagada asurkonna proportsionaalse uuenemise. Soovitatud küttimisstruktuurist jahipiirkonna tasandil alati kinni pidada pole võimalik (nt küttides 1 - 2 isendit), küll aga saab struktuuri maakonnatasandil jälgida ja vajadusel lünki korrigeerida; muudatused $\pm 5\%$ on talutavad, küll aga mitte teadlik mistahes soorühma üle- või alaküttimine. Täiskasvanud loomade osakaalu küttimiskvoodis ei ole soovitatav tõsta üle 70% ka vasikate nappuse korral.

Põdralehmades eeliskütitavad on (noored) vasikata lehmad; pesakonda küttides jäägu lehm alles või kütitagu viimasena. Kaksikutega pesakondi kütitagu mõõdotundega, näiteks üks vasikas kahest. Sarnaselt eelmise aasta soovitustega on piik- ja harksarvedega pulle soovitatav küttida kuni 75%, keskmisi 20 - 25%, vanemaid ja täiskühvelsarvedega pulle aga pigem hoida või küttida erandina, igal juhul mitte üle 5% pullidest. Dominantsete, enam kui meetrise laiuseid sarvi kandvate pullide küttimise vastu valitseb jahimeestel suur huvi. Kuna taolisi pulle on väga vähe, siis nende küttimise võimalused vajaksid täpsustamist. Kogu küttimiskvoodist võiks nende küttimiseks 2012. a eraldada üle Eesti nt 50 - 70 luba, mis jaotatakse vastavalt maakondlikule küttimiskvoodile. Lubade realiseerimise kord võiks

olla näiteks järgmine: load loositaks maakonniti taotlejate vahel. Küttime peatatakse kohe, kui piirarv on saavutatud.

Täiskühvelsarvi kandvate pullide (kelle sarve kühvliosa moodustab kummagi sarvelaba valendikust enam kui poole) kütimisest, olenemata sarvede suurusest, võiks järgnevatel aastatel pigem hoiduda, eesmärgiga meie põdraasurkonna looduslähedust suurendada. Kuna kühvelsarved omavad kõrget trofeeväärtust, kipub neid kandvate isasloomade osakaal intensiivse kütmissurve all olevates Euroopa põdrapiirkondades pidevalt vähenema. Praeguste ja tulevaste võimalike dominantsete pullide - suuremate kehamõõtmega ja parema sarvekasvuga, sh kühvelsarvedega pullide - hoid annaks neile võimaluse elada vähemalt 7 - 8 aastat, jätta endast 3 - 5 põlvkonda järglasi ning näidata sarvekasvu täit potentsiaali. Sarvede vormirohkuses avalduvat geneetilist mitmekesisust hoida saab valikulise kütimisega mitte liialdades. Rangele valikkütimisele kui selektiivsele meetmele tuleb eelistada põtrade endi sugulist valikut geneetilise mitmekesisuse hoiu meetmena. Kütimiseelistus võiks kehtida kõige kehvemate sarvede kandjate suhtes, kelleks on väärarendsarvede ja silmnähtavalt asümmeetriliste sarvede kandjad olenemata vanusest, samuti mullikaeast välja kasvanud 1 - 2-haruste sarvede kandjad. Vahepealsete nn määramata staatusega sarvedega isendite puhul valikkütimine pigem annab subjektiivse tulemuse, kuna enamik sarvede parameetreid varieerub laiaades piirides, näiteks sarvede laius, harude arv, sarve pikkus, asend (normaalne-kausjas) jne. Igati õigustatud on jätta alles suuremate kehamõõtmega isendeid, kuna nende puhul eeldused, sh hea tervislik seisund, võimaldavad kasvatada suuremaid ja sümmeetrilisi sarvi, mis annavad eelise ka sugulises valikus.

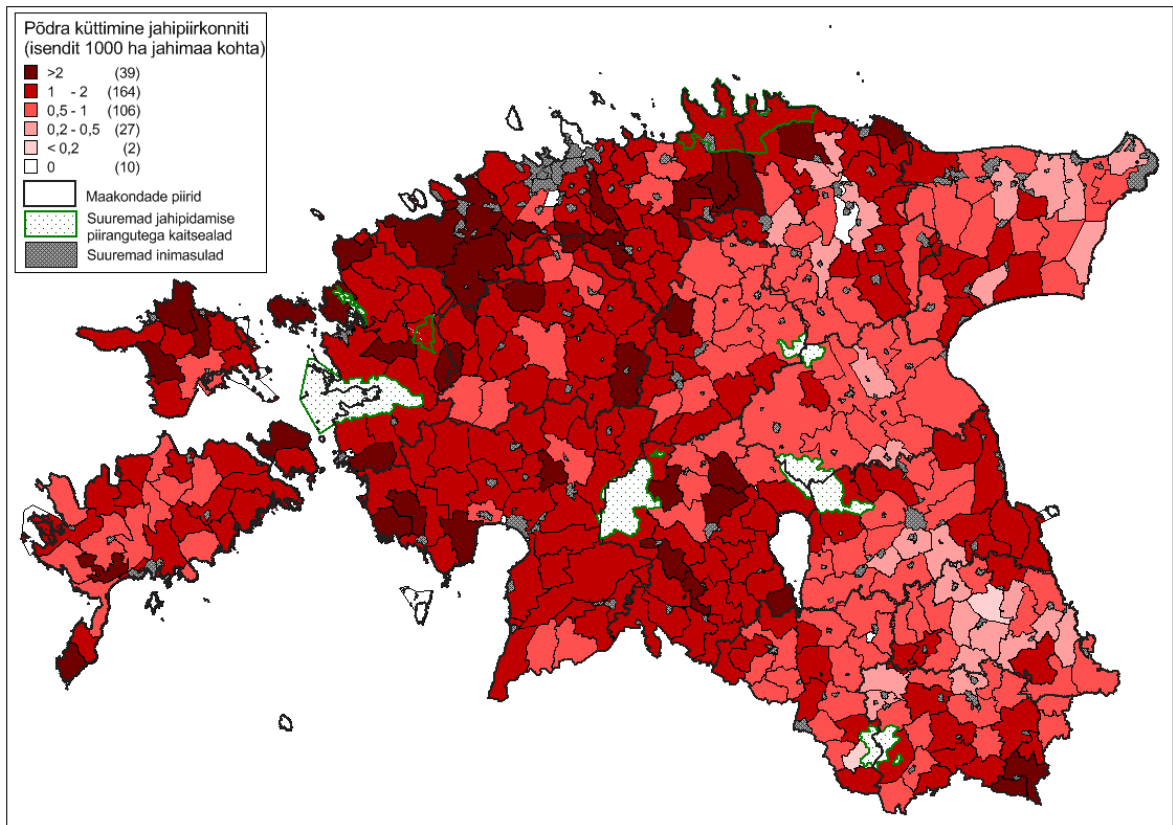
Liialdada ei tohiks kummagi soorühma kütimisega ning säästa võiks dominantseid isendeid. Asurkonna soolist struktuuri on mõistlik hoida vahemikus 1,3 - 1,5 lehma pulli kohta. Sel moel soodustame soolis-vanuselise asustusstruktuuri püsimist, sugulise valiku toimimist ning geneetilise mitmekesisuse ja keskkonna stressoritele vastupanuvõime püsimist. Näiteks olgu 1000-st põdrast 600 lehmad ja 400 pullid, kellest 1,5-aastased (ca 30%) ja 2,5-seid (ca 20%) emasloomade viljastamisest tavaliselt veel osa ei võta. See tähendab, et järglaste jätmises osaleb aktiivselt umbes 50% põdrapullidest ehk ca 200 isendit. Kui emastest osaleb sigimises ~90-95% ehk ca 570 isendit, siis kujuneb aktiivseks sigimisstruktuuriks 570 emast : 200 isase kohta ehk 2-3:1, mis tagab piisava järelkasvu. Kui aga on põdralehmade osakaal asurkonnas on kõrgem, suureneb võimalus, et pääsevad "löögile" liiga noored pullid, jooksuaeg jääb venima, osa põdralehmadest jääb partnerit leidmata viljastamata või saab viljastatud alles kujunemisjärgus infantiilsete pullide poolt

või tavapärasest hiljem. Mõõdukas sooline struktuur jahipiirkondades seevastu soodustab inna ja poegimise sobivaimale ajale sattumist, järglaskonna kõrgemat elumust, ühtlasemat soojaotumust, parema talvitumiskonditsiooni saavutamist. Lisaks on mõõduka põdralehmade ülekaaluga asurkond parema juurdekasvu läbi nii kiskluse kui küttime mõju suhtes paremini turvatud.

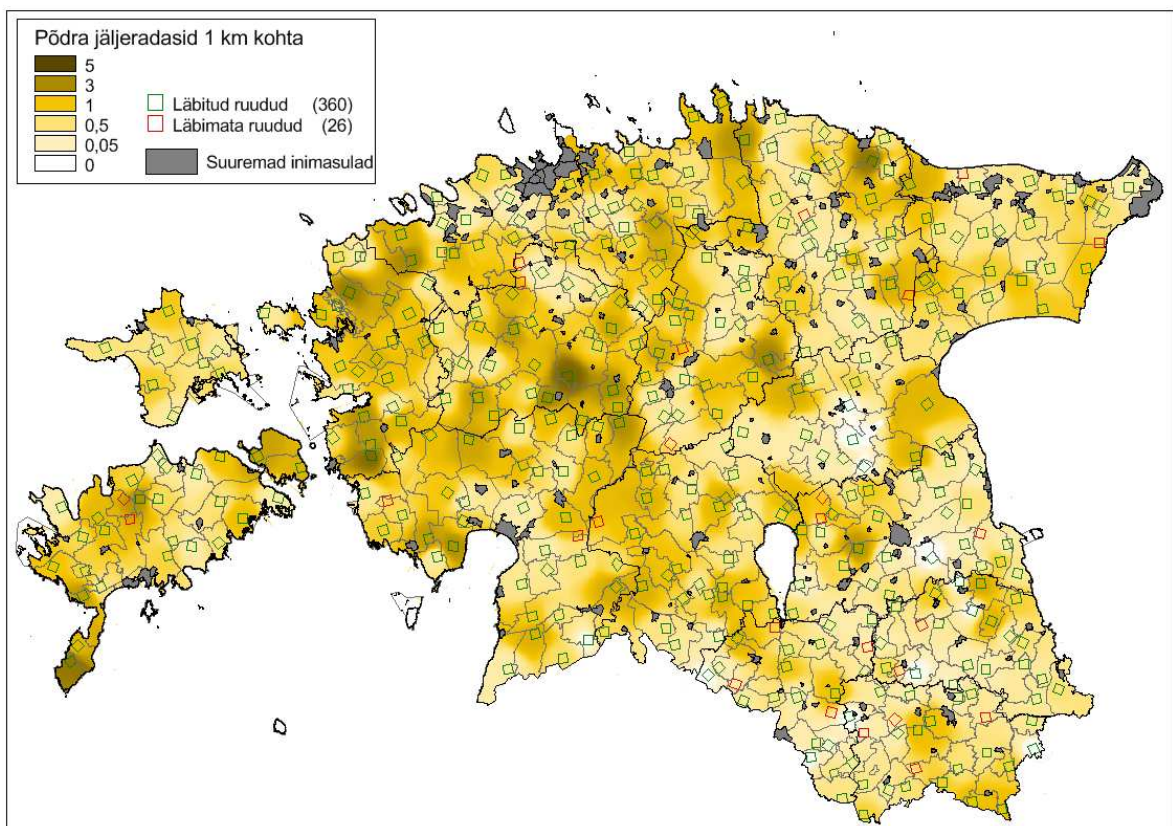
Vaata ka:

Eesti põdraasurkonna uurimisest ja seisundist. Küttimeettepanek 2012. aastaks.

www.keskkonnainfo.ee

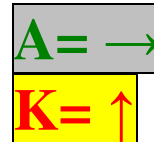
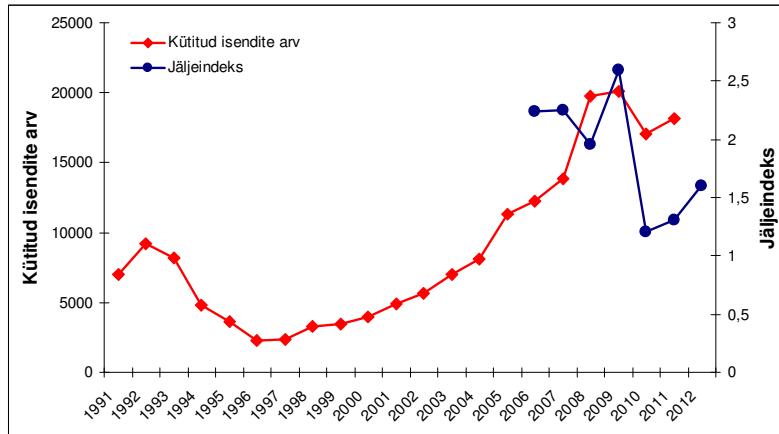
Hunting of moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of moose (winter track index) in 2012.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

Metssea küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of wild boar hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Metssea arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnanguline loendus) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2009	2010	2011		2010	2011	2012			2010	2011	2012	
Harjumaa	1515	1238	1266	2,3	0,99	1,14	1,46	28,5	103,48	2090	2120	2020	-4,7
Hiiumaa	1013	894	647	-27,6	1,03	1,66	1,73	4,1	80,42	680	630	680	7,9
Ida-Virumaa	262	281	314	11,7	0,44	0,56	0,81	43,1	76,61	1280	1120	1110	-0,9
Jõgevamaa	744	771	841	9,1	0,98	1,60	1,21	-24,7	72,44	1430	1510	1420	-6,0
Järvamaa	1700	1617	1566	-3,2	1,59	1,31	1,74	32,5	70,41	1580	1510	1400	-7,3
Läänemaa	2033	1508	1116	-26,0	1,51	1,74	2,06	18,4	91,42	1410	1260	1180	-6,3
Lääne-Virumaa	1086	889	1114	25,3	0,87	1,07	1,65	54,0	132,58	1880	1710	1790	4,7
Põlvamaa	944	990	1417	43,1	1,67	1,62	1,61	-0,8	90,11	1290	1400	1460	4,3
Pärnumaa	1825	1730	1724	-0,3	0,87	0,98	1,02	4,4	68,53	2540	2590	2410	-6,9
Raplamaa	1617	1353	1311	-3,1	1,81	1,72	2,64	53,6	107,01	1920	1840	1760	-4,3
Saaremaa	3482	2200	2411	9,6	1,12	1,48	1,89	27,3	96,64	1200	1200	1280	6,7
Tartumaa	874	727	901	23,9	1,79	1,59	1,34	-15,7	49,37	1320	1320	1360	3,0
Valgamaa	869	886	1003	13,2	1,45	1,25	1,35	7,3	86,68	920	1110	1020	-8,1
Viljandimaa	1348	1196	1426	19,2	1,19	1,18	1,72	45,5	105,31	2140	2220	2270	2,3
Võrumaa	760	748	1102	47,3	1,21	1,42	1,97	38,7	97,50	970	1070	1160	8,4
Kokku (Total)	20072	17028	18159	6,6	1,21	1,30	1,60	22,8	85,86	22650	22610	22320	-1,3

Metssea küttimisstruktuur maakonniti 2011. aasta jahihooajal, sügised (september-detsember) vaatlusandmed ja KTK ulukiseireosakonna poolne soovituslik küttimiskvoot 2012. aastaks.

Maakond County	Küttimine 2011 Content of hunting bag in 2011						Sügised vaatlused 2011 Observations in autumn 2011			Soovitav küttimiskvoot 2012 jahihooajaks Suggestion for quota in 2012		
	Kuldid % adult males	Emised % adult females	Kesik- kult % yearling males	Kesik- emis % yearling females	Pörsad % piglets	Sugude suhe (kult / emis) (male / female)	Üksikud % single males	Karjalised ad. ja kesikud % adults and yearlings in sounders	Pörsad % piglets	Emiste osakal kütitavate kesikute ja adultide seas Females among hunted adults and yearlings	Minimaalne kuittimis- maht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta kütimisest % of bag 2009
Harjumaa	12,5	6,8	15,2	13,7	51,9	1,35	3,8	36,4	59,8	~50%	1400	111
Hiiumaa	9,4	5,6	17,2	10,0	57,8	1,70	4,3	27,0	68,6	~50%	830	128
Ida-Virumaa	16,2	9,6	12,4	6,4	55,4	1,80	4,5	44,5	51,0	~50%	300	96
Jõgevamaa	7,7	3,7	27,5	20,1	41,0	1,48	3,8	35,5	60,7	~50%	850	101
Järvamaa	7,9	5,1	24,6	19,9	42,5	1,30	4,5	38,0	57,5	~50%	1480	95
Läänemaa	16,5	11,6	13,3	11,2	47,5	1,31	5,2	30,0	64,8	~50%	1200	108
Lääne-Virumaa	12,3	7,5	18,0	12,8	49,3	1,49	4,4	44,5	51,0	~50%	1400	126
Põlvamaa	6,3	3,7	16,0	15,4	58,6	1,17	2,7	31,1	66,2	~50%	1400	99
Pärnumaa	16,9	11,8	10,9	9,2	51,2	1,33	3,5	35,7	60,8	~50%	1700	99
Raplamaa	11,0	5,6	16,9	13,4	53,0	1,46	4,3	32,1	63,7	~50%	1350	103
Saaremaa	10,2	6,4	19,1	17,4	46,9	1,23	4,7	36,0	59,3	~50%	2550	106
Tartumaa	10,7	5,7	17,8	14,2	51,7	1,43	3,3	37,9	58,8	~50%	990	110
Valgamaa	16,7	10,3	12,2	9,9	51,0	1,43	5,3	36,3	58,4	~50%	1000	100
Viljandimaa	14,4	9,9	13,2	10,4	52,1	1,36	3,6	33,5	62,9	~50%	1500	105
Võrumaa	10,2	7,2	14,6	15,1	53,0	1,11	4,2	34,4	61,4	~50%	1250	113
Kokku	11,7	7,4	16,7	13,9	50,3	1,34	4,0	35,9	60,1	~50%	18790	103

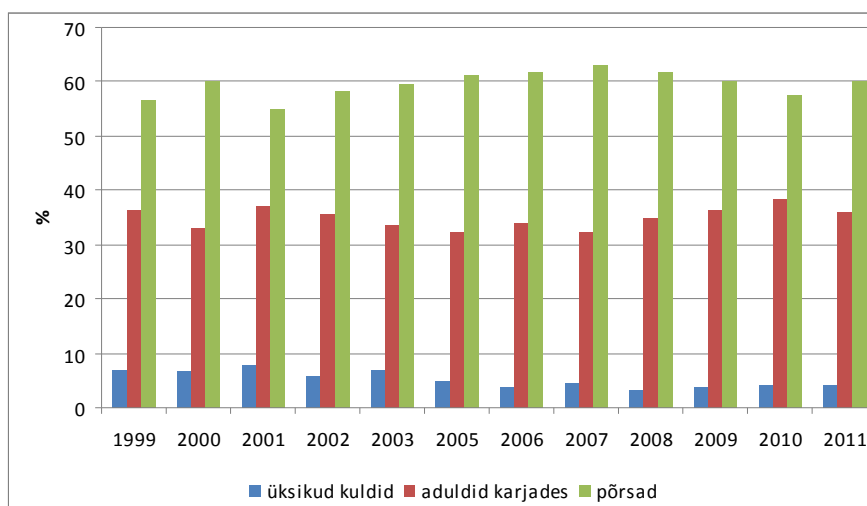

Metssigade kütmine 2011. a jahihooajal oli ulukiseireosakonna poolt soovitatud minimaalsest küttemahust veidi väiksem (94% soovitatust), kuid märksa suurem kui 2010 aastal. Endiselt on metssigade asustustihedus Eestis kõrge (kaugel optimaalsest) ning metssigade poolt põllumajandusele tekitatavate kahjustuste vähenemist 2012. aastal ei ole põhjust oodata.

Jahimeeste hinnang metssea arvukusele Eestis on jäänud sisuliselt samaks mis eelmisel aastal. Märkatav asurkonna suurenemine on jahimeeste hinnangul aset leidnud Saare-, Hiiu- ja Võrumaal ning langus Valga-, Järva-, Jõgeva-, Lääne- ning Pärnumaal.

Võrreldes eelnenud 2011. aastaga on 2012. aasta ruutloenduste jäljeindeks suurenenud Eestis keskmiselt ca 23% võrra. Suurimad jäljeindeksi muutused on aset leidnud Rapla- ja Lääne-Virumaal (üle 50%). Samas tuleb arvesse võtta asjaolu, et eelnevate 2010. ja 2011. aastate madalad ruutloenduste jäljeindeksid tulenesid paljuski rasketest lumeoludest, mis piirasid oluliselt metssigade liikumist. Viimast 2012. aasta talve võib aga pidada üsna tavapäraseks ning enamasti see metssigade liikumisele eelnenud aastatega võrreldavaid takistusi ei tekitanud.

Jätakuvalt tuleb osades maakondades probleemseks pidada liiga suurt kultide osakaalu kütitud kesikute ja täiskasvanute seas. Kui arvestada eelnenud kahe raske talvega, siis võib pidada Eesti keskmist 1,34 kultu ühe emise kohta isegi rahuldavaks, sest tõenäoliselt tekitasid need mitmel pool jahimeestes taaskord suuremat soovi täiskasvanud emiseid hoida. Järgneval jahihooajal tuleks kütida kulte ja emised märksa võrdsemalt.

Metsseasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

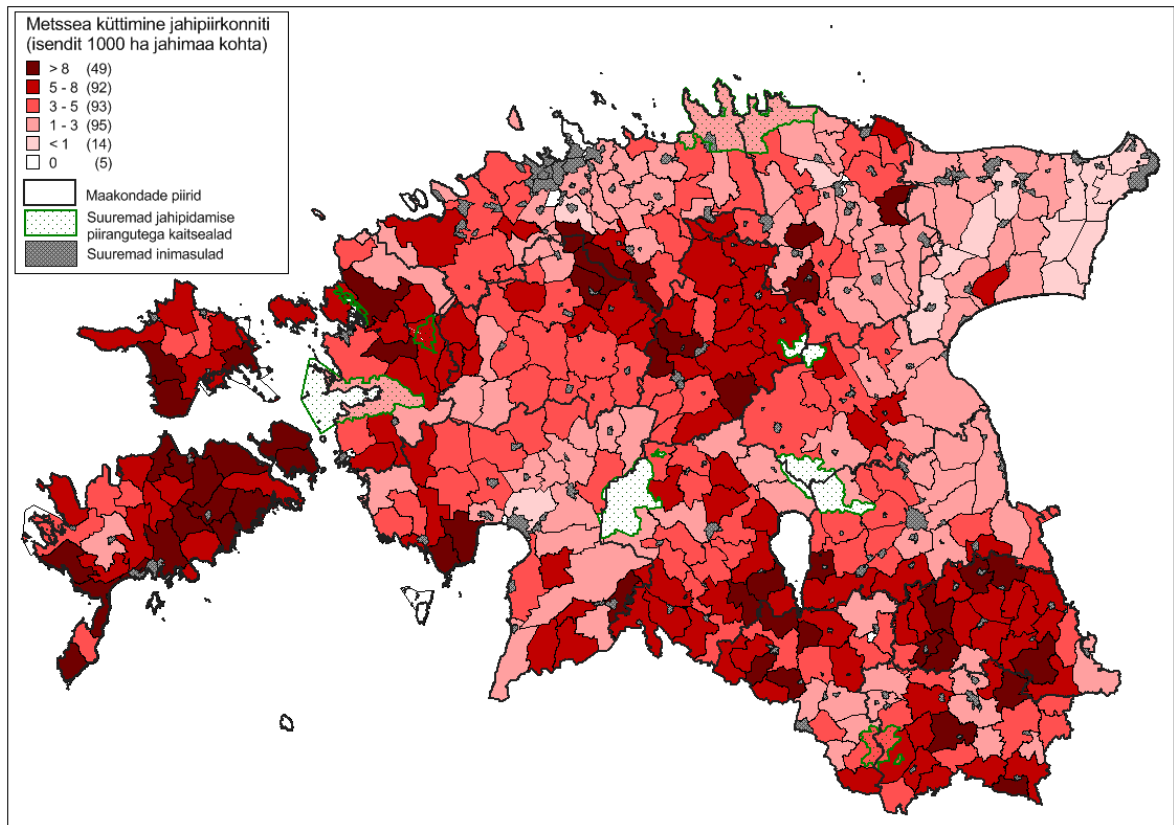
Population structure of wild boar based on observations made in autumn.

Single males – blue; adults and subadults in sounders – red; piglets – green.

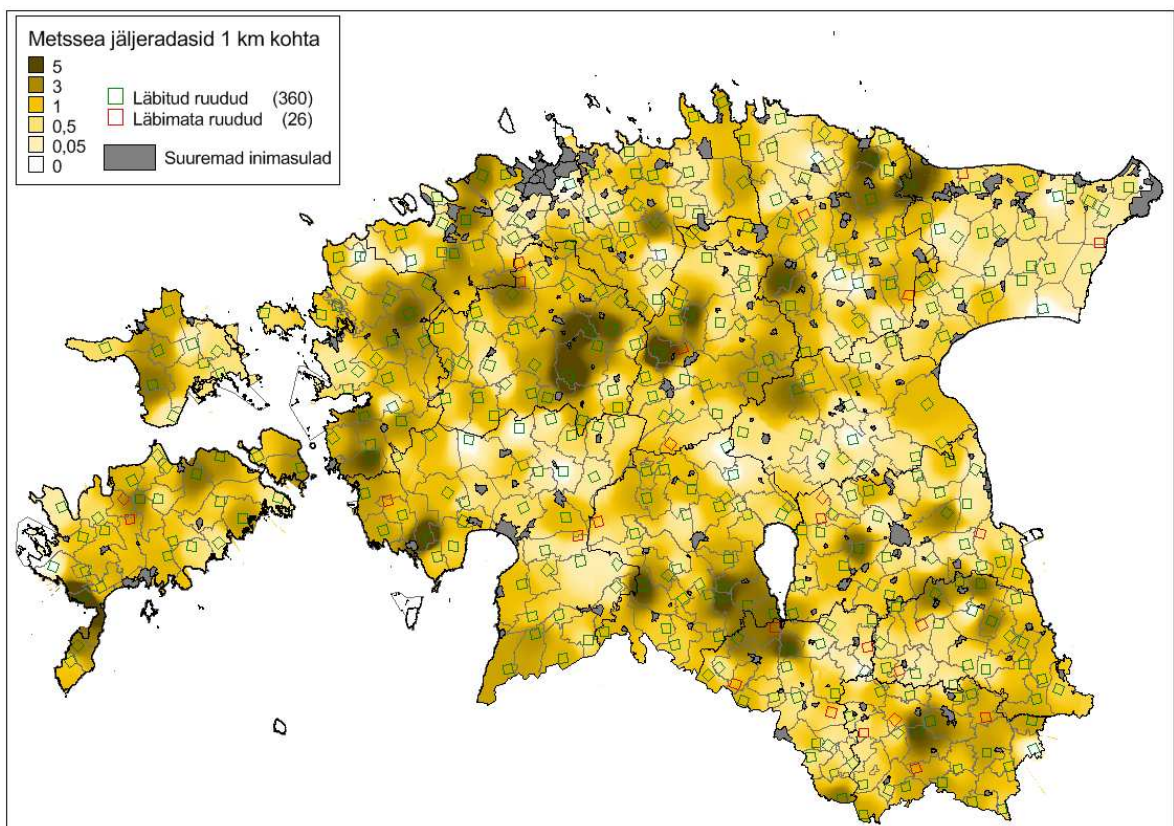
2011. a sügiseste vaatlusandmete põhjal oli üksikute täiskasvanud kultide osakaal asurkonnas jätkuvalt madal (sarnane 2009. ja 2010 aastaga). Põrsaste osakaal asurkonnas oli aga 2011. a sügisel märksa kõrgem kui 2009. ja 2010. aastal. On tõenäoline, et osalt on põrsaste osakaalu tõus 2011 a. sügisestes vaatlustes põhjustatud eelnenud kahel raskel talvel asurkonna jaoks kaduma läinud isendite tõttu ehk asurkonnas oli 2011 aasta sügisel eelnenud aastatega võrreldes vähem kesikuid ning 2-aastaseid isendeid.

Eelnevast tulenevalt oleks vajalik 2012. a jahihooajal enamuses maakondades metssigu küttida vähemalt samas mahus kui eelmisel jahihooajal. Oluliselt rohkem tuleks 2012 a. jahihooajal metssigu küttida Hiiu- ja Lääne-Virumaal. Kuna 2011/2012 talv oli metssigadele oluliselt soodsam kui eelnenud aastatel, võib prognoosida asurkonna juurdekasvu näitajate suurenemist ning noorloomade ellujäämuse paranemist, mistõttu ei ole välistatud, et soovitatud minimaalse küttimismahu juures metssea arvukus osades maakondades jätkab vahepeal pidurdunud kasvu. Seega tasub rõhutada, et soovitatud minimaalsest mahust rohkema arvu isendite küttimine on paljudes jahipiirkondades soovitatav, kuid jäägu jahipiirkonna kasutaja enda otsustada.

Sarnaselt eelnevate aastate soovitustega peaks ka 2012. a kütitavatest kesikutest ja täiskasvanud loomadest ~50% moodustama emised. Põrsaste küttimisel võiks lähtuda nende rohkusest jahipiirkonnas. Üldjuhul võiks põrsaste osakaal jääda vahemikku 40-60% kõikidest kütitavatest isenditest. Põrsaste ülekaalus küttimisel (näiteks 60% ja enam) on jahipiirkondade kasutajatel soovitatav suurendada ka kütitavate isendite koguarvu.

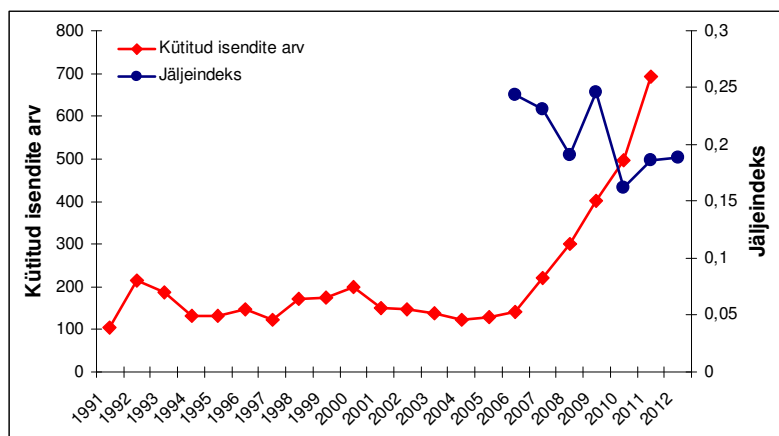

Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of wild boar (winter track index) in 2012.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Punahirve küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of red deer hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Punahirve arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukusele) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

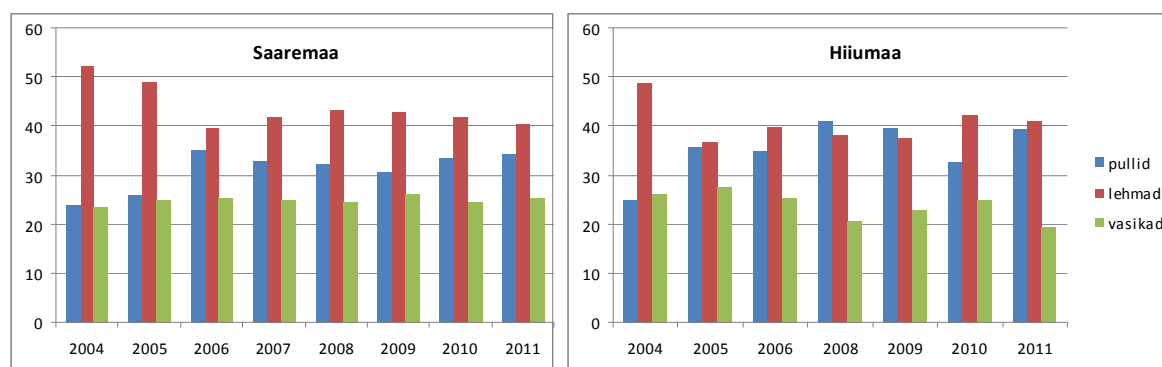
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukusele (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2009	2010	2011		2010	2011	2012			2010	2011	2012	
Harjumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Hiiumaa	91	134	153	14,2	1,19	1,71	1,39	-18,8	90,21	760	840	810	-3,6
Ida-Virumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Jõgevamaa	0	1	0	-100,0	0,05	0,09	0,09	6,3	154,77	35	30	35	16,7
Järvamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Läänemaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Lääne-Virumaa	2	3	9	200,0	0,02	0,05	0,02	-54,5	86,10	80	110	100	-9,1
Põlvamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	5	5	
Pärnumaa	19	23	21	-8,7	0,08	0,01	0,06	327,1	143,17	180	200	195	-2,5
Raplamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	(1)	
Saaremaa	257	297	478	60,9	1,37	1,77	1,82	2,6	102,59	1500	1700	1670	-1,8
Tartumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Valgamaa	7	11	8	-27,3	0,00	0,01	0,04	279,1	201,96	110	140	100	-28,6
Viljandimaa	27	24	20	-16,7	0,04	0,06	0,07	14,2	133,36	150	220	125	-43,2
Võrumaa	0	4	4	0,0	0,01	0,04	0,06	41,1	149,31	20	40	60	50,0
Kokku (Total)	403	497	693	39,4	0,16	0,19	0,19	1,5	92,72	2835	3285	3100	-5,6

Punahirve küttimisstruktuur maakonniti 2011. aasta jahihooajal, 2011. aasta jahiaegsete vaatluskaartide andmed ja KTK ulukiseireosakonna poolne soovitus küttimiseks 2012. aasta jahihooajal.

Maakond County	Küttimine 2011 Content of hunting bag in 2011			Vaatlused 2011 Observations in autumn 2011			Soovitav küttiskvoot 2012 jahihooajaks Suggestion for quota in 2012			
	pulla (%) bulls	lehmi (%) cows	vasikaid (%) calves	Vaatluste arv No of observations	♀/♂	vasikate % calves	pulla (%) bulls	lehmi (%) cows	vasikaid (%) calves	Soovitav küttismaht küttismaht (is) Minimum no to hunt
Saaremaa	31,0	38,9	30,1	1754	1,17	25,4	~35	~35	~30	500 - 550
Hiiumaa	41,8	35,3	22,9	899	1,05	19,5	~38	~38	~24	180 - 190
Pärnumaa	61,9	4,8	33,3	170	2,58	45,3	~35	~35	~30	60 - 80
Viljandimaa	65,0	25,0	10,0				~35	~35	~30	40 - 50
Valgamaa	75,0	12,5	12,5				~35	~35	~30	20 - 30
Võrumaa	100,0	0,0	0,0	18	0,23	5,9	~35	~35	~30	10 - 15
Lääne-Virumaa	55,6	22,2	22,2				~35	~35	~30	10 - 20
Jõgevamaa							~35	~35	~30	5 - 6
Kokku (Total)	36,5	35,9	27,6	2815	1,10	23,2	~35	~35	~30	825 - 941

Jahimeeste hinnangul on punahirve arvukus Eestis võrreldes eelnenud aastaga veidi langenud. Suurimad langused on jahimeeste hinnangutel toimunud Viljandi- ja Valgamaal, mis võib olla tingitud arvukuse ülehindamisest eelnenud aastal või siis isendite hajumisest suuremale levikualale. Olulist arvukuse kasvu on 2012. a talvel täheldanud Võrumaa jahimehed.

Ruutloenduse jäljeindeks on hirvel Eestis keskmiselt jäänud samale tasemele, mis eelmisel 2011 a. loendusel. Siinjuures aga on selgelt näha, et kui saartel on jäljeindeks sarnane eelneva aasta loendusel leituga, siis mandri-Eestis (va Lääne-Virumaa) on hirvede jäljeindeks varasemaga võrreldes oluliselt suurenenud. 2012. a ruutloenduse tulemused viitavad hirve asustustiheduse suurenemisele ning levikuala laienemisele Eesti mandriosas. Eelmisel 2011. a jahihooajal kütiti Eestis kokku 693 hirve, mis on pea 40% enam kui eelnenud 2010. aastal. Valdav enamus hirvedest kütiti tavapäraselt Saaremaal. Soovitud märksa väiksemaks jäi kütitud hirvede hulk mandri-Eesti lõunaosas (Pärnu-, Viljandi-, Valga- ja Võrumaal). Kuna hirvede küttimisega kaasneb ka suurem jahimaa kasutuse eest riigile makstav tasu, siis võib mõne üksiku hirve küttimisnõue põhjustada jahipiirkondade kasutajatel vastumeelsust ning lõpptulemusena hirvele jahipidamisest pigem loobutakse või kütitakse ainult majanduslikult väärtuslikumaid hirvepulle. Selline olukord aga võimaldab punahirvel mandri-Eestis oma arvukust suurenda ning segamatult asustada ka uusi elualasid.

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal 2004 – 2011 a. jahiaegsete vaatluste põhjal (%).

Population structure of roe deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.

Piisaval hulgal jahiaegseid hirvevaatluseid tehti 2011. a jahtide käigus Saaremaal, Hiiumaal ja Pärnumaal. Kui Saare- ja Hiiumaal oli jahiaegsetes vaatlustes hirvelehmade ja –pullide sooline jaotumus üsna lähedane üks-ühele suhtele ning vasikate osakaal Saaremaal ca 25%, Hiiumaal ca 20%, siis Pärnumaa vaatlusandmed viitavad suurele hirvelehmade (2,6 lehma

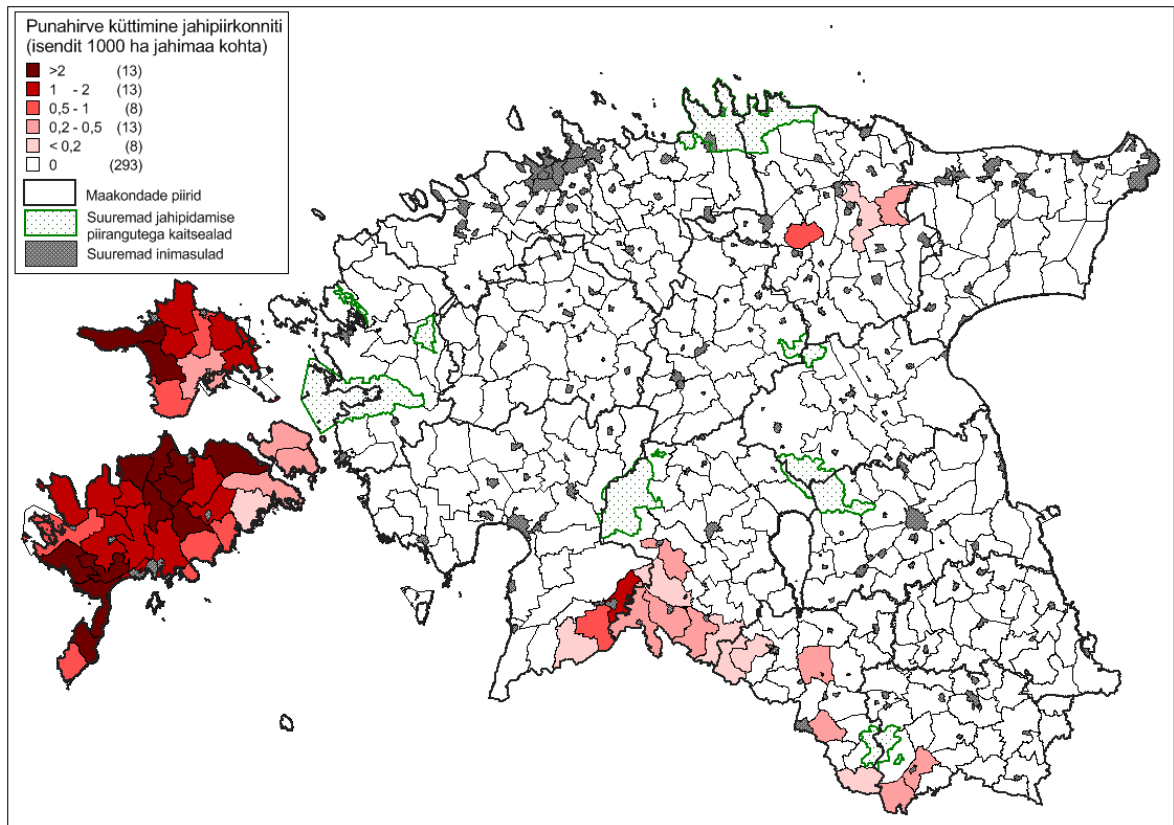
1 pulli kohta) ja vasikate (~45 %) osakaalule sealsete hirvede seas. Kuigi juba eelmisel aastal oli Pärnu hirvevaatlustes tuntav hirvelehmade ülekaal, olid seal kütitud 21 isendist 13 hirvepullid. Sarnaselt kütiti ka Viljandimaal (20 kütitud loomast 13 olid pullid). Kuigi 2011 jahiaegsete vaatluste kohta Viljandimaal meil hetkel info puudub, oli 2010. a vaatlustes Viljandimaal Pärnumaaga sarnane hirvelehmade ülekaal.

2012. a jahihooajal oleks vajalik ka mandri-Eesti jahipiirkondades, kus kütitakse kolm või enam hirve, teha seda vastavuses soovitatud ja senisest tasakaalukama küttemisstruktuuri põhimõtetega. Selliste jahipiirkondade nimistusse, kus tuleks hirvede küttemisel arvestada küttemisstruktuuriga, kuuluvad kindlasti Tihemetsa, Nõmme, Abja, Mõisaküla, Nuia ja Porkuni, aga ka Uniküla, Taagepera, Rägavere, Pikknurme ja Tali. Eelpool loetletud jahipiirkondades on tõusnud vajadus küttemist korrastada, kehtestada miinimumkvoot ja senisest soodsam küttemisstruktuur ning võimalusel tuleks vältida asustustiheduse edasist kontrollimatut kasvu.

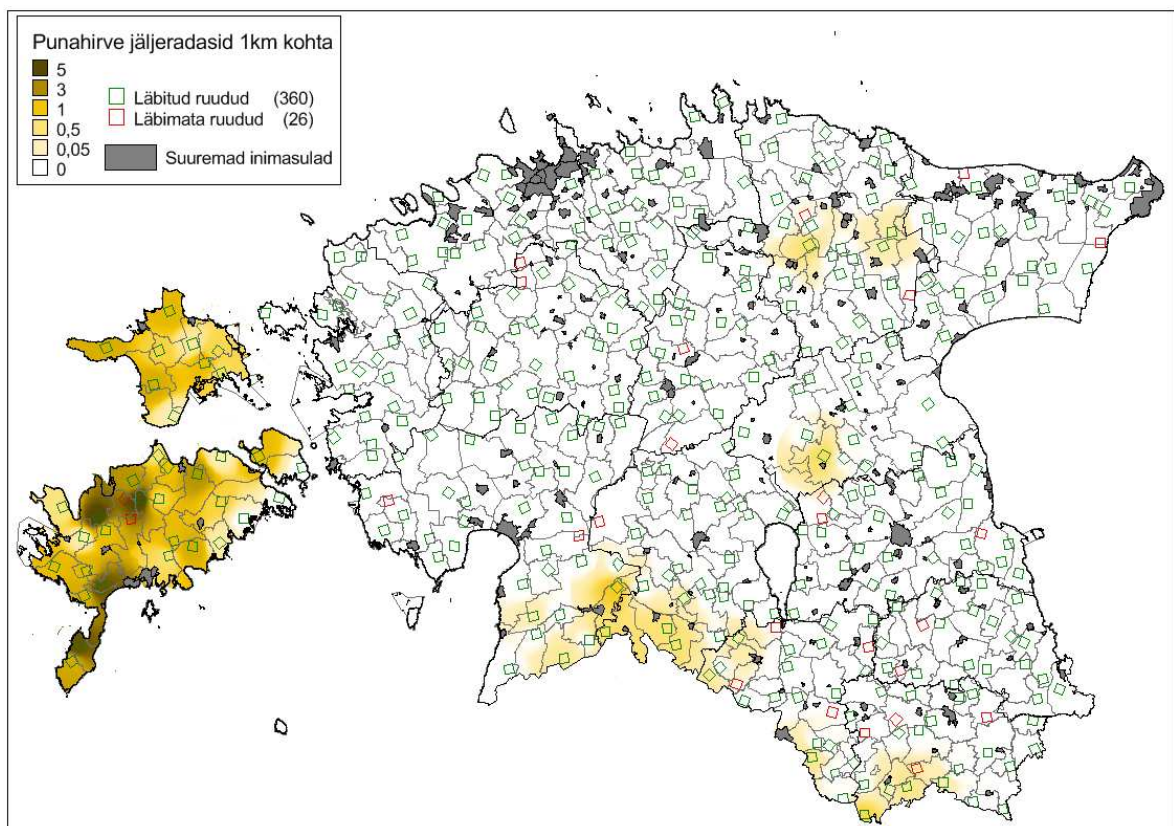
Hõreda hirve asustustihedusega ja katkendliku levikuga piirkondades võiks küttemismaht olla jätkuvalt jahipiirkondade endi määrata, kuid varasemast enam peaks küttema ka emasloomi ning hirvevasikaid. Igal juhul tuleb arvestada asjaoluga, et punahirv võib tihedama asustuse korral ja märksa alusmetsavaesemais mandritingimustes muutuda mandri-Eesti kõige olulisemale jahilukile – põdrale oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks. Hirveasurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ja metsakahjustuste suurenemise, mis paratamatult sunniks hirverohketes jahipiirkondades oluliselt vähendada ka meie põliskasuka põdra asustustihedust.

Eelpool esitatud küttemismahte järgides peaks hirve arvukus võrreldes eelnenud 2011/2012 aasta talvega püsima samal tasemel või paiguti ka veidi vähenema.

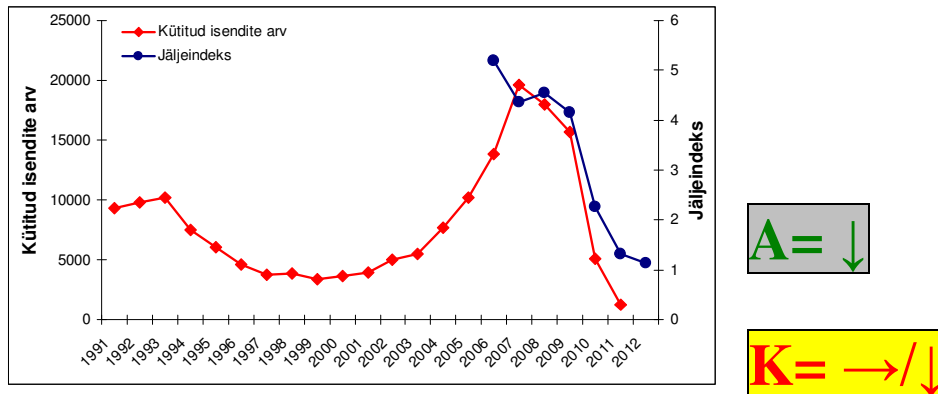

Hunting of red deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of red deer (winter track index in 2012).

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Metskitse küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of roe deer hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Metskitse arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine ja ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Muutus jahimeete poolt hinnatud arvukuses (%) Change in abundance (hunters est)
	2009	2010	2011		2010	2011	2012			
Harjumaa	1529	437	61	-86,0	2,30	1,20	0,78	-35,5	25,1	-40,1
Hiiumaa	507	132	13	-90,2	1,81	0,66	0,59	-11,1	27,7	-19,7
Ida-Virumaa	150	75	31	-58,7	0,65	0,51	0,41	-19,0	39,5	-22,7
Jõgevamaa	949	370	112	-69,7	2,51	2,02	1,47	-27,0	52,5	-11,7
Järvamaa	866	300	40	-86,7	2,09	0,69	0,45	-34,3	16,5	-34,3
Läänemaa	914	331	51	-84,6	2,34	1,27	1,50	17,6	36,0	-22,1
Lääne-Virumaa	752	171	14	-91,8	1,45	0,82	0,58	-29,8	39,7	-31,7
Põlvamaa	905	396	163	-58,8	2,41	2,36	1,91	-19,1	44,6	-11,2
Pärnumaa	1771	414	20	-95,2	2,94	1,03	0,88	-15,3	27,0	-30,7
Raplamaa	1299	316	36	-88,6	2,97	1,21	0,98	-19,0	23,1	-24,9
Saaremaa	1315	421	173	-58,9	2,08	1,49	2,03	36,6	54,1	-7,4
Tartumaa	1281	575	233	-59,5	2,33	2,22	1,80	-19,0	39,6	-16,6
Valgamaa	849	350	81	-76,9	1,40	1,26	0,95	-24,6	40,9	-23,6
Viljandimaa	1344	319	44	-86,2	2,17	1,08	0,89	-17,3	35,8	-29,1
Võrumaa	1285	468	139	-70,3	4,15	2,17	2,35	8,4	40,4	-13,0
Kokku (Total)	15716	5075	1211	-76,1	2,27	1,31	1,14	-13,2	34,2	-23,1

Metskitse küttimisstruktuur maakonniti 2011. aasta jahihooajal, vaatluskaartide andmed (august-oktoober) ja KTK ulukiseiresakonna poolne soovitus küttimiseks 2012. aastal. Punasega esitatud olulised kõrvalekalded soovitatud küttimisstruktuurist 2011. aastal.

Maakond County	Küttimine 2011 Content of hunting bag in 2011			Vaatlused 2011 Observations in 2011		Soovitus küttimiseks 2012 aastal Suggestion for hunting in 2012	
	sokud (%) adult males	kitsed (%) adult females	talled (%) fawns	♀/♂	tallede % fawns	sokud (%) adult males	Maht võrreldes 2011 jahihooajaga amount compared to 2011
Harjumaa	60,7	21,3	18,0	2,0	32,1	≤35	→ / ↓
Hiiumaa	53,8	23,1	23,1	1,7	29,8	≤35	→ / ↓
Ida-Virumaa	96,8	3,2	0,0	2,0	36,6	≤35	→ / ↓
Jõgevamaa	70,5	8,9	20,5	2,1	34,4	≤35	→ / ↓
Järvamaa	92,5	7,5	0,0	1,8	36,1	≤35	→ / ↓
Läänemaa	56,9	21,6	21,6	1,8	34,5	≤35	→ / ↓
Lääne-Virumaa	92,9	7,1	0,0	2,0	32,9	≤35	→ / ↓
Põlvamaa	36,8	29,4	33,7	3,1	34,7	≤35	→ / ↓
Pärnumaa	90,0	5,0	5,0	2,2	35,1	≤35	→ / ↓
Raplamaa	77,8	13,9	8,3	2,2	34,4	≤35	→ / ↓
Saaremaa	42,8	26,6	30,6	2,1	34,7	≤35	→ / ↓
Tartumaa	51,9	21,9	26,2	1,9	36,9	≤35	→ / ↓
Valgamaa	54,3	17,3	28,4	2,2	40,8	≤35	→ / ↓
Viljandimaa	50,0	27,3	22,7	1,8	38,7	≤35	→ / ↓
Võrumaa	48,2	23,7	28,1	2,2	39,8	≤35	→ / ↓
Kokku (Total)	55,0	20,8	24,2	2,1	35,5	≤35	→ / ↓

2009/2011 ja 2010/2011 aasta lumerohketel talvedel tugevasti kannatada saanud metskitse arvukus oli jahimeeste (jahipiirkondade kasutajate) hinnangul 2012. a kevadeks võrreldes eelneva aastaga kahanenud veelgi. Olulise languse tegi läbi ka talvine metskitse jäljeindeks ning kahanenud on ka metskitsede jäljeradade esinemissagedus. Jätkuvat arvukuse langust väljendab ka kontrollaladel tehtud pabulaloendus.

Jätkunud arvukuse languse näol on tegemist osaliselt eelnenud aastate raskuste järelkajaga, mis läbi oma mõju asurkonna vanuselisele/soolisele struktuurile on 2012. aastasse edasi kandunud. Näiteks aastatel 1999 – 2009 oli jahimeestelt kogutavates sügisestes metskitse vaatlusandmetes tallede osakaal üle 39,5%, kuid 2010 aastal oli tallede osakaal metskitse asurkonnas vaid 36% ja 2011. aasta sügisel 35,5%. Tõenäoliselt on lumerohkete talvede negatiivne mõju ellujäänud isendite konditsioonile kaasa toonud ka viljakusenäitajate languse, suurendanud lootekadusid ja/või avaldanud negatiivset mõju noorloomade elumusele esimestel elukuudel.

Lisaks eelnenud aastate rasketele talvedele avaldas metskitsele piirkonniti jätkuvalt tugevat survet ka 2011. aastal veel üsna kõrge arvukuse juures püsinud ilvese ja taas suurenenud hundi asurkond.

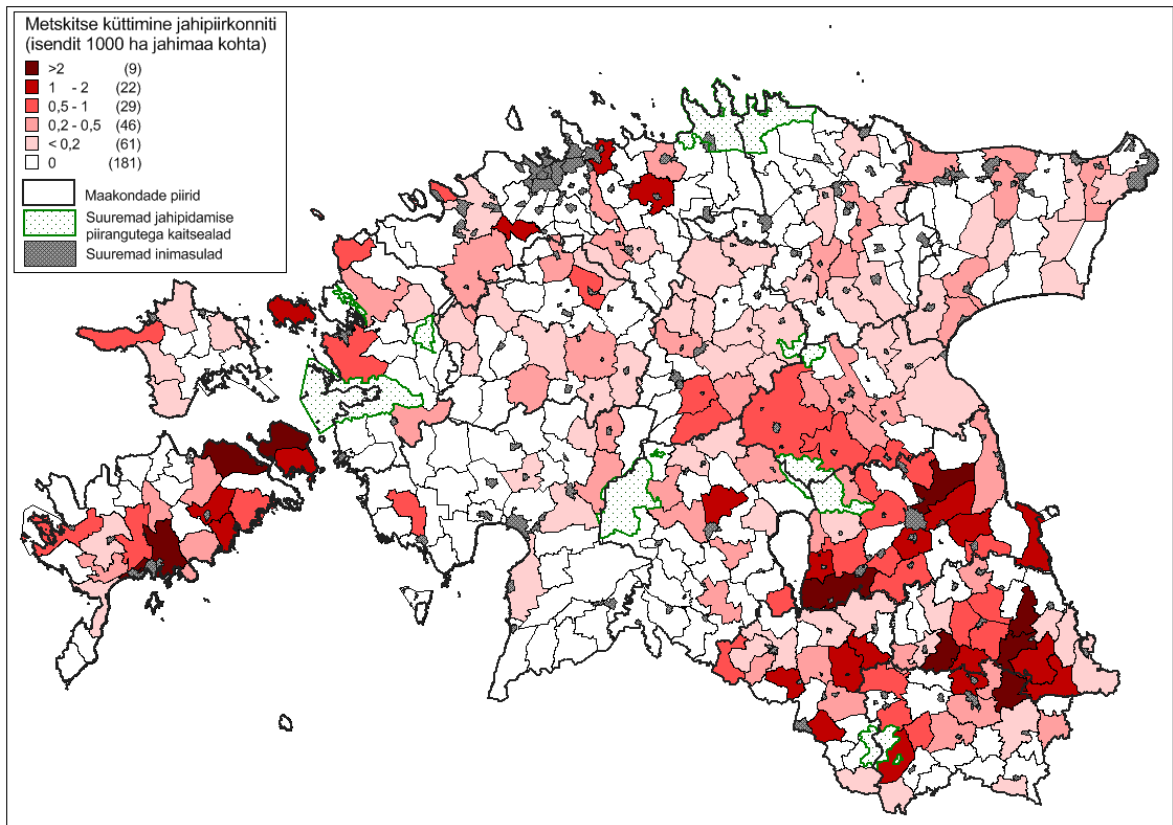
Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).

Population structure of roe deer based on field observations made in autumn.

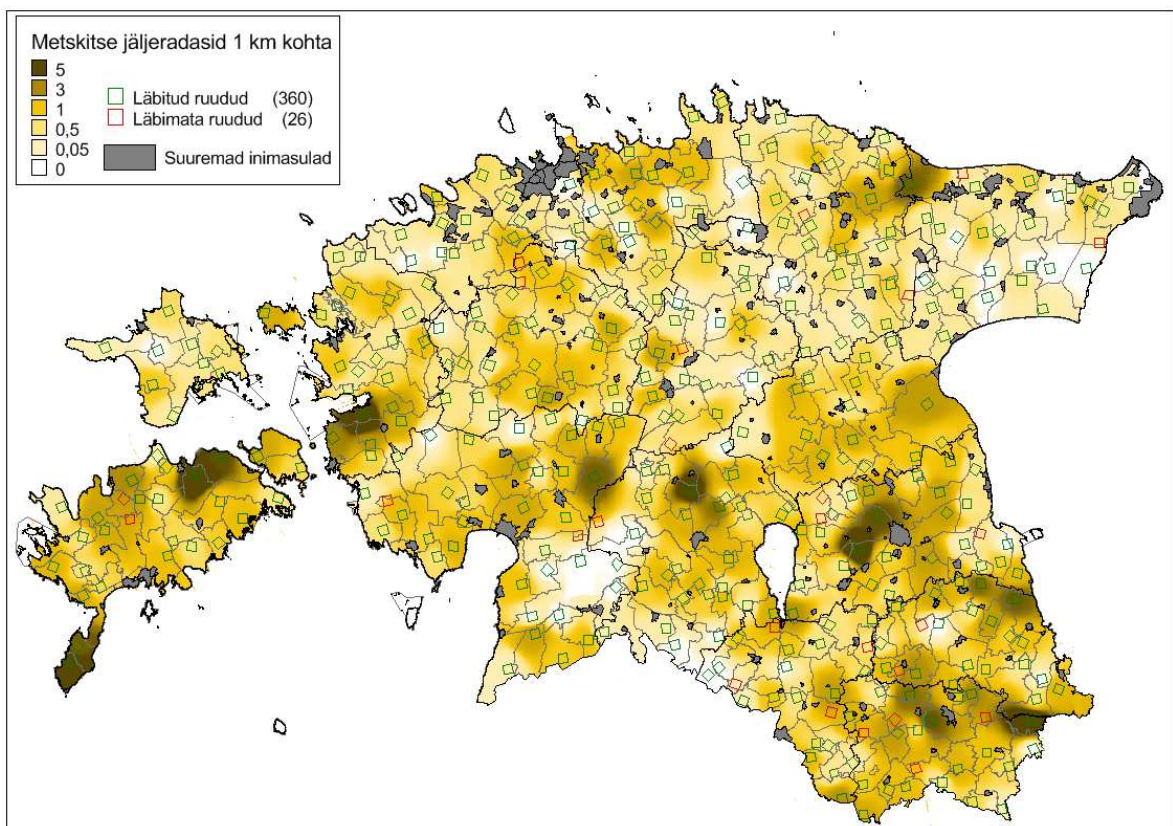
Bocks – blue; does – red; fawns – green.

Adekvaatse vastusena metskitseasurkonna raskustele langes oluliselt ka 2011. a kütitud metskitsede arv. Kui näiteks 2008. aastal, mil metskitse arvukus oli kõrgseisus kütiti Eestis kokku üle 18 tuhande isendi ning sellele järgneval 2009. aastal veel üle 15 tuhande, siis 2011. a kütiti vaid 1211 metskitse. Nagu 2011. metskitsede küttemistiheduse kaardilt näha

võib, loobuti pooltes jahipiirkondades metskitsede küttimisest täielikult. Ülejäänud jahipiirkondades piirdus metskitsejaht enamasti vaid mõne soku küttimisega. Kuna seireandmetel oli metskitse asurkond jätkuvalt langustrendis on soovitatav metskitsede küttimismaht hoida 2012. aastal eelmise jahihooajaga samal tasemel või seda võimaluse veelgi langetada. Jahipiirkondades, kus metskitse madala arvukuse tõttu ei soovita jahti pidada emasloomadele ja talledele, on soovitatav loobuda ka sokujahist. Asurkonna taastumise huvides tuleks eriti hoida just tugevamaid nn trofeesokkuseid. Jahipiirkondades kus metskitse asustustihedus võimaldab küttida kolm või enam isendit võiks küttimisel lähtuda printsiibist üks sokk-üks kits-üks tall, ehk kui enam ei raatsi lasta kitse ja talle, siis ära lase ka sokku. Igal juhul ei tohiks sokkude osakaalu küttimisvalimis ületada 35%. Samas võiks asurkonna taastumise ja liigisisese konkurentsi (sugulise valiku) säilitamise huvides jätta ka sokud enne jooksuajaga ja jooksuajal rahule ning vajadusel alustada küttimisega alles augusti keskpaigas või septembri alguses.

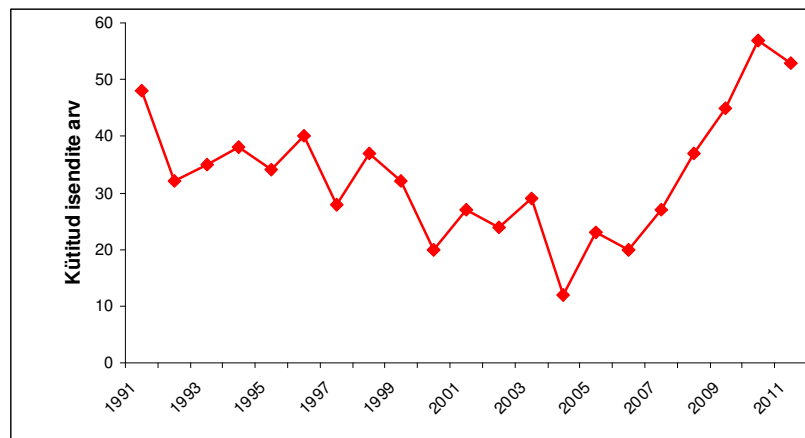

Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of roe deer (winter track index in 2012).

KARU (*Ursus arctos*)

A = →/↓

K = →/↓

Karu küttimine aastatel 1991 – 2011.

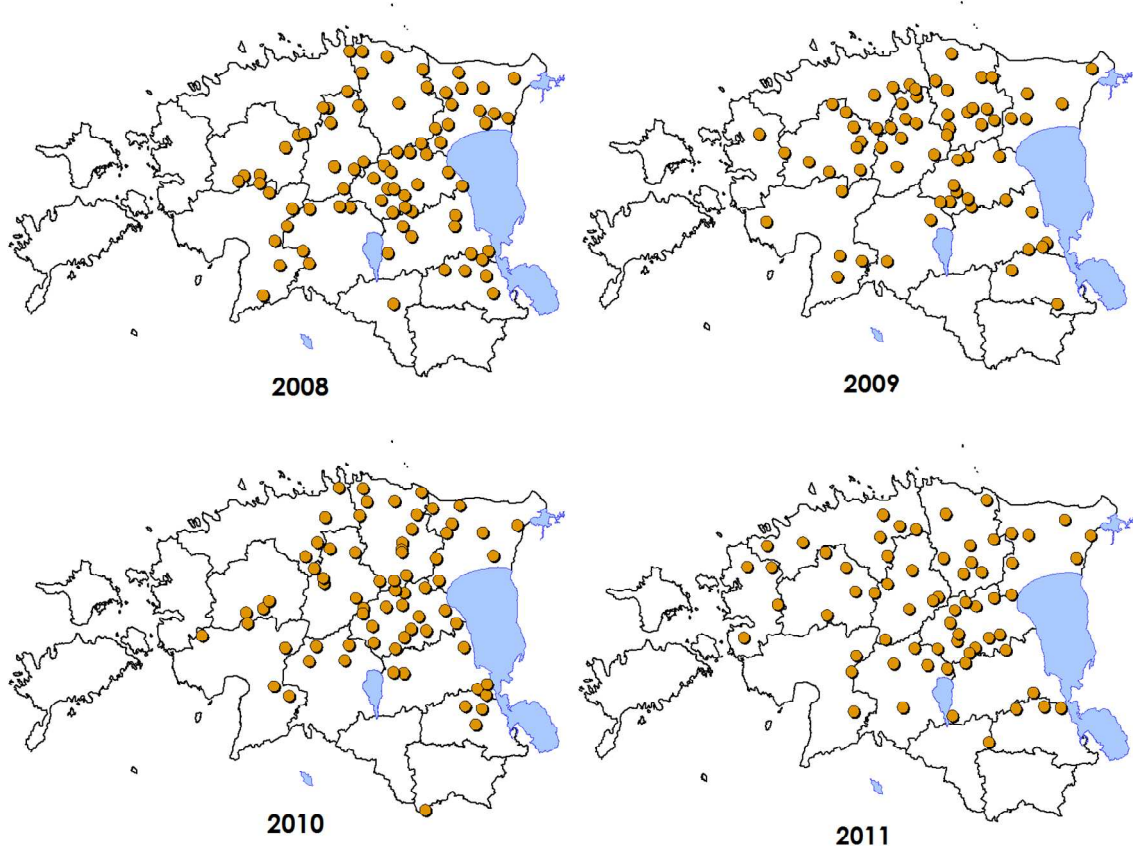
The number of brown bear hunted in 1991 – 2011.

Pruunkaru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv viimasel neljal ja küttimine viimasel kolmel aastal ning jahimeeste hinnang arvukuse muutusele) ning nende suhteline muutus.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of females with cubs-of-the-year</i>				Pesakondade arvu muutus <i>Change in no. of females with cubs-of-the-year</i>	Küttimine <i>Hunting</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in %</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>
	2008	2009	2010	2011		2009	2010	2011		
Harjumaa	2	4	5	7	+	2	3	3	0,0	+
Hiiumaa	0	0	0	0	=	0	0	0		=
Ida-Virumaa	13	5	9	7	-	9	8	6	-25,0	-
Jõgevamaa	14	9	15	12	+	5	9	13	44,4	-
Järvamaa	8	11	7	6	-	8	7	7	0,0	-
Läänemaa	0	2	0	4	+	1	1	0	0,0	-
Lääne-Virumaa	8	12	12	8	=	6	10	9	-10,0	-
Põlvamaa	6	3	3	3	-	3	3	3	0,0	-
Pärnumaa	6	5	5	3	-	3	5	2	-60,0	-
Raplamaa	5	8	3	5	-	2	5	3	-40,0	-
Saaremaa	0	0	0	0	=	0	0	0	0,0	=
Tartumaa	7	4	6	4	-	4	4	5	25,0	+
Valgamaa	1	0	0	1	=	0	0	0		-
Viljandimaa	6	2	4	5	+	2	2	2	0,0	+
Võrumaa	0	0	1	0	+	0	0	0	0,0	+
Kokku Total	76	65	70	65	-	45	57	53	-7,0	-

Karu arvukus, mis oli pikemat aega olnud tõusutrendis, tundub olevat nüüdseks üle-Eestiliselt stabiliseerunud ning näitab viimasel paaril aastal isegi kerget langustrendi. Samas on arvukuse muutused erinevalt väljendunud maakondade lõikes. Nii paistab silma arvukuse langus Raplemaal, Järvemaal, Pärnumaal, Põlvemaal ja Ida-Virumaal. Karu arvukuse langust neis maakondades saab põhjendada peamiselt kohaliku asurkonna üleküttimisega ehk küttimisega üle kohaliku juurdekasvumäära. Rohkem, kui üldine küttimismaht mõjutab seda just täiskasvanud emakarude küttimine. Arvukuse tõus on selgelt märgatav olnud Lääne- ja Harjumaal, viimase puhul on see toimunud just maakonna lääneosa arvelt. Ka siin saab seda põhjendada peamiselt küttimisega – küttimissurve on neil aladel olnud tagasihoidlik ning kütitud ei ole siiani ühtegi täiskasvanud emakaru.

Ülejäänud maakondades on arvukus jäänud suhteliselt stabiilseks. Küttemahtude jaotamisel on eelpoolmainitud trendid kindlasti määrava tähtsusega. Karu üldarvukust Eestis võib hinnata umbes 650-700 isendi tasemele.

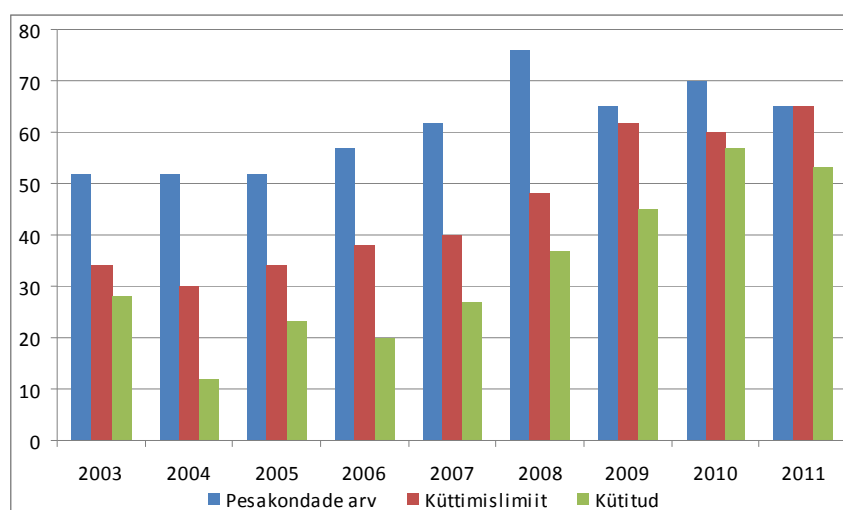
Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2008-2011.
Female brown bears with cubs-of-the-year in 2008-2011.

2011. aasta jahihooajal kütiti kokku 53 karu, aasta varem 57. Sellises mahus kütiti karusid viimati 1980-te lõpus 1990-te alguses, sellele järgnes arvukuse märgatav langus. Ka olemasolevatest andmetest võib tagasihoidlikult oletada, et selline küttemaht on pisut üle meie praeguse populatsiooni juurdekasvumäära.

Erinevalt lääne suunast ei ole karu levila viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt laienenud lõuna suunas. Peamiseks põhjuseks saab pidada siin toimunud ebaproportsionaalselt suurt emakarude küttemist / enesekaitseks laskmist, mis levila servaaladel oluliselt piirab või isegi peatab leviala laienemise. Karu asurkonna kaitse seisukohalt on levikuala laienemine aga olulise tähtsusega. Seetõttu on vajalik vaadelda seda piirkonda muust Eestist erinevalt, siin tuleks taluda suuremaid võimalikke kahjustusi ning eraldada küttemislube vaid äärmise vajaduse korral.

Küttimisvalimi sooline-vanuseline struktuur oli aastal 2011 esialgsetel andmetel looduslikule asurkonna struktuurile lähedasem, kui varasematel aastatel ehk siis kütiti enam noori, 1-2 aastaseid isendeid. Seda soositi näiteks Järvemaal, kus jahipiirkonnale teise karu küttimise võimaluse andmise eelduseks oli, et esimene kütitud isend on subadultne. Proportsionaalselt suuremas hulgas noorte isendite küttimise korral (erinevalt suurte nn trofeeisendite eelislaskmisest) säilitatakse asurkonna hea sigimispotentsiaal ning loodusliku valiku kaudu asurkonna evolutsiooniline areng.

Kolmelt aastal 2011 kütitud isakarult (Harjumaalt, Järvemaal ja Põlvamaalt) võetud DNA proovid osutusid analüüsil emastele kuuluvaiks, sarnaseid juhte on ette tulnud pea igal aastal. Võib ju olla juhtunud, et proovid on nende võtmise / transpordi / analüüsi käigus segi aetud. Siiski, siiani ei ole ette tulnud mitte ühtegi vastupidist juhtumit, kus emase DNA oleks olnud isase oma. See viitab pigem sellele, et mõnedel jahimeestel on miskipärast olnud vaja näidata kütitud emakarude isasena.

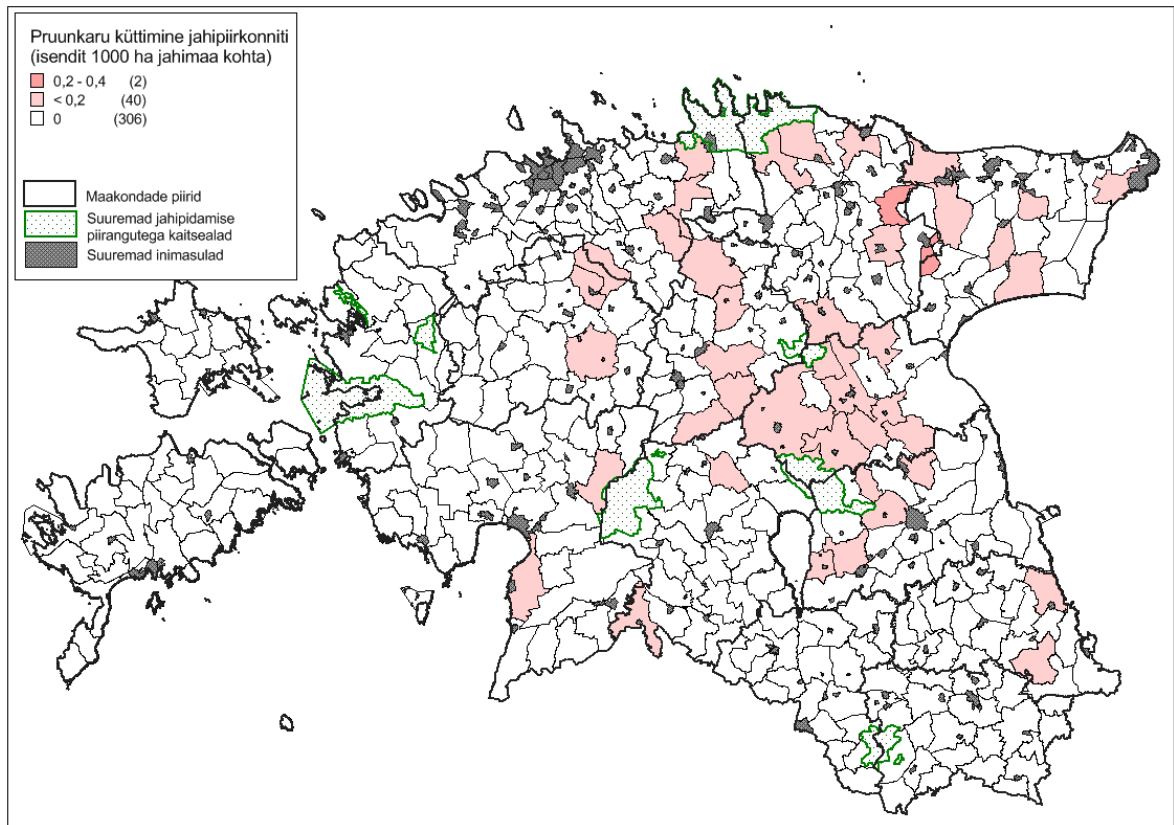

Karu pesakondade (ema sama-aastaste poegade) arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2011.

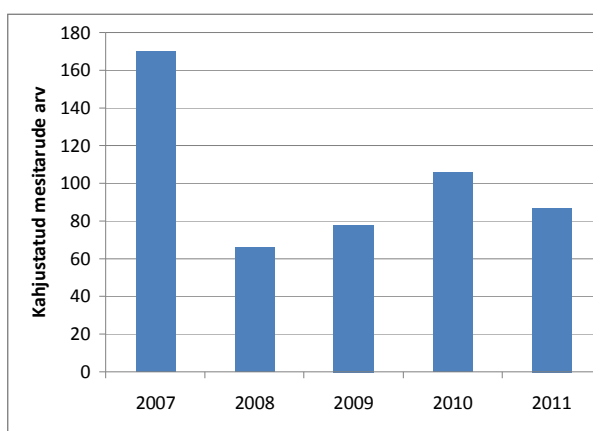
Number of female brown bears with cubs-of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2011.

Karu kahjustused mesilates olid aastal 2011 võrreldes eelneva aastaga vähenenud. Karu kahjustused on reeglina olnud lokaalse iseloomuga, mis näitab, et mesilate kahjustajate näol on peamiselt tegemist üksikute spetsialiseerunud isenditega. Kahjustused on reeglina olnud suuremad levikuala servaaladel, kui tuumikalal, möödunud aastal oli enim tarude lõhkumisi näiteks Pärnumaal.

Hunting of brown bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

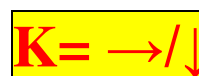
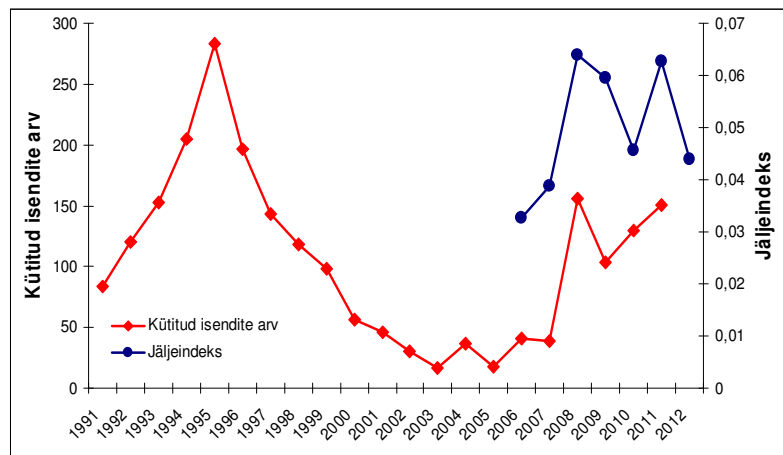
	2007	2008	2009	2010	2011
Harjumaa	27	5	23	38	15
Hiiumaa	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	0	0	5	0	0
Jõgevamaa	11	0	5	3	3
Järvamaa	59	11	13	4	3
Läänemaa	2	0	0	21	1
Lääne-Virumaa	18	20	4	3	0
Põlvamaa	8	0	0	6	6
Pärnumaa	5	6	1	7	44
Raplamaa	18	21	22	9	1
Saaremaa	0	0	0	0	0
Tartumaa	0	0	0	4	2
Valgamaa	0	0	0	0	0
Viljandimaa	8	0	5	0	12
Võrumaa	14	3	0	11	0
Kokku	170	66	78	106	87

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2007 - 2011.

Number of beehives damaged by brown bear in 2007 - 2011.

Karu arvukuse mõningat langustendentsi, madalat juurdekasvupotentsiaali, vabade sobivate elupaikade olemasolu ning tagasihoidlikku kahjustuste määra arvestades võiks üle-Eestiline küttimismaht eeloleval hooajal olla mõnevõrra tagasihoidlikum, kui paaril viimasel aastal. Vältima peaks karude küttimist lähemal, kui 50 km Eesti lõunapiirist.

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of wolf hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

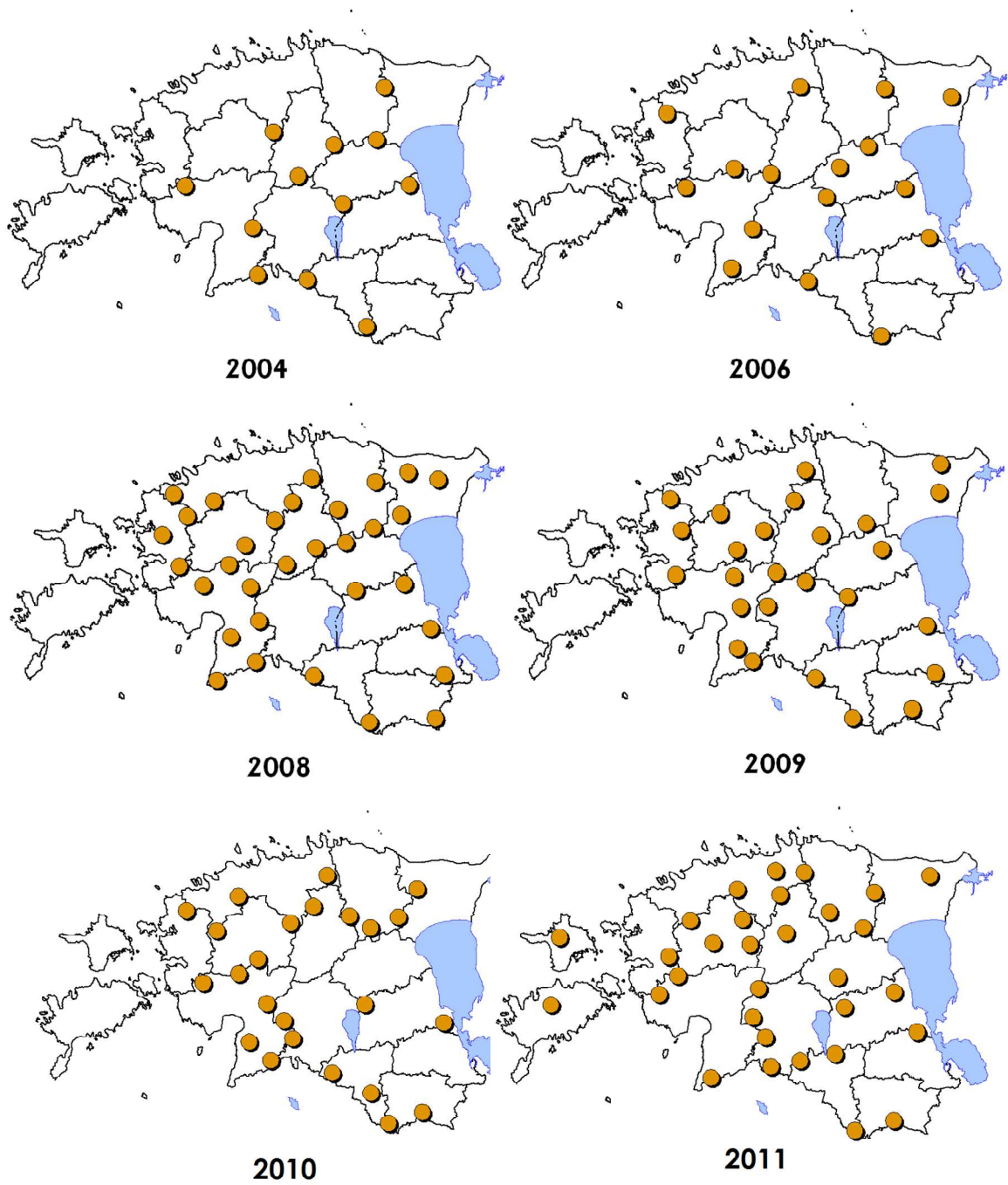
Hundi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive packs			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive packs	Küttimine Hunting bag			Küttimis-mahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2009	2010	2011		2009	2010	2011		2010	2011	2012			
Harjumaa	1	2	4	+	4	11	18	63,6	0,02	0,10	0,04	-63,5	111,2	=
Hiiumaa	0	0	1	+	0	0	4	+	0,00	0,00	0,01	+	+	+
Ida-Virumaa	2	1	1	=	2	8	12	50,0	0,05	0,04	0,00	-100,0	0,0	-
Jõgevamaa	1	0	1	+	6	5	14	180,0	0,15	0,17	0,09	-45,4	37,7	-
Järvamaa	3	1	2	+	15	11	14	27,3	0,01	0,09	0,10	8,5	147,7	-
Läänemaa	3	2	1	-	21	11	6	-45,5	0,05	0,07	0,00	-94,9	5,1	-
Lääne-Virumaa	1	3	3	=	5	16	10	-37,5	0,02	0,04	0,06	69,2	129,2	-
Põlvamaa	2	0	0	=	8	2	7	250,0	0,04	0,01	0,05	451,5	138,2	=
Pärnumaa	4	6	4	-	21	26	12	-53,8	0,09	0,11	0,05	-52,7	64,8	-
Raplamaa	3	2	3	+	7	7	14	100,0	0,11	0,04	0,07	66,2	115,0	-
Saaremaa	0	0	1	+	0	0	2	+	0,00	0,00	0,03	+	+	+
Tartumaa	2	2	3	+	4	4	12	200,0	0,06	0,08	0,03	-60,5	41,0	=
Valgamaa	1	2	2	=	1	7	3	-57,1	0,02	0,05	0,03	-49,1	131,5	+
Viljandimaa	2	1	4	+	5	7	14	100,0	0,04	0,05	0,05	6,1	154,8	+
Võrumaa	1	2	1	-	9	10	9	-10,0	0,02	0,04	0,03	-26,3	129,1	+
Kokku (Total)	26	24	31	+	108	125	151	20,8	0,05	0,06	0,04	-30,0	81,0	-

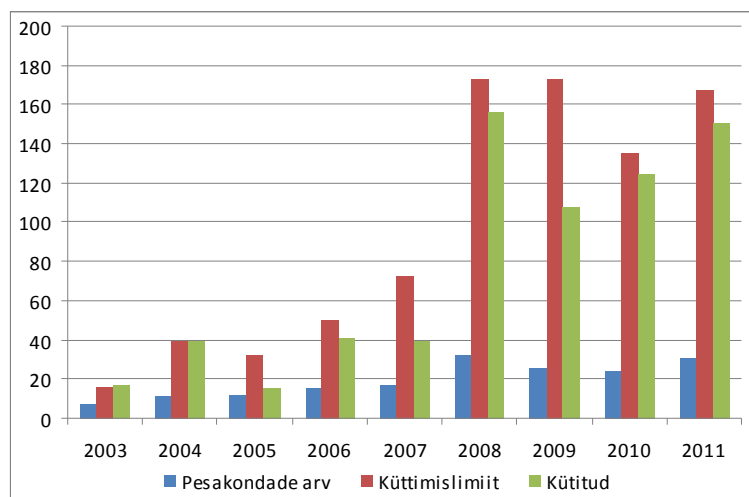
2011. aastal hinnati tehtud vaatluste ja küttimisinfo põhjal erinevate hundi pesakondade (karjad, kus sündisid kutsikad) arvu 31-le, neist 4 elasid Eesti-Läti piirialadel ja kasutasid oma elualana mõlema riigi territooriumi. 2010. aastal hinnati pesakondade arvuks 24, aastal 2009 26 ja aastal 2008 viimase kümnendi suurimana 32. Suurima uudisena oli 2011. aastal pesakondade tekkimine nii Saare- kui ka Hiiumaale. Kui Saaremaal oli hundi pesakond viimati tõenäoliselt aastal 1995, siis Hiiumaal pesakonna olemasolu kohta varem teateid ei ole. Nii ruutloenduse kui ka jahimeeste hinnangu järgi oli hundi arvukus 2012. aasta kevadel võrreldes varasema aastaga langenud. Siin tulebki arvestada sellega, et pesakondade arvu väljendab jahihooaja eelset, ruutloenduse jäljeindeks ja jahimeeste hinnang aga jahihooaja järgset arvukust. Niisiis jäi huntide arvukus 2012. aasta kevadeks,

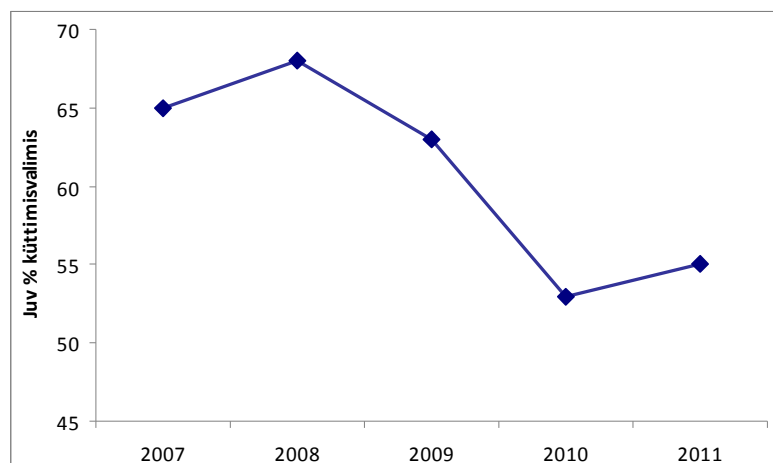
peamiselt tänu suhteliselt intensiivsele kütimisele, tõenäoliselt madalamaks, kui see oli 2011. aasta kevadel.

Hundi pesakonnad aastatel 2004-2011. *Wolf reproductions in 2004-2011.*

Hundi pesakondade arv, lubatud kütimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2011.
Number of wolf reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2011.

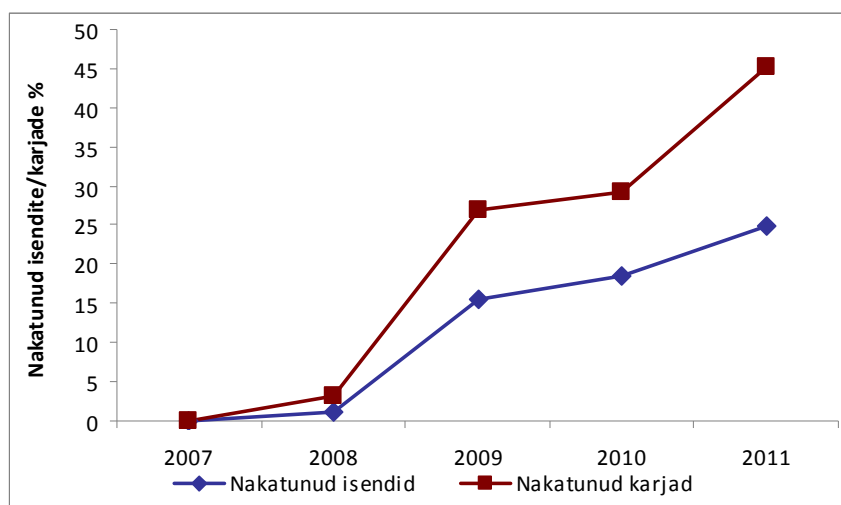

Hundikutsikate osakaal kütimisvalimis aastatel 2007 - 2011.
Proportion of juveniles among hunted wolves in 2007 - 2011.

Kuigi hundi pesakondade arv oli aastal 2011 võrreldes varasema aastaga suhteliselt suur, oli populatsiooni juurdekasv sarnaselt aastaga 2010 jätkuvalt väike, seda väljendab kutsikate madal osakaal kütimisvalimis. Suurenenud sigivate emaste hulka ja madalat kutsikate osakaalu arvestades pidi keskmine pesakonna suurus olema viimaste aastate madalaim.

Sellele saab olla kolm peamist seletust: a) suhteliselt suur hulk sigivatest huntidest olid esmasigijad, kellel on reeglina pesakonna suurus väiksem, kui korduvsigijatel; b) metskitse, kui endise peamise saakliigi arvukuse madalseis, mistõttu ei suudetud üles kasvatada suurt hulka kutsikaid; c) kärntõve laialdane levik populatsioonis, mis on suurendanud kutsikate suremust ja vähendanud noorte emaste sigimispotentsiaali. Kärntõbi on

hundipopulatsioonis võrreldes varasemate aastatega veelgi laiemalt levinud ning on muutunud loodusliku suremustegurina aina enam arvestatavaks. Möödunud talvel leiti ka kaks tugevate kärntõve tunnustega hukkunud hunti, varem pole meil seda täheldatud.

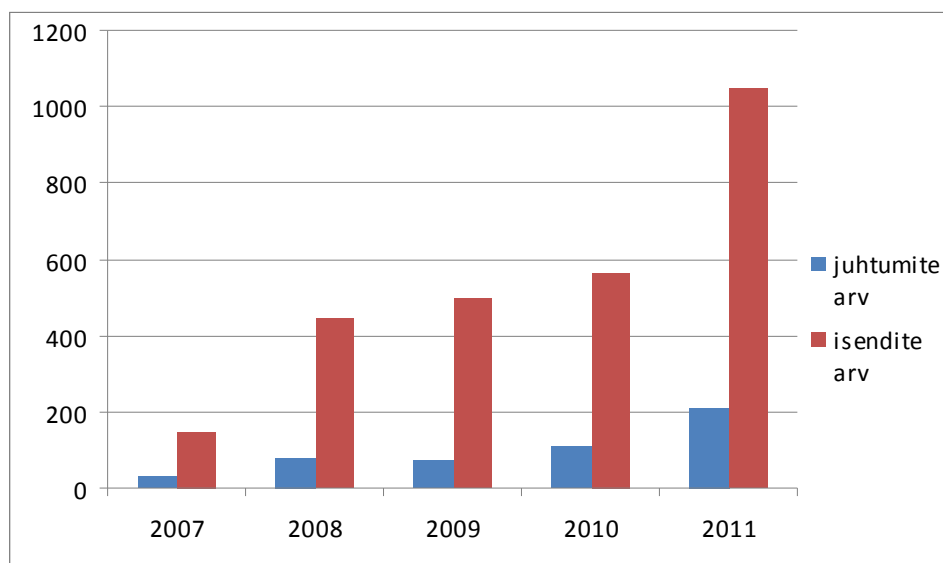
Kärntõvega nakatunud hundipesakondade ja nakatunud huntide osakaal kütitud/hukkunud isendite hulgast aastatel 2007 - 2011.

Proportion of packs infected by sarcoptic mange (red) and proportion of infected individuals among hunted/perished wolves (blue) in 2007 - 2011.

Hundi tekitatud kahjustuste hulk karjakasvatusele on alates 2007. aastast pidevalt suurenenud, kuid aastal 2011 kasvas see hüppeliselt ligi kaks korda. Ühest küljest on see kindlasti tingitud hundipesakondade arvu suurenemisest ja nende poolt uute, suurema kultuurmaastiku osakaaluga elupaikade hõivamisest. Teisest küljest on see seotud jätkuva metskitse arvukuse madalseisuga ning järjest laieneva lambakasvatusega.

Ligi kuuendik kogu murtud lammastest murti Saaremaal, samas elas seal vaid umbes kolmekümnendik meie huntidest. Saaremaal on lammaste asustustihedus Eesti maakondadest kõrgeim, samuti ei ole seal varasema huntide puudumise tõttu rakendatud selliseid karja kaitsemeetmeid, nagu mandril. Hundi (nagu ka teiste suurkiskjate) kahjustused kompenseeritakse riigi poolt, millest tekib hundi kaitsmisele hind. Selle järgi läks üks hunt riigile aastal 2011 maksma Saaremaal umbes 5 korda rohkem, kui mandri-Eestis. Samas on asurkonna säilitamise seisukohalt mandri-Eestis elava hundi väärtus märgatavalt suurem ja seda seetõttu, et Saaremaa on isoleeritud ning isendite vaba liikumine saare-mandri vahel olulisel määral takistatud. Seetõttu on nii looduskaitsest kui ka majanduslikust seisukohast mõistlik mitte hoida hundi pesakonda (lambaid

murdvaid hunte) Saaremaal ning olemasolevad piiratud rahalised ressursid kasutada mandri-Eestis kahjustuste kompenseerimiseks ja ennetamiseks.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv ja murtud kariloomad aastatel 2007 – 2011.

Number of wolf damage cases (blue) and killed livestock (red) in 2007-2011.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, murtud lambad ja veised maakonniti aastatel 2007 - 2011.

Number of wolf damage cases, killed sheep and killed cattle by counties in 2007 - 2011.

	2007			2008			2009			2010			2011		
	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised
Harjumaa	0	0	0	5	41	0	8	122	0	9	32	1	29	93	0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	8	27	0	9	12	0	2	5	0	7	12	1	6	29	0
Jõgevamaa	1	7	0	2	15	0	11	113	6	8	59	0	31	57	0
Järvamaa	4	19	1	17	139	0	8	42	0	11	78	0	13	56	0
Läänemaa	4	14	0	9	97	0	8	25	3	3	39	0	4	10	7
Lääne-Virumaa	2	9	0	9	7	5	11	38	0	8	38	0	11	100	0
Põlvamaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	46	0	9	42	0
Pärnumaa	2	5	1	4	36	1	4	7	10	12	37	11	14	66	0
Raplamaa	5	23	0	13	59	0	7	53	0	19	23	15	20	98	2
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	8	0	30	168	0
Tartumaa	1	2	0	1	3	0	2	5	0	2	13	0	19	97	0
Valgamaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	13	0	2	43	0
Viljandimaa	3	15	0	1	2	0	3	13	0	5	35	0	15	138	0
Võrumaa	4	25	0	7	29	0	8	53	1	15	103	1	9	43	0
Kokku:	34	146	2	77	440	6	72	476	20	108	536	29	212	1040	9

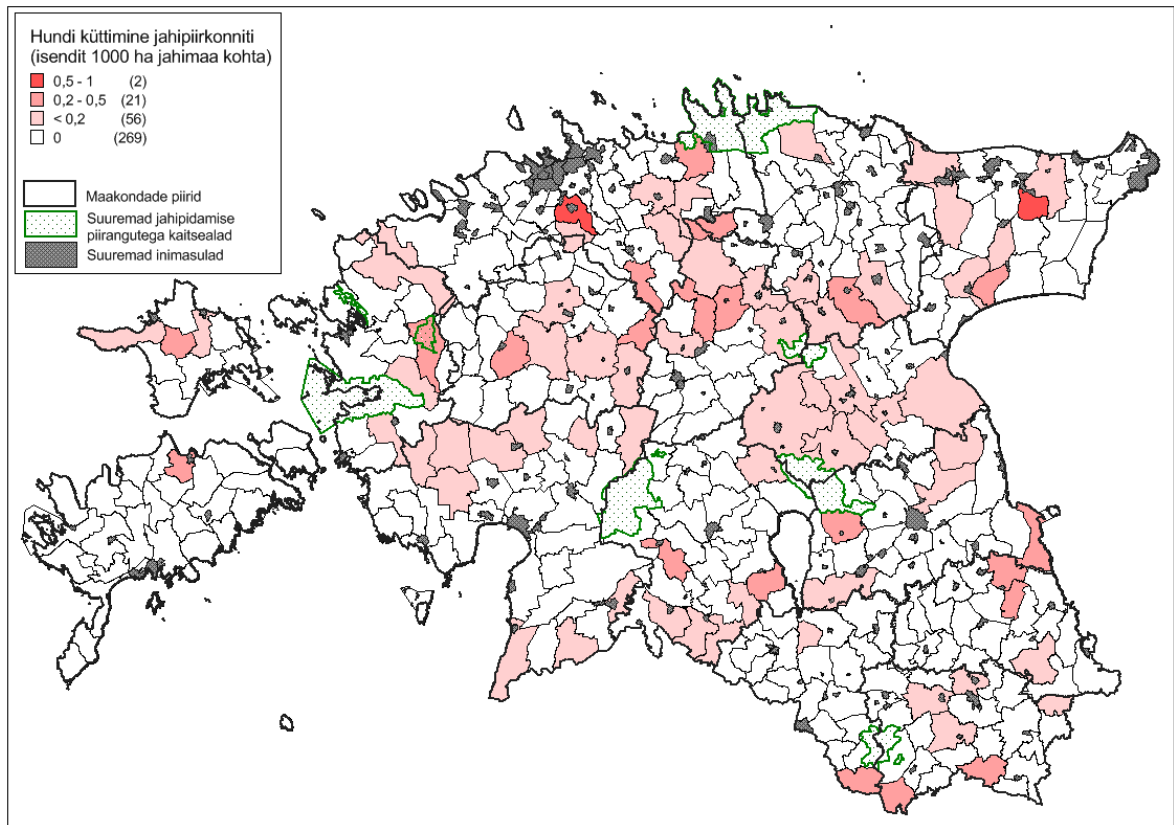
2010. aasta jahihooajal kütitati kokku 151 hunti, maksimaalselt lubatav maht oli 168. Enim hunte jäi lubatust küttimata Võrumaal (5), Valgamaal (4) ja Saaremaal (3). Peale küttimishooaega võib esialgsete tulemuste põhjal öelda, et arvukus on eelmise kevadega võrreldes mõnevõrra väikesem, ehk siis suuremus oli aastasest asurkonna juurdekasvust suurem (seda juba kolmandat aastat järjest).

2011. aasta kevadel sai 2010. aasta pesakondade arvu, küttimismahu ja asurkonna juurdekasvumäära põhjal ennustada pesakondade arvu langust aastaks 2011. Pesakondade arv aga hoopis tõusis. Selle põhjuseks võib pidada asjaolu, et 2010. aastal kütitati küll

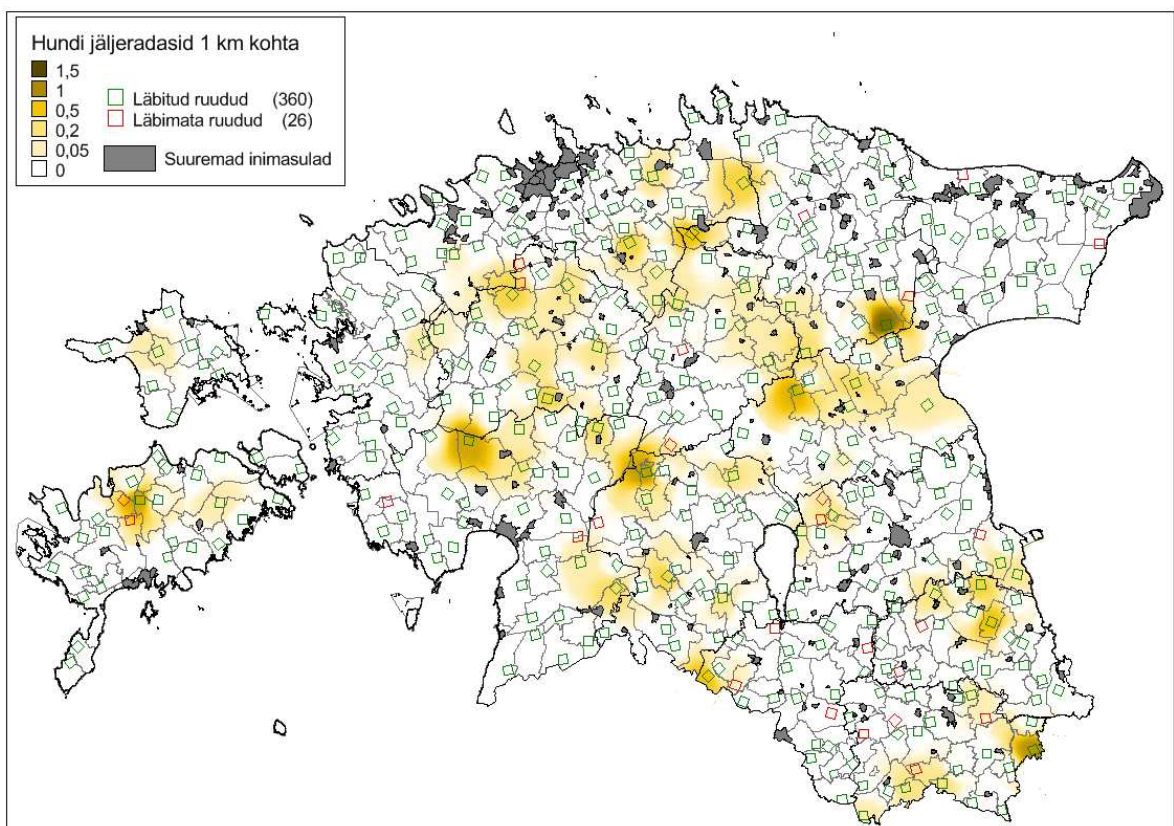
proportsionaalselt palju täiskasvanud (alfa) emaseid, kuid emaste subadultide (1 a) osakaal kütitute hulgas oli väga väike (18 isase kohta vaid 5 emast). See 2009. aastal sündinud kohort jõudis 2011. aastal sigimisikka, mis arvatavasti põhjustaski mitmete uute noorte pesakondade tekke (sh nt Saare- ja Hiiumaal). See on hea näide selle kohta, kuidas populatsiooni juurdekasvu seisukohalt on asurkonna struktuur mitte vähem olulisem, kui selle üldarvukus. Samas ei saa andmete vähesuse ja andmeridade ebapiisava pikkuse tõttu asurkonna struktuuri juurdekasvuprognosides veel täiel määral kasutada.

Hundi juurdekasvu prognoosimine on üldse üks keerukamaid. Kuna hunt on meil vähearvukas, kuid samas kõrge sigimispotentsiaaliga liik, mõjutab vaid paar sigivat emahunti jahihooaja eelset arvukust ligi kümnendiku võrra. Seetõttu mängib juhuslikkus väga suurt rolli ning täpseid prognoose on kevadiste andmete põhjal võimatu teha. Seetõttu saab täpsema hinnangu hundiasurkonna jahihooaja eelse seisundi kohta anda alles pärast tegeliku juurdekasvu kohta suvel, sügisel ja talve algul kogutud teabe lisandumist. Niisiis peaks hundi küttimislimiit ka edaspidi saama olema välja antud kahe osalimiidina. Praeguseid looduslikke ja sotsiaalseid tingimusi arvestades võiks püüda hoida hundi pesakondade arvu 20 ja 25 vahel.

Taaskord tuleb rõhutada, et hundi küttimise korraldamisel tuleb suuremat tähelepanu pöörata jahipidamise suunamisele kahjustuspiirkondadesse (seda on juba aastaid rõhutatud, kuid väga puudulikult realiseeritud), säilitades samal ajal suuremaid loodusmaastikke asustavaid hundikarju. Vaid nii on võimalik säilitada hundi asurkonna soodne seisund ja vähemalt piirkonniti tema ökoloogiline funktsioon, hoidudes samal ajal ülemäärastest kahjustest lambakasvatusele. Samuti vähendab see vajadust küttimislubade väljaandmiseks väljaspool jahihooaega.

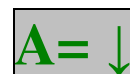
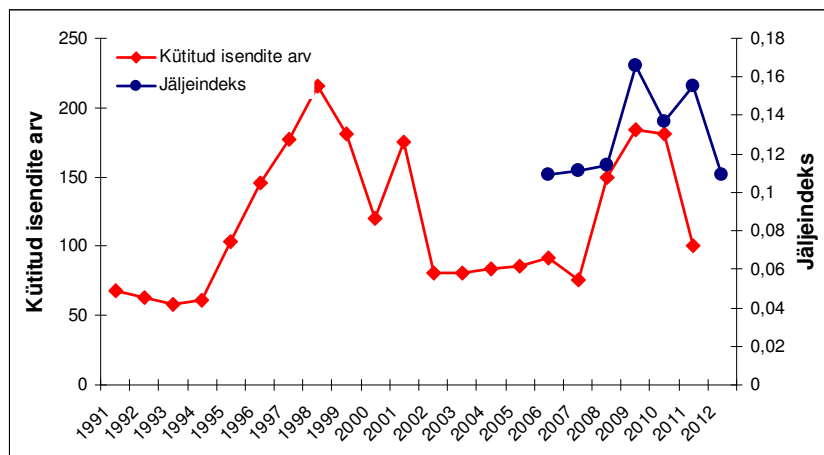
Hunting of wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of wolf (winter track index) in 2012.

ILVES (*Lynx lynx*)

Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of lynx hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

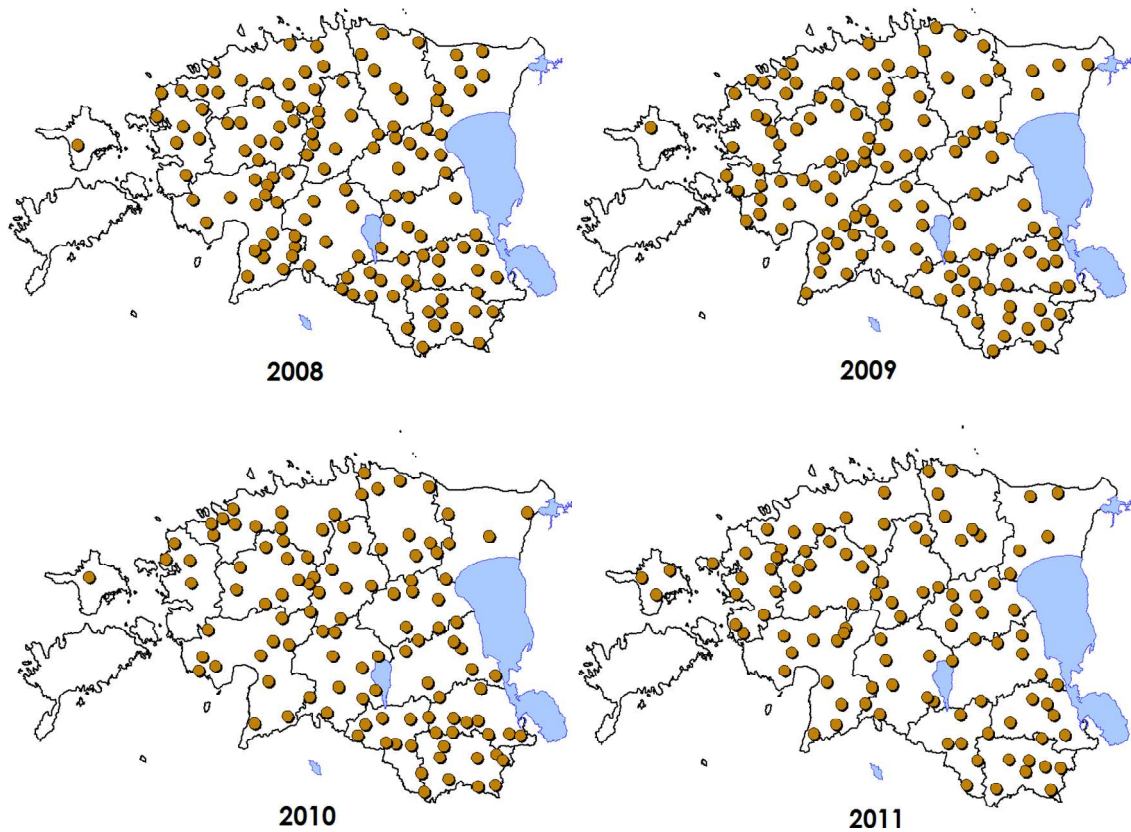
Ilvese arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Pesakondade arv No. of reproductive females			Pesakondade arvu muutus Change in no. of reproductive females	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)
	2009	2010	2011		2009	2010	2011		2010	2011	2012			
Harjumaa	13	11	8	-	14	19	8	-57,9	0,16	0,23	0,16	-30,1	110,00	=
Hiiumaa	1	1	3	+	0	0	1	+	0,10	0,11	0,16	41,2	302,07	+
Ida-Virumaa	5	4	5	+	9	5	4	-20,0	0,05	0,05	0,06	18,4	84,93	-
Jõgevamaa	6	8	7	-	12	10	8	-20,0	0,15	0,17	0,15	-12,9	92,40	-
Järvamaa	8	8	8	=	10	7	9	28,6	0,27	0,30	0,07	-75,2	32,31	-
Läänemaa	9	4	10	+	22	18	5	-72,2	0,22	0,24	0,26	8,2	116,21	-
Lääne-Virumaa	7	9	7	-	13	13	9	-30,8	0,14	0,06	0,05	-20,8	51,63	-
Põlvamaa	8	9	5	-	8	12	7	-41,7	0,07	0,15	0,10	-34,3	87,68	-
Pärnumaa	21	12	14	+	40	32	7	-78,1	0,23	0,18	0,12	-36,1	70,10	-
Raplamaa	11	10	8	-	12	18	8	-55,6	0,14	0,28	0,20	-26,6	108,75	-
Saaremaa	0	0	0	=	0	0	0	=	0,00	0,00	0,01	+	141,03	+
Tartumaa	8	7	6	-	7	6	5	-16,7	0,12	0,12	0,07	-42,2	49,05	=
Valgamaa	9	9	7	-	10	12	11	-8,3	0,05	0,11	0,07	-34,9	60,69	-
Viljandimaa	10	10	7	-	12	15	8	-46,7	0,16	0,14	0,09	-34,9	75,95	-
Võrumaa	10	9	8	-	15	14	10	-28,6	0,15	0,18	0,10	-43,2	53,40	-
Kokku (Total)	126	111	103	-	184	181	100	-44,8	0,14	0,16	0,11	-29,8	79,83	-

Kui aastatel 2003 - 2008 võis jälgida ilvese arvukuse püsivat tõusu, siis alates aastast 2009 on pesakondade arv näidanud langustrendi ning aastal 2011 hinnati pesakondade arvuks vaid 103. 2012 aasta kevadel väljendus langus ka populatsiooni üldarvukuses, seda nii ruutloenduses kui ka jahimeeste hinnangutes. Üldarvukuse langus väljendubki juurdekasvu kahanemise tingimustes mõningase hilinemisega – vähenenud juurdekasvu juures kütitakse suhteliselt enam täiskasvanud sigivaid isendeid, samas on esmasigimise ikka jõudvad kohordid populatsiooni taastootmiseks liiga nõrgad.

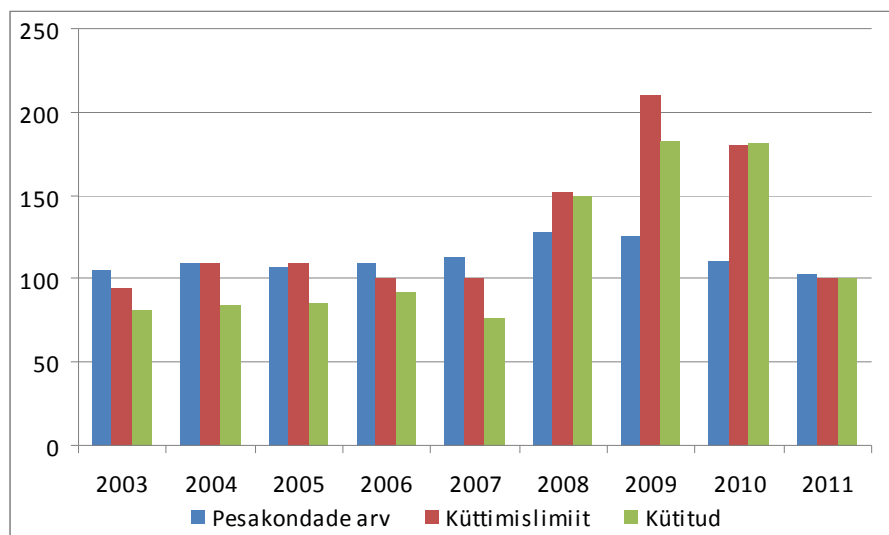
Erinevalt ülejäänud Eestist näitab ilves selget tõusutrendi kahes maakonnas: Läänemaal ja Hiiumaal. Hiiumaal on arvukus tõusnud aastaid kestnud küttimispiirangute tõttu, arvukuse

tõus Läänemaal võib osaliselt olla ka näiline – nimelt ei tehtud aastal 2010 vaatlusi umbes kolmandikul maakonna jahipiirkondadest, mistõttu teave neil aladel olevatest võimalikest pesakondadest puudus. Samas, aastal 2010 oli populatsioonis ka tavapärasest enam sigimistsükli vahele jätnud emaseid, mis väljendus väiksemas pesakondade arvus. Tõenäoliselt on see põhjuseks pesakondade arvu tõusule ka Pärnumaal ning see ei pruugi sugugi tähendada üldarvukuse tõusu.

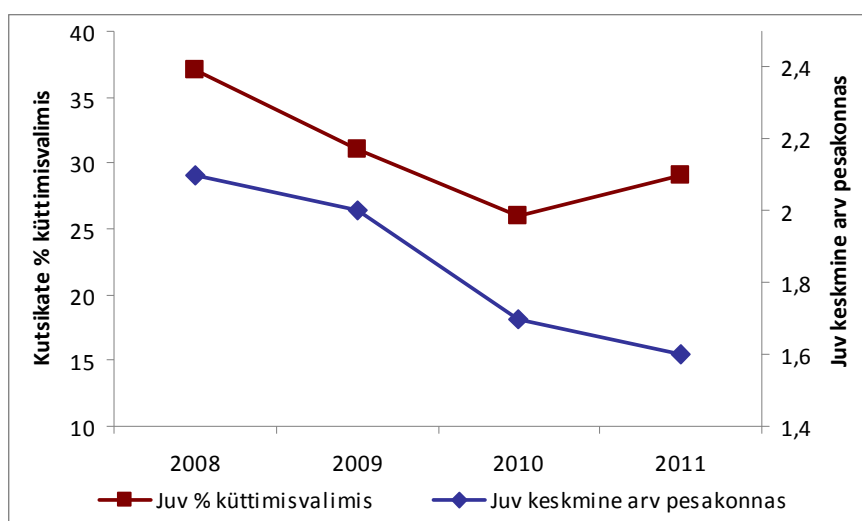
Ilvese pesakonnad aastatel 2008 - 2011. *Lynx* reproductions in 2008 - 2011.

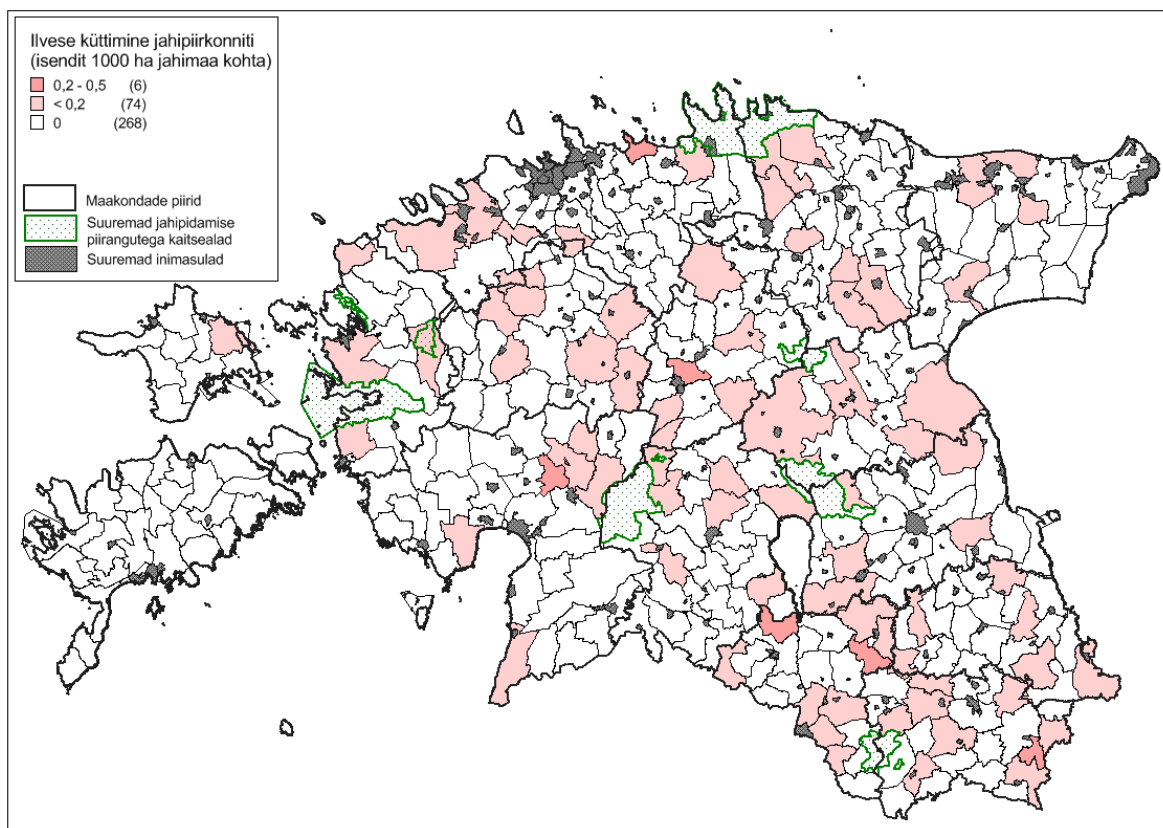
Ilvese pesakondade arv, lubatud küttmlislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2011.
Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2011.

Nii 2011. kui ka 2010. aasta vaatlustes ja küttmlisvalimis on väljendunud selgelt asurkonna juurdekasvu oluline langus võrreldes varasemate aastatega. Seda näitab nii kutsikate madal osakaal küttmlisvalimis kui ka vaatlustest saadud pesakondade keskmise suuruse pidev vähenemine. Kõige selle põhjuseks saab pidada peamiselt metskitse arvukuse olulist langust, mis on olulisel määral suurendanud noorte suremust ja selle kaudu alandanud populatsiooni juurdekasvumäära. Juurdekasvumäära langus näitab, et seoses metskitse arvukuse märgatava langusega on oluliselt vähenenud keskkonna kandevõime ning paralleelselt küttmlisega on ka loodus asunud asurkonna arvukust reguleerima.

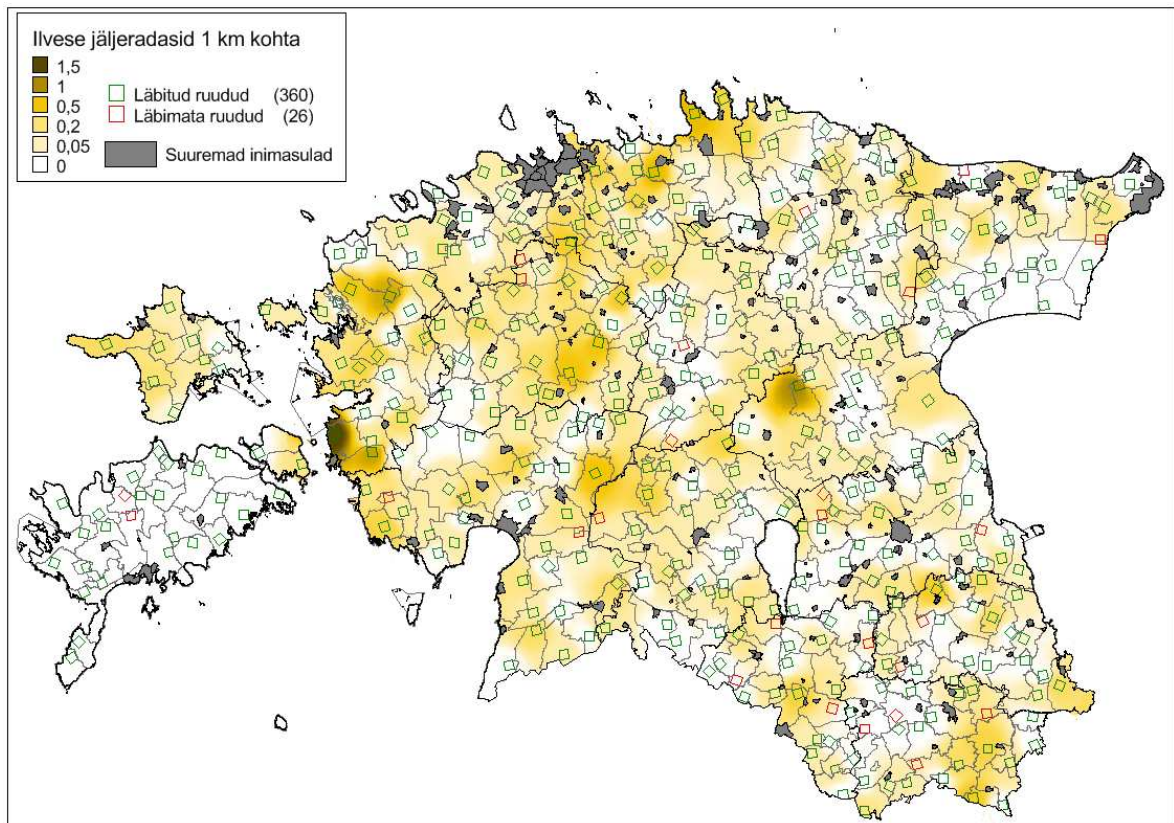

Kutsikate osakaal kütitud ilveste seas ja pesakonna keskmine suurus vaatluste põhjal aastatel 2008 – 2011.
Proportion of juveniles among hunted individuals (red) and average litter size of lynx (blue) in 2008 - 2011.

Möödunud aastal kütiti 101-st lubatud ilvesest 100, aastal 2010 kütiti neid 181 ja aastal 2009 183. Esmased prognoosid näitavad, et eelmise aasta juurdekasvumäära (mis tundus olevat õige pisut parem, kui aastal 2010) säilides jääb ilvese pesakondade arv tänavu eelmise aastaga umbes samasse suurusjärku, ehk siis 100 lähedale. Sellise arvukuse säilitamise juures ja enam-vähem soodsate talvede korral peaks lähiaastatel hakkama taastuma ka metskitse asurkond. Vähemalt selle selgelt väljendunud taastumiseni peaks aga ilveste arvukust hoidma soovitud miinimumi, ehk siis 100 pesakonna juures. Tõenäoliselt võib eeloleval hooajal ilvese asurkonna praeguse suuruse säilitamise eesmärgil küttida enam-vähem samas suurusjärgus, mis möödunud jahihooajal.

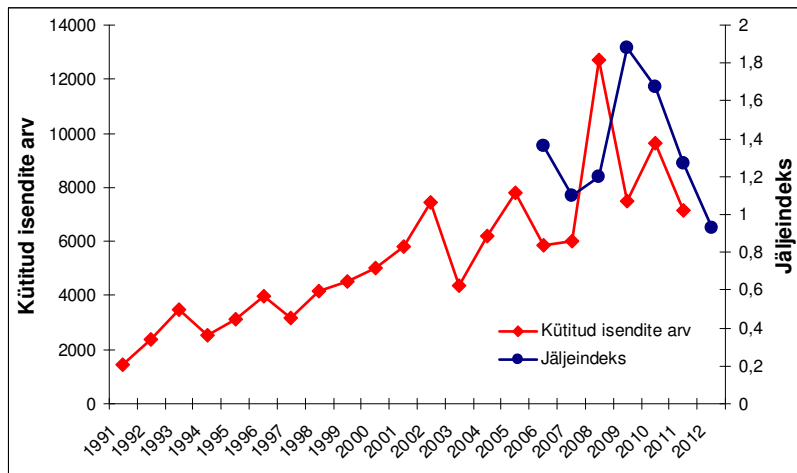

Hunting of lynx (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of lynx (winter track index in 2012).

REBANE (*Vulpes vulpes*)

A=↓

K=→

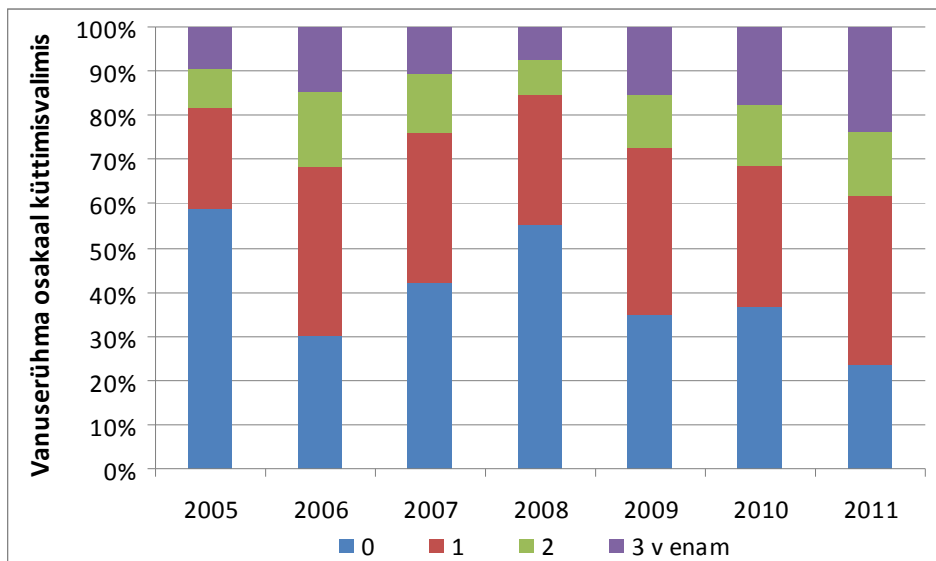
Rebase küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of red fox hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Rebase küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012 aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2012 aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2012
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	652	815	507	-37,8	1,68	1,22	0,83	-32,1	58,45	-	→
Hiiumaa	149	306	278	-9,2	0,95	0,79	0,97	22,4	95,01	=	→
Ida-Virumaa	300	298	251	-15,8	0,56	0,60	0,56	-6,0	87,73	-	→
Jõgevamaa	354	369	334	-9,5	2,07	1,22	1,10	-9,6	85,71	--	→
Järvamaa	446	441	321	-27,2	1,62	1,22	0,69	-43,2	56,44	--	→
Läänemaa	386	511	374	-26,8	1,64	1,55	1,03	-33,2	59,23	--	→
Lääne-Virumaa	554	564	472	-16,3	1,36	1,04	0,65	-37,7	60,80	--	→
Põlvamaa	505	562	424	-24,6	1,76	1,57	1,07	-31,6	67,66	--	→
Pärnumaa	549	794	638	-19,6	2,17	1,17	1,24	6,2	89,10	--	→
Raplamaa	384	612	399	-34,8	2,12	1,36	0,92	-32,4	52,44	--	→
Saaremaa	1188	1484	1179	-20,6	1,45	1,31	1,13	-13,7	62,28	--	→
Tartumaa	554	801	538	-32,8	1,68	1,49	1,34	-10,2	74,87	-	→
Valgamaa	417	589	382	-35,1	0,79	1,09	0,80	-27,2	96,01	-	→
Viljandimaa	558	905	603	-33,4	2,23	1,38	0,60	-56,4	43,73	-	→
Võrumaa	476	605	444	-26,6	2,42	1,95	1,09	-44,3	55,79	-	→
Kokku (Total)	7472	9656	7144	-26,0	1,68	1,27	0,93	-26,8	65,20	--	→

Kui ruutloendus näitas juba 2011. aasta kevadel rebase arvukuse langust, siis jahimeeste hinnangul oli arvukus pigem jätkuvalt tõusmas. 2012. aasta ruutloendus näitas rebase arvukuse jätkuvat langust ning nüüd hindasid populatsiooni langustrendis olevaks ka jahimehed. 2011. a rebase küttimismaht langes viimase nelja aasta madalaimale tasemele. Aasta 2008 oli rebasele ülimalt soodne juurdekasvuaasta, aastatel 2009 ja 2010 on juurdekasv olnud märgatavalt tagasihoidlikum ning aastal 2011 veelgi kehvem (Veterinaar- ja Toiduameti poolt marutaudivastase metsloomade suukaudse vaksineerimise programmi raames kogutud isendite vanuse analüüsist saadud kutsikate osakaal valimis). Madal juurdekasv ongi olnud tõenäoliselt peamiseks rebase arvukuse languse põhjuseks.

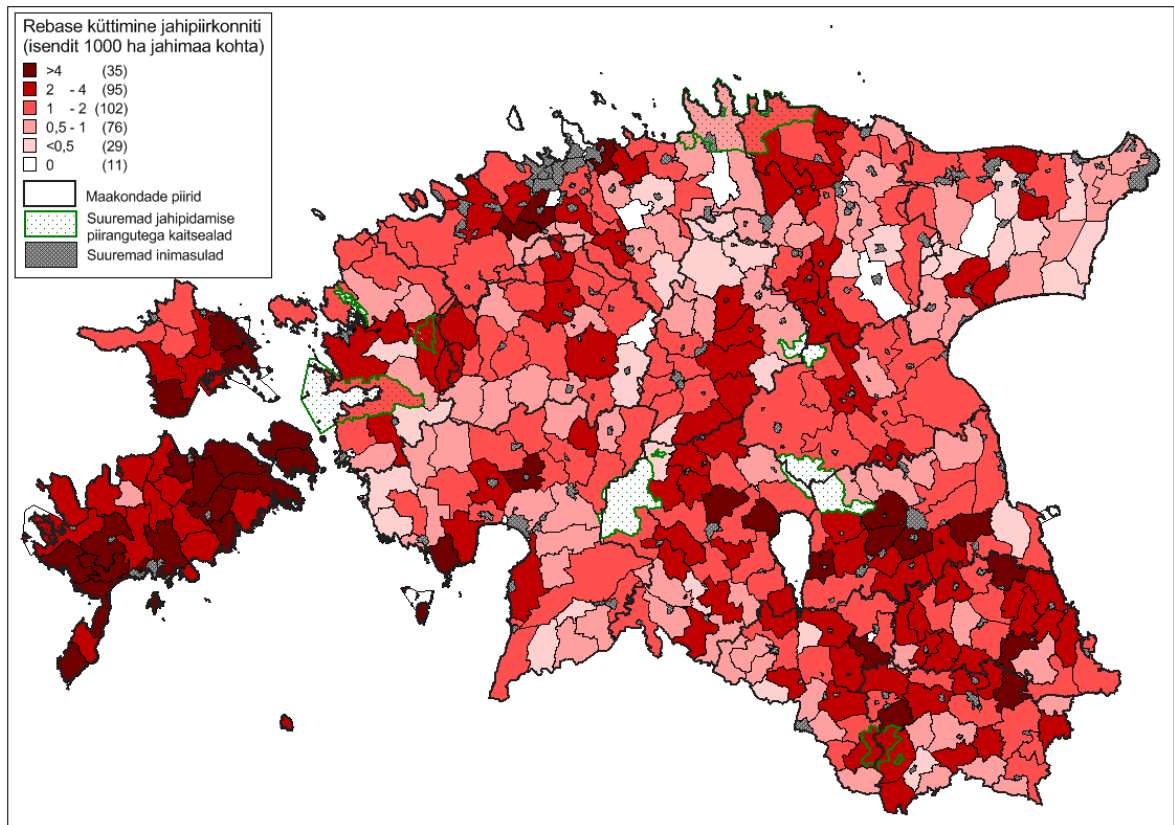

Kütitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2005 - 2011 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet). *Age structure of hunted red fox in 2005 - 2011.*

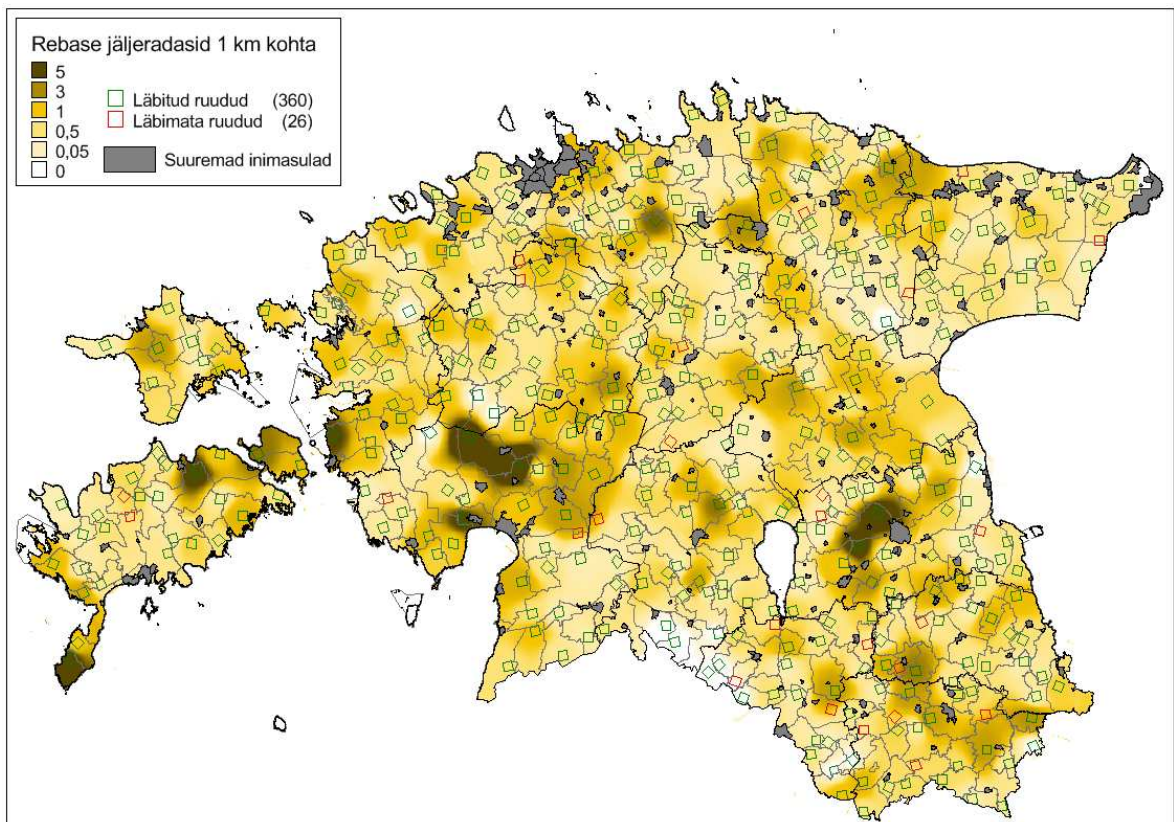
Ülemöödunud kaks talve (2009/2010 ja 2010/2011) olid rebastele küllaltki rasked, kuna paksu lumevaiba alt oli hiiri pea võimatu püüda. Madal juurdekasv aastal 2011 oligi tõenäoliselt sellele sigimishooajale eelnenud talve tagajärg, kus 2010. aastal sündinud kohordi suremus oli suur ja/või ei jõudnud noored emased kevadeks sellisesse konditsiooni, mis lubanuks neil sigimisest osa võtta. Lisaks kahanenud juurdekasvule on rebaste arvukuse langust toetanud ka suhteliselt intensiivne küttimine, laialt levinud kärntõbi ning suurenenud kisklussurve ilvese poolt. Viimane on seletatav metskitse, kui ilvese peamise saakliigi madalseisuga, mistõttu on ilves sunnitud osaliselt suurendama alternatiivsete saakliikide hulka oma toiduratsioonis. Nii näiteks on tänava kevadel Järvemaal GPS-GSM kaelusega varustatud täiskasvanud isase ilvese kõik kolm ajavahemikus 16.03.-12.05. leitud saaklooma olnud rebased.

Möödunud talv oli rebastele võrreldes varasematega oluliselt soodsam, mistõttu võib prognoosida juurdekasvu näitajate paranemist. Samas on sigivate isendite hulk võrreldes varasemate aastatega märgatavalt väikesem, mistõttu arvukuse hüppelist tõusu vaevalt tänava veel tuleb. Rebase küttimist võiks 2012. aastal jätkata siiski vähemalt möödunud jahihooajaga sarnases mahus, pidurdamaks arvukuse uut võimalikku tõusu.

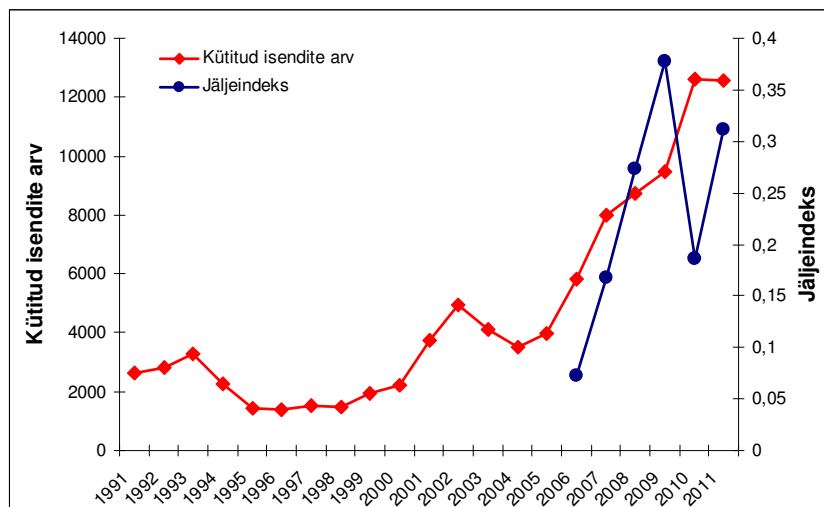

Hunting of red fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of red fox (winter track index) in 2012.

KÄHRIK (*Nyctereutes procyonoides*)

Kähriku küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

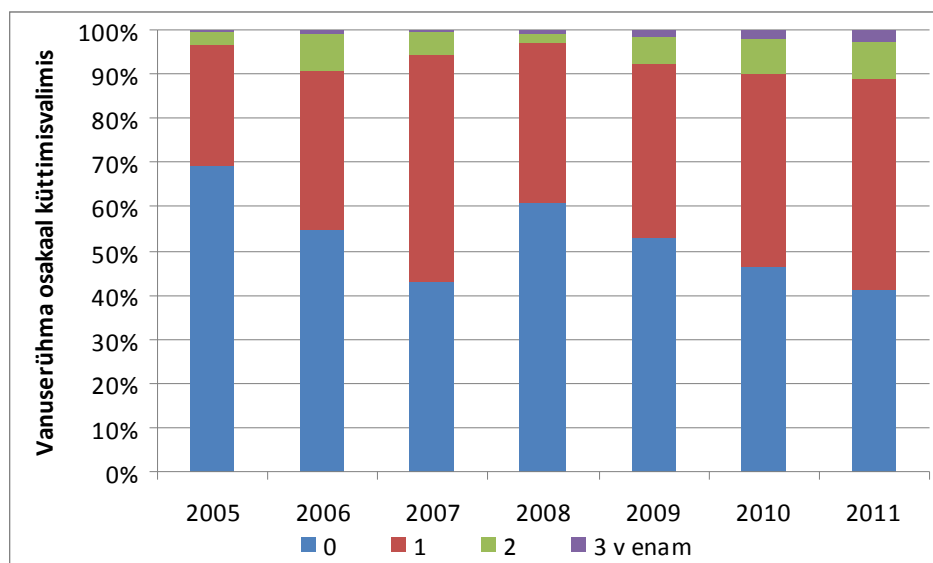
The number of racoon dog hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Kähriku küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	784	858	809	-5,7	0,11	0,13	0,21	60,6	192,95	+	↑/→
Hiiumaa	368	700	695	-0,7	0,23	0,23	0,21	-8,0	117,80	+	↑/→
Ida-Virumaa	429	398	466	17,1	0,06	0,05	0,15	194,7	164,31	+	↑/→
Jõgevamaa	396	517	556	7,5	0,21	0,27	0,20	-26,5	67,92	-	↑/→
Järvamaa	877	1131	1061	-6,2	0,50	0,66	0,61	-8,7	85,61	+	↑/→
Läänemaa	1114	1496	1695	13,3	0,66	0,75	0,59	-21,0	98,70	+	↑/→
Lääne-Virumaa	640	752	817	8,6	0,10	0,12	0,09	-22,5	97,16	-	↑/→
Põlvamaa	190	255	244	-4,3	0,14	0,18	0,10	-42,2	96,09	=	↑/→
Pärnumaa	1177	1815	1705	-6,1	0,20	0,42	0,60	44,7	189,71	+	↑/→
Raplamaa	679	855	945	10,5	0,33	0,67	0,45	-33,8	91,80	=	↑/→
Saaremaa	1020	1141	1387	21,6	0,06	0,21	0,14	-31,3	81,82	-	↑/→
Tartumaa	460	686	559	-18,5	0,16	0,24	0,15	-39,6	70,90	=	↑/→
Valgamaa	252	413	372	-9,9	0,09	0,14	0,06	-56,4	81,11	=	↑/→
Viljandimaa	852	1132	921	-18,6	0,08	0,36	0,27	-26,8	86,29	-	↑/→
Võrumaa	257	451	345	-23,5	0,08	0,34	0,08	-75,7	45,43	+	↑/→
Kokku (Total)	9495	12600	12577	-0,2	0,19	0,31	0,28	-11,7	104,60	=	↑/→

Kähriku arvukus on olnud alates aastast 2005 pidevas tõusus, 2011. aasta näitab arvukuse stabiliseerumist nii kütitud isendite hulga kui ka jahimeeste hinnangute kohaselt. Ruutloenduse jäljeindeksit kähriku puhul usaldusväärseks näitajaks pidada ei saa, kuna nende liikumine sõltub suures ulatuses loenduse ajal valitsevast ilmastikust, mis 2012. aasta ruutloenduse läbiviimise ajal oli kährikule märgatavalt soodsam, kui aasta varem. Üleelmsed (2009/2010 ja 2010/2011) kaks rasket talve on kahandanud populatsiooni juurdekasvuvõimet, sellele viitab küttimisvalimis kutsikate osakaalu vähenemine (Veterinaar- ja Toiduameti poolt marutaudivastase metsloomade suukaudse vaktsineerimise programmi raames kogutud isendite vanuse analüüsist saadud kutsikate osakaal valimis).

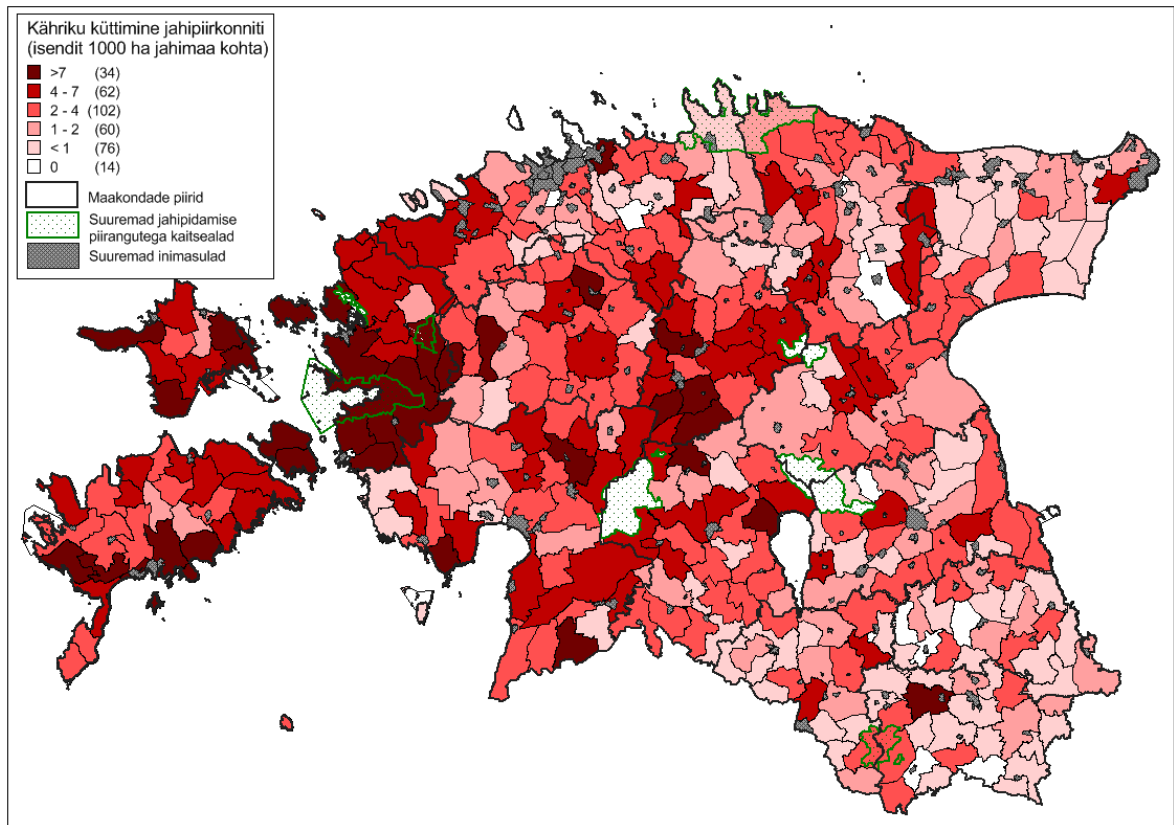

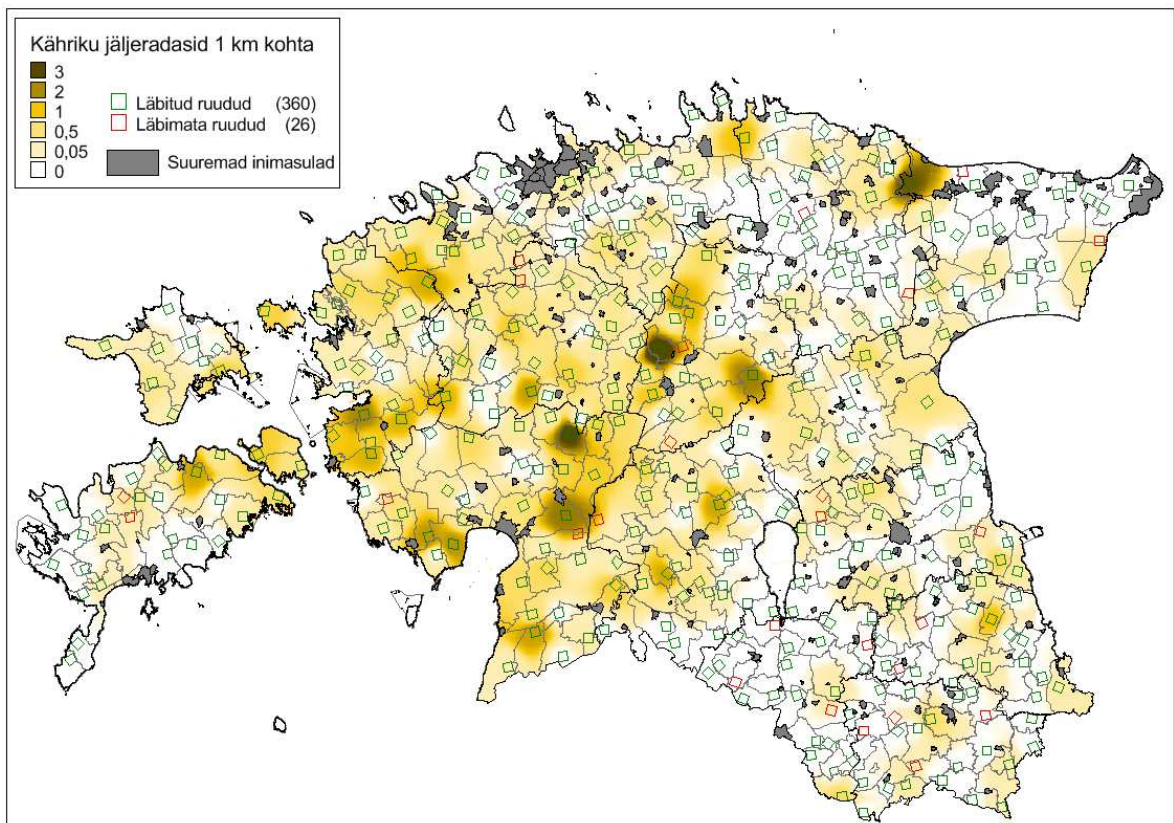
Kütitud kährikute vanuseline struktuur aastatel 2005-2011 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet)

Age structure of hunted racoon dog in 2005-2011.

Pikaleveninud talvedel hilineb kährikute jooksupäev, pojad sünnivad hiljem ega jõua esimese eluaasta lõpuks sigimiseks vajalikku konditsiooni. Kähriku asurkonna arvukuse suurenemise pidurdumisele on lisaks kliimale kaasa aidanud ka intensiivistunud küttimine ja kõrge asustustihedusega populatsioonis laialt levinud kärntõbi. Igal juhul tuleks 2012. a kähriku küttimist jätkata vähemalt sama intensiivselt kui eelmisel jahihooajal. Kastlõksudega on püük efektiivseim alates augustist, mil noored kährikud on iseseisvunud, liiguvad intensiivselt uute elupaikade otsinguil (hajumisränned), toituvad aktiivselt ning on lõksu suhtes veel piisavalt vähe ettevaatlikud. Arvukuse vähendamiseks efektiivseim küttimisaeg on aga kevad-talvel, mil looduslik suremus on oma põhitoo juba teinud ja talve üle elanud isendid hakkavad peagi sigima. Kährik on Eestis ebasoovitav võõrliik, mistõttu olenemata asurkonna seisundist mingeid kaitsemeetmeid tema puhul rakendada ei hakata.

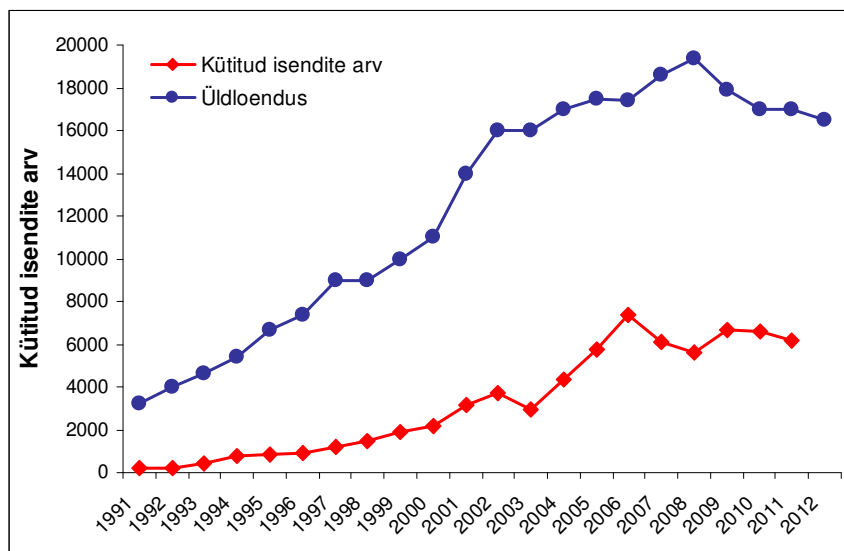

Hunting of racoon dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of racoon dog (winter track index) in 2012.

KOBRAS (*Castor fiber*)

A = →

K = →

Kopra küttimine aastatel 1991 – 2011 ning arvukuse üldloenduse andmetel ajavahemikus 1991– 2012.

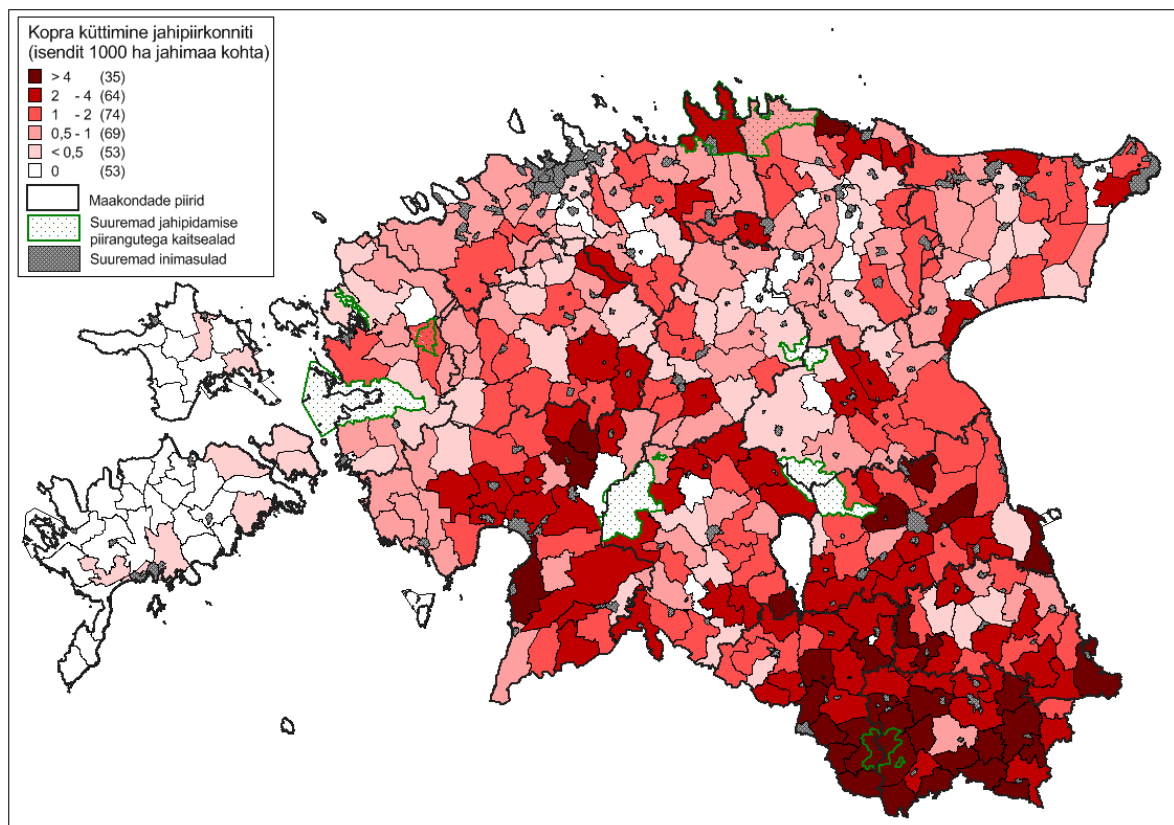
The number of beavers hunted in 1991 – 2011 and number of beavers by hunters estimation 1991 - 2012.

Kopra küttimise ja loenduse andmed ning jahimeeste poolt antud 2012. aasta arvukuse muutus maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja arvukuse muutus üldloenduse järgi on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Loendus <i>Hunters estimation (n)</i>			Arvukuse hinnangu muutus (%) <i>Change in hunters estimation (%)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2012</i>
	2009	2010	2011		2010	2011	2012		
Harjumaa	314	363	344	-5,2	1140	1140	1230	7,9	→/↑
Hiiumaa	1	5	4	-20,0	10	20	20	0,0	→
Ida-Virumaa	389	429	291	-32,2	1390	1310	1270	-3,1	→
Jõgevamaa	305	244	252	3,3	1390	1240	1170	-5,6	→
Järvamaa	241	258	221	-14,3	680	630	690	9,5	→/↑
Läänemaa	163	182	117	-35,7	850	740	750	1,4	→/↑
Lääne-Virumaa	270	229	332	45,0	1020	1050	1050	0,0	→
Põlvamaa	432	423	432	2,1	830	930	960	3,2	→/↑
Pärnumaa	675	700	812	16,0	2090	2040	1840	-9,8	→
Raplamaa	273	369	321	-13,0	1120	1120	1070	-4,5	→
Saaremaa	21	21	18	-14,3	45	55	60	9,1	→/↑
Tartumaa	533	657	633	-3,7	1440	1480	1380	-6,8	→
Valgamaa	1299	1084	942	-13,1	1190	1260	1210	-4,0	→
Viljandimaa	429	412	424	2,9	1400	1720	1810	5,2	↑
Võrumaa	1312	1216	1067	-12,3	2400	2220	1970	-11,3	→
Kokku (Total)	6657	6592	6210	-5,8	16995	16955	16480	-2,8	→

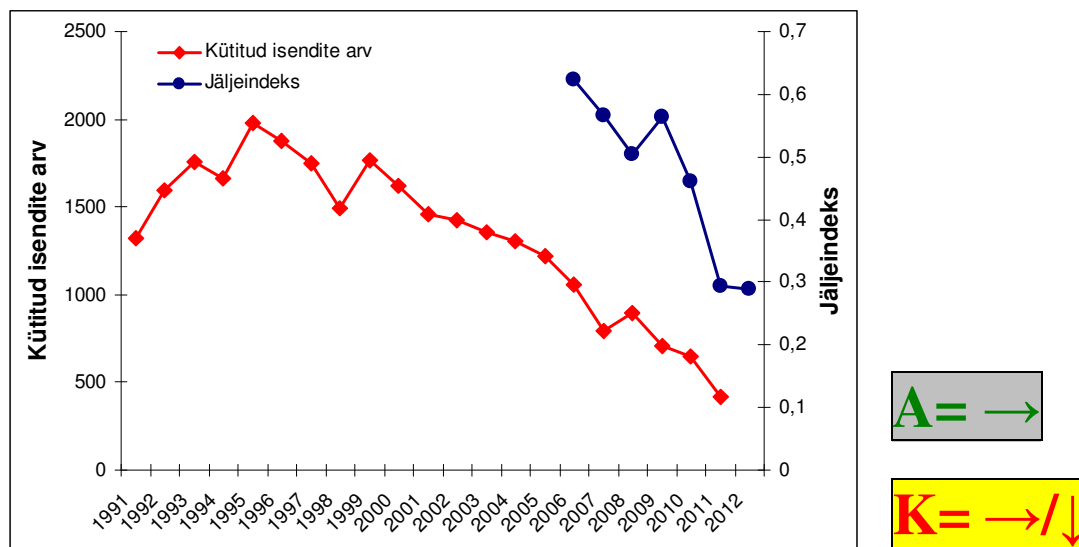
Kobras on üks neist liikidest, kelle absoluutarvukust hindavad jahimehed suhteliselt täpselt, mis võimaldab selle liigi arvukushinnanguid otseselt kasutada asurkonna suuruse hindamisel. Pärast arvukuse kõrgseisu aastatel 2006 - 2008 väljendab see üle-Eestiliselt väikest langustendentsi, arvukuse tõus on jahimeeste hinnangul jätkuv vaid Järvamaal, Saaremaal, Harjumaal ja Viljandimaal. Kerge langus on tõenäoliselt tingitud peamiselt varasematest rasketest talvedest, suhteliselt stabiilselt püsinud küttimissurve ja

suurenenud kisklussurvest nii hundi kui ka ilvese poolt. Arvestades siiski jätkuvat kopra suhteliselt kõrget arvukust ning vähendamaks tema tekitatud kahjustusi, tuleks küttemist jätkata möödunud aastaga samas mahus. Kopra põhjalik inventuur võetakse ette eeloleval sügisel. See põhineb pesakondade kaardistamisel jahipiirkondades ja kaitsealadel ning selle läbiviimise kogemus on jahimeestel varasematest aastatest olemas. Kopra inventuuriga seonduv juhendmaterjal ja aruande vorm saab olema 2012. a juulist-augustist kättesaadav ka Keskkonnateabe Keskuse interneti koduleheküljelt www.keskkonnainfo.ee

Hunting of Eurasian beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

Halljänes kütmine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

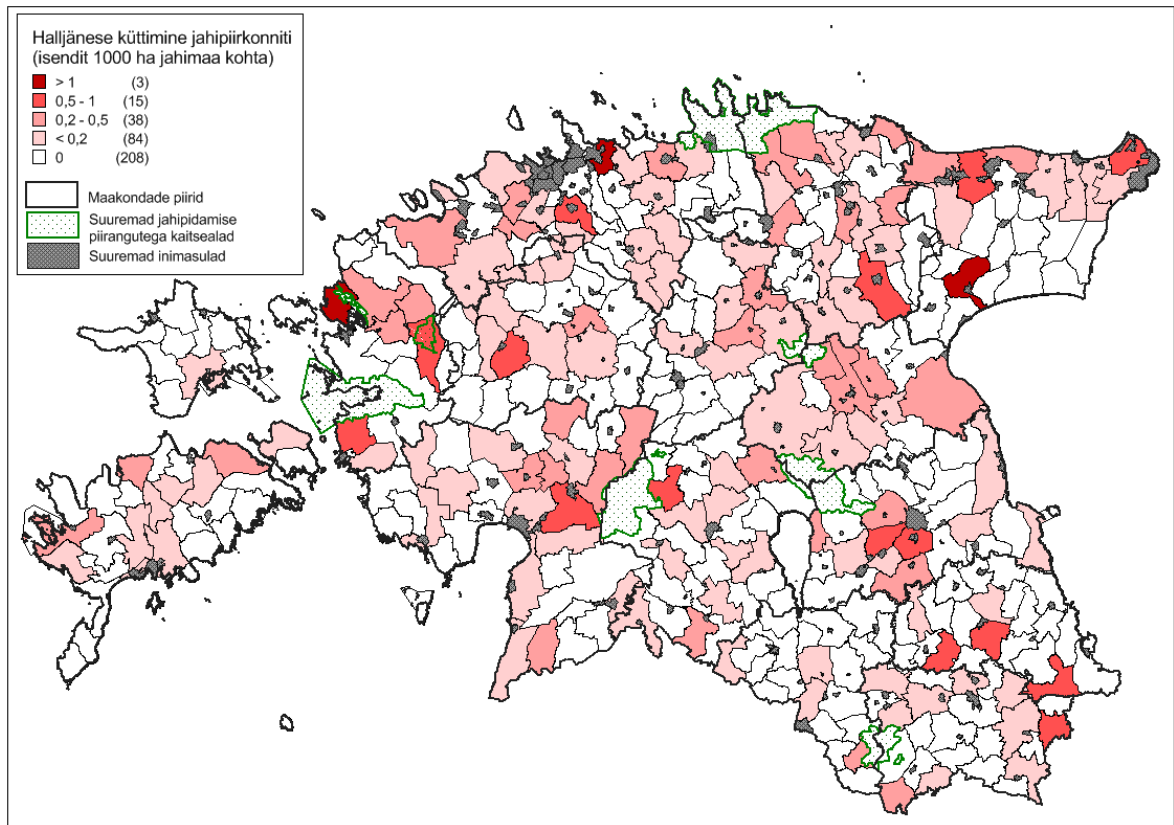
The number of brown hare hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Halljänes kütamise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne kütmissooitus 2012 aasta jahihooajaks. Küttemismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

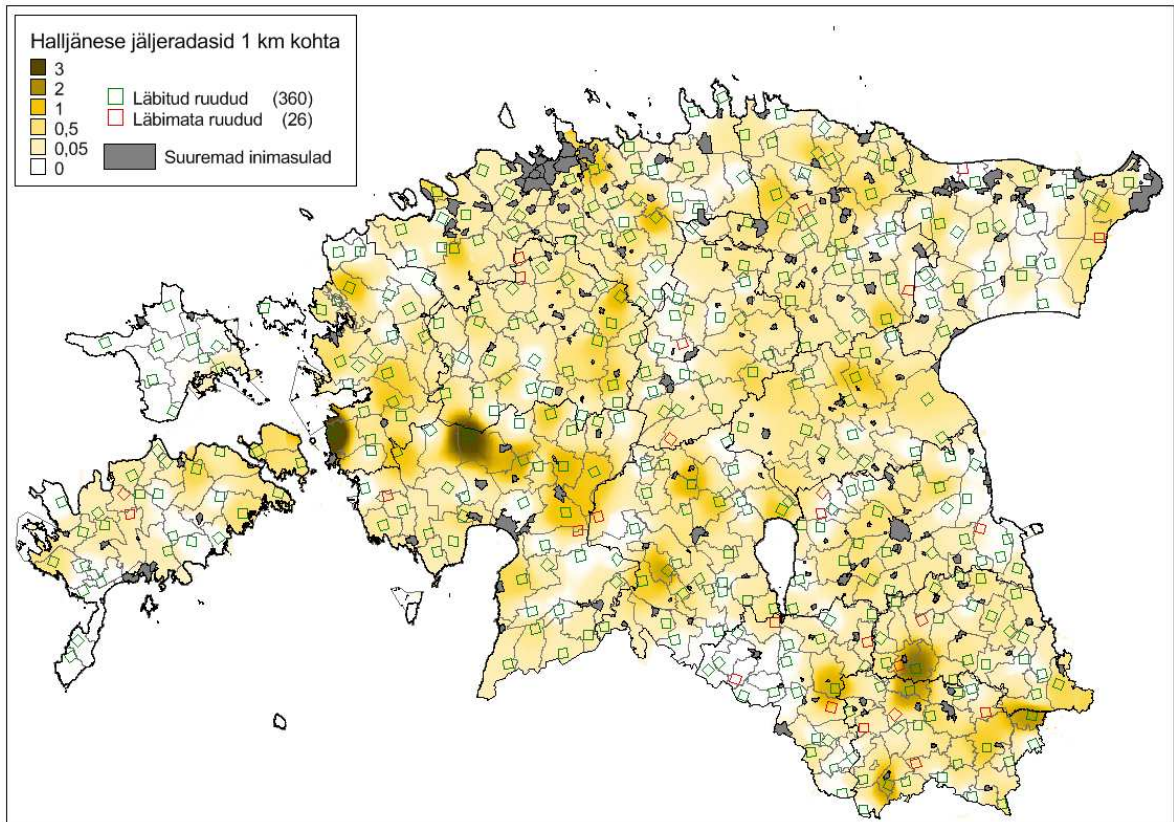
Maakond <i>County</i>	Kütmine <i>Hunting bag</i>			Küttemismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Kütmissooitus <i>Suggestion for quota in 2012</i>
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	41	55	42	-23,6	0,50	0,26	0,26	-0,3	54,52	=	→ / ↓
Hiiumaa	1	0	1	+	0,00	0,00	0,01	+	90,86	-	→ / ↓
Ida-Virumaa	68	62	48	-22,6	0,10	0,08	0,13	60,8	90,78	+	→ / ↓
Jõgevamaa	50	37	42	13,5	0,60	0,30	0,40	31,1	88,99	=	→ / ↓
Järvamaa	34	24	16	-33,3	0,59	0,21	0,15	-27,1	40,03	=	→ / ↓
Läänemaa	71	30	37	23,3	0,50	0,49	0,45	-8,9	59,36	-	→ / ↓
Lääne-Virumaa	51	56	46	-17,9	0,43	0,27	0,29	8,1	80,82	+	→ / ↓
Põlvamaa	43	34	21	-38,2	0,48	0,49	0,45	-7,6	69,15	=	→ / ↓
Pärnumaa	116	114	56	-50,9	0,47	0,22	0,37	63,7	93,59	-	→ / ↓
Raplamaa	81	52	18	-65,4	0,53	0,34	0,34	0,3	61,38	+	→ / ↓
Saaremaa	30	18	18	0,0	0,27	0,23	0,18	-24,0	49,15	=	→ / ↓
Tartumaa	20	33	27	-18,2	0,39	0,30	0,21	-29,0	36,00	-	→ / ↓
Valgamaa	24	19	6	-68,4	0,22	0,25	0,24	-4,1	74,71	-	→ / ↓
Viljandimaa	51	94	22	-76,6	0,68	0,26	0,27	3,7	57,11	-	→ / ↓
Võrumaa	30	22	19	-13,6	0,97	0,66	0,47	-29,2	49,17	-	→ / ↓
Kokku (Total)	711	650	419	-35,5	0,46	0,29	0,29	-1,7	60,39	=	→ / ↓

Nii ruutloenduse kui ka jahimeeste hinnangul on halljänes arvukus aastal 2012. võrreldes eelmise aastaga jäänud samaks. Pikemat aegrida jälgides viitavad kõik seirenäitajad siiski arvukuse jätkuvale langusele. Seoses praeguse rebase asurkonna suhteliselt madala arvukusega võib lühemas perspektiivis prognoosida jänes juurdekasvu paranemist ja arvukuse suurenemist. Kuna halljänes kütmine omab tema suremuses marginaalset tähtsust, võib seda jätkata sarnaselt eelneva aastaga.

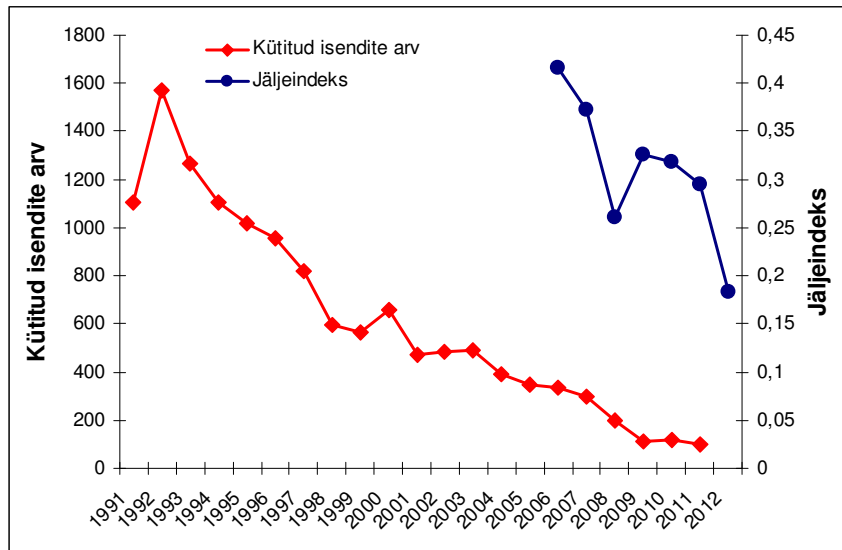

Hunting of brown hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of brown hare (winter track index) in 2012.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

Valgejänes kütmine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of mountain hare hunted in 1991 – 2011 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2012.

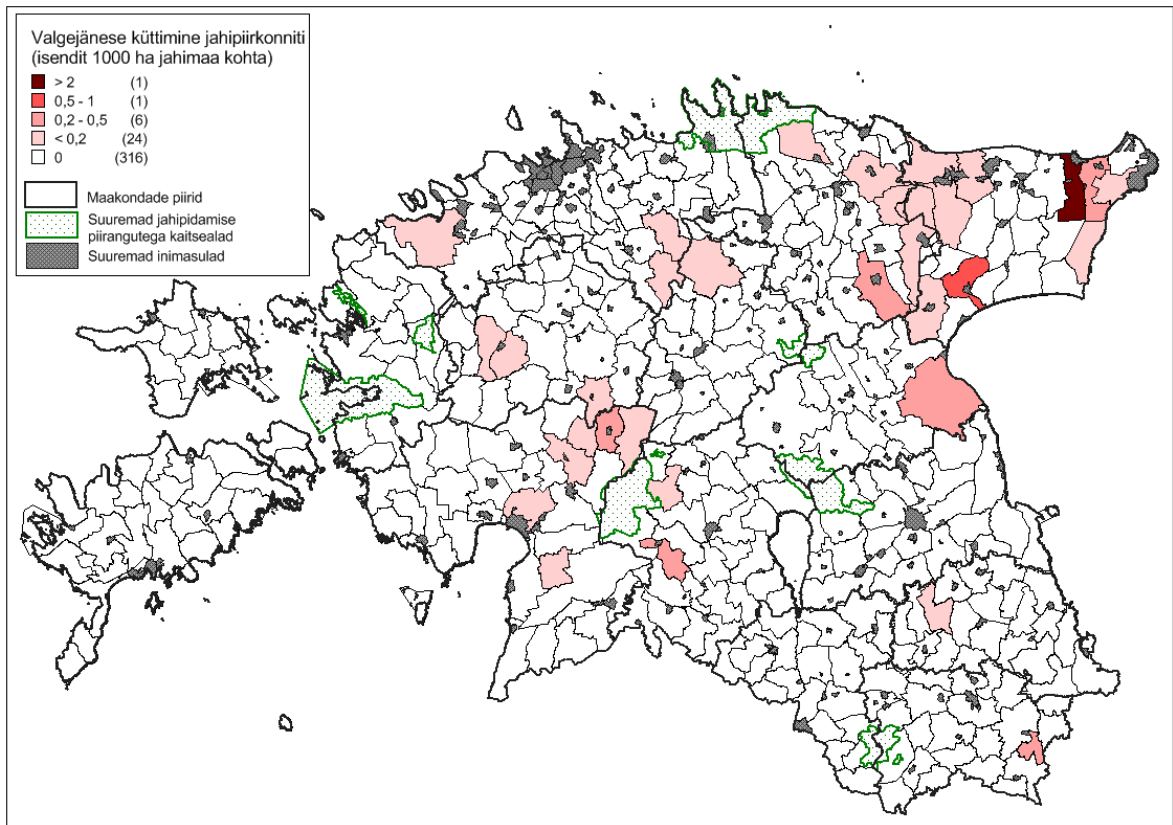
Valgejänes kütamise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne kütmissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond <i>County</i>	Kütmine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in %</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Kütmissoovitus <i>Suggestion for quota in 2012</i>
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	4	4	4	0,0	0,27	0,27	0,09	-65,3	28,61	-	→ / ↓
Hiiumaa	0	1	0	-	0,03	0,06	0,07	33,6	149,11	=	→
Ida-Virumaa	21	25	49	96,0	0,57	0,57	0,40	-30,8	55,02	+	→ / ↓
Jõgevamaa	17	17	18	5,9	0,56	0,43	0,34	-21,8	70,33	=	→ / ↓
Järvamaa	4	3	2	-33,3	0,36	0,48	0,23	-52,2	51,27	-	→ / ↓
Läänemaa	0	0	0	=	0,19	0,14	0,06	-56,4	42,56	-	→
Lääne-Virumaa	13	14	12	-14,3	0,30	0,18	0,27	50,1	116,78	=	→ / ↓
Põlvamaa	3	2	1	-50,0	0,18	0,21	0,09	-58,1	33,80	=	→ / ↓
Pärnumaa	13	11	8	-27,3	0,37	0,23	0,24	4,5	90,53	--	→ / ↓
Raplamaa	13	11	3	-72,7	0,75	0,62	0,27	-56,4	47,03	-	→ / ↓
Saaremaa	3	0	0	=	0,06	0,04	0,04	-11,5	28,96	=	→
Tartumaa	1	0	0	=	0,25	0,14	0,09	-37,1	35,43	--	→
Valgamaa	5	20	0	-100,0	0,15	0,30	0,15	-49,9	52,35	-	→
Viljandimaa	16	9	3	-66,7	0,39	0,39	0,19	-51,3	65,48	--	→ / ↓
Võrumaa	1	2	1	-50,0	0,30	0,26	0,16	-40,3	63,84	-	→ / ↓
Kokku (Total)	114	119	101	-15,1	0,32	0,30	0,18	-38,0	58,27	-	→ / ↓

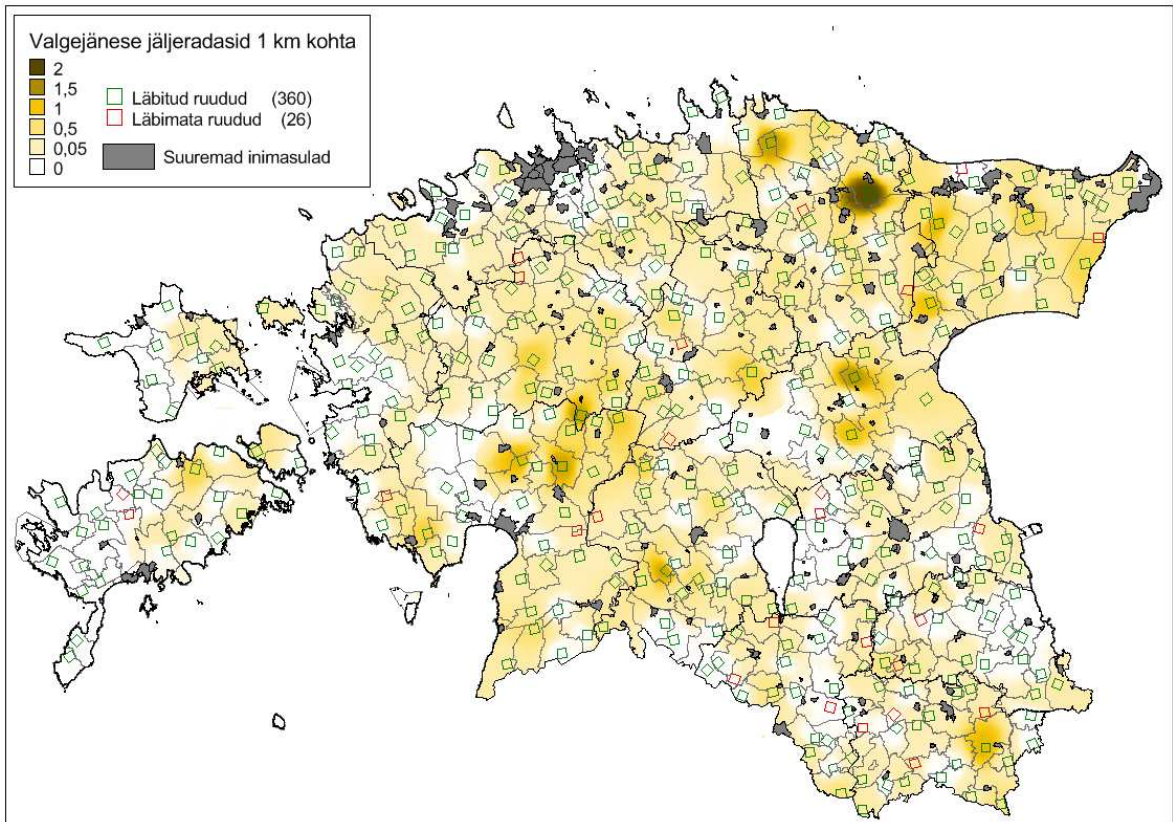
Valgejänes kütmine on viimasel viieteistkümnel aastal olnud pidevas languses ning viimase seitsme aasta ruutloendus näitab sama trendi. Viimasel aastal on ruutloenduse järgi olnud langus eriti märgatav – ca 38%. Ka jahimeeste hinnang valgejänes arvukuse muutustele on enamuses maakondades jätkuvalt negatiivne. Ruutloenduse järgi on arvukus nii viimasel aastal (jäljeindeksi muutus) kui ka viimasel viiel aastal (rohkuse indeks) suurenenud vaid Hiiumaal ja Lääne-Virumaal, Ida-Virumaal on arvukus suurenenud

jahimeeste hinnangul ning valgejärest on seal ka kütitud varasemate aastatega võrreldes ligi kaks korda enam. Arvukuse suurenemine neis maakondades üldise languse taustal on kindlasti põhjalikum uurimist vääriiv teema. Arvestades väga väikseks jäänud küttemahte, võib küttemist tervikuna pidada selle liigi arvukusdünaamikat suunava faktorina väheoluliseks ning järgneval aastal võiks hoida liigi küttemist eelnevate aastatega sarnasel madalal tasemel.

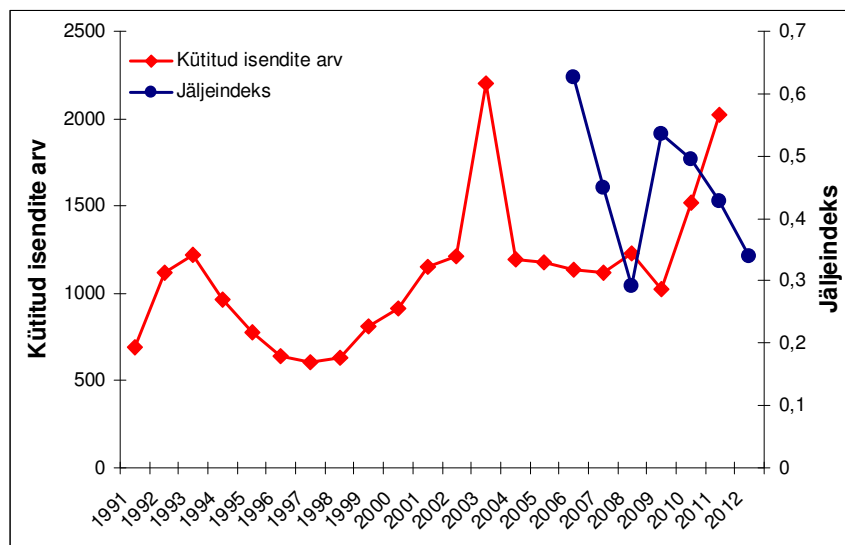

Hunting of mountain hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of mountain hare (winter track index) in 2012.

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of European pine marten hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

Metsnugise küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne küttimissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

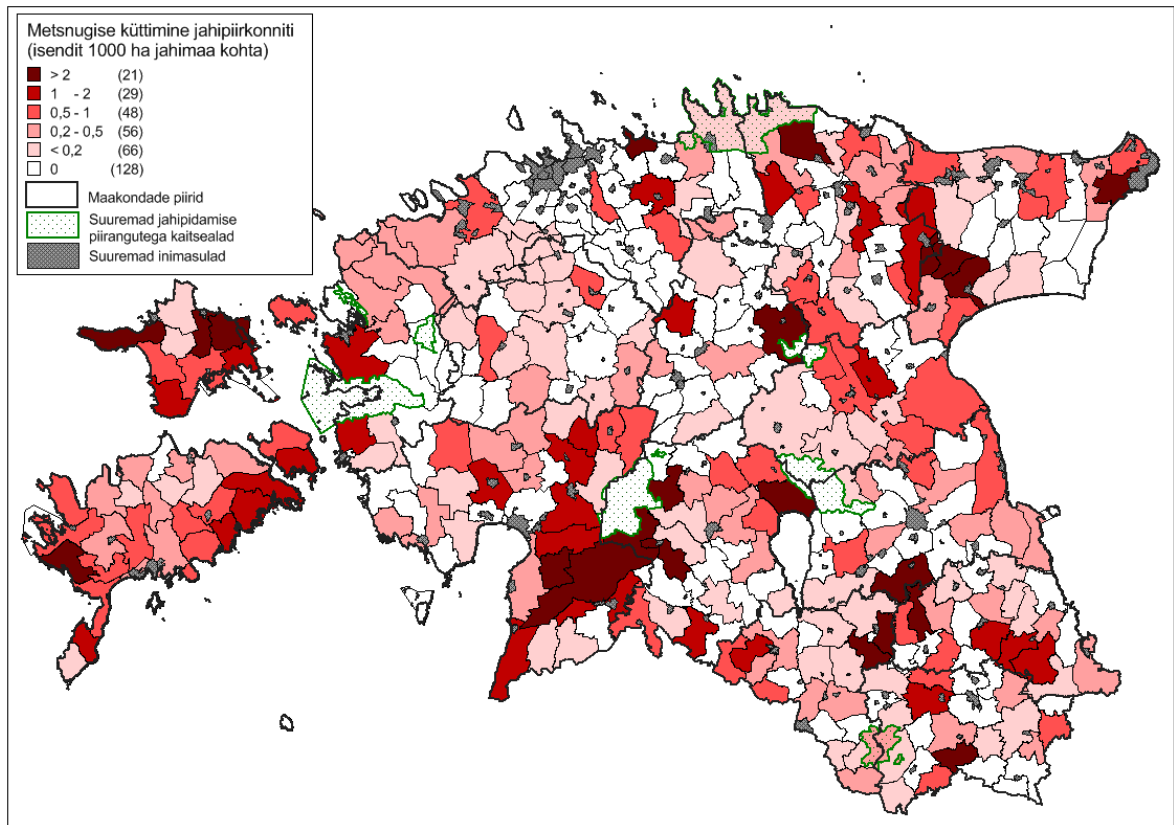
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2012
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	40	75	117	56,0	0,41	0,41	0,33	-19,5	77,22	+	→
Hiiumaa	60	124	132	6,5	0,19	0,26	0,30	14,0	59,29	-	→
Ida-Virumaa	47	53	157	196,2	0,60	0,34	0,40	16,4	92,18	+	→/↑
Jõgevamaa	29	67	85	26,9	0,70	0,42	0,41	-3,8	88,81	+	→/↑
Järvamaa	12	48	71	47,9	0,35	0,44	0,38	-15,0	113,24	=	→
Läänemaa	23	50	84	68,0	0,49	0,40	0,48	18,4	68,07	+	→/↑
Lääne-Virumaa	91	84	198	135,7	0,48	0,20	0,30	49,8	98,70	=	→
Põlvamaa	42	49	85	73,5	0,44	0,50	0,24	-51,4	61,54	+	→
Pänumaa	240	341	448	31,4	0,70	0,59	0,41	-30,8	77,91	=	→
Raplamaa	31	22	43	95,5	0,63	0,43	0,42	-1,9	90,84	=	→
Saaremaa	138	130	175	34,6	0,22	0,25	0,21	-15,4	63,09	=	→
Tartumaa	47	53	90	69,8	0,42	0,54	0,31	-42,9	55,71	+	→
Valgamaa	85	142	88	-38,0	0,45	0,38	0,24	-37,1	84,20	=	→
Viljandimaa	69	161	166	3,1	0,69	0,69	0,36	-48,6	73,24	+	→
Võrumaa	68	121	84	-30,6	0,45	0,38	0,23	-38,5	57,06	=	→
Kokku (Total)	1022	1520	2023	33,1	0,49	0,43	0,34	-20,5	77,46	+	→

Metsnugise arvukus näitab ruutloenduse järgi viimase nelja aasta jooksul püsivat langust, jahimeeste hinnangutes on arvukus aga jätkuvalt tõusuteel. Küttimismahud suurenes võrreldes 2010. aastaga kolmandiku võrra. Seoses nugise peamise saakloomarühma hiirte raske kättesaadavusega ülemöödunud kahe aasta talvekuudel, on arvukuse tegelik tõus siiski ebatõenäoline ning küttimise suurenemine on pigem seotud jahimeeste paremate liikumisvõimalustega möödunud talvel ja ehk ka paranenud olukorraga karusnahaturul. Metsnugise küttimine on jahipiirkonniti väga ebahühtlane ning sõltub peamiselt vastava

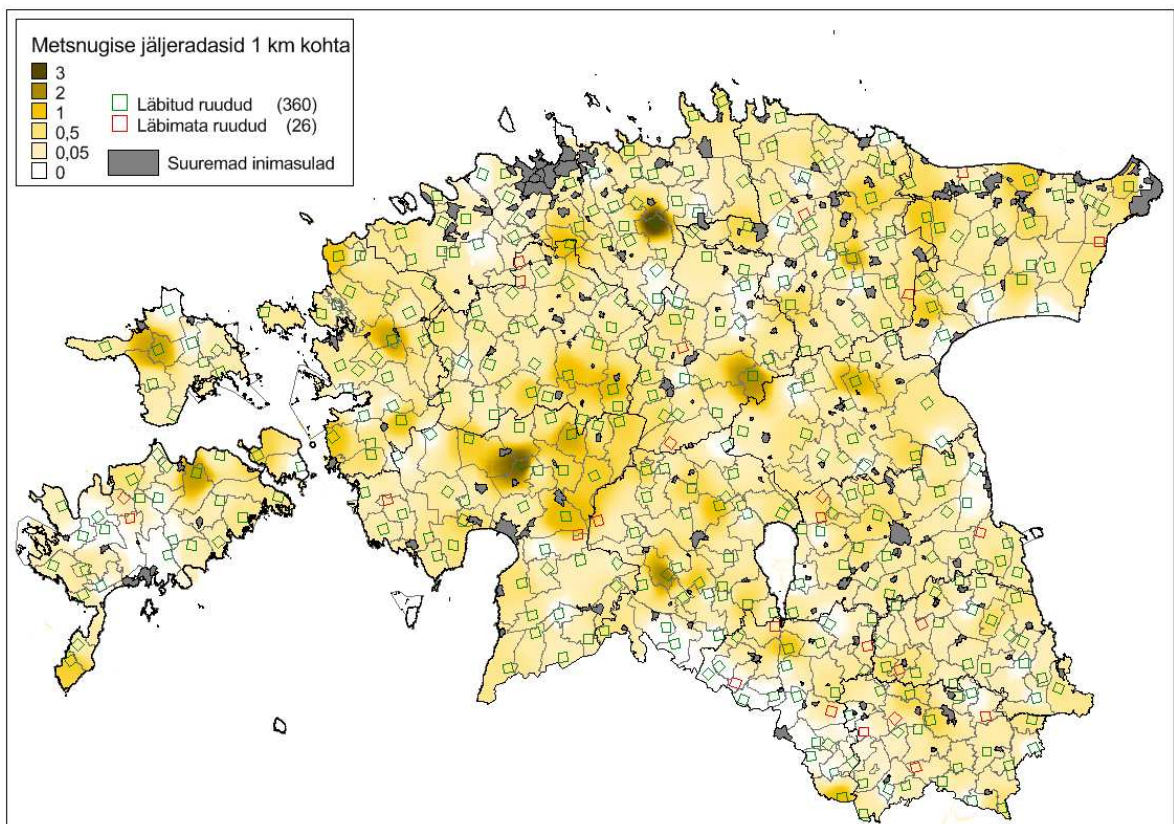
huviga küti olemasolust jahipiirkonnas. Metsnugise küttimist võiks eeloleval jahihooajal jätkata eelnevate aastatega samadel põhimõtetel.

RMK kohustab tema kasutuses olevate jahipiirkondade ulukiressursi lühiajalisi kasutajaid küttima määratud hulga väikekiskjaid, liike või liigirühmi ei ole siinkohal eristatud. Samas ei tohiks kindlasti küttimiskohustuse kontekstis vaadelda ühte rühma kuuluvatena selliseid kodumaiseid liike nagu mäkra, rebast, metsnugist ja tuhkrut (viimased kaks on lisaks veel EL loodusdirektiivi V lisa liigid) ning võõrliike kährikut ja minki. Ka on erinevate väikekiskjate sugukondade ja liikide arvukuse reguleerimise vajaduse põhjused ja vajadus ise väga erinev.

Kivinugise leviku ja asustustiheduse kohta on andmeid vähe. Ka ruutloendusel ei ole kivinugist eraldi välja toodud, kuna tema eristamine metsnugisest ei pruugi olla jälgede järgi võimalik. Siiski näitavad küttimisandmed, et kivinugis on levinud kõikidesse mandri-Eesti osadesse. Möödunud hooajal kütiti kivinugiseid kokku 16, 2010. aastal 12 ning 2008. aastal samuti 12. Vaadeldes viimase kolme aasta metsnugise ja kivinugise küttimismahtude suhet, ei saa väita, et kivinugise levik ja arvukus oleks selle perioodi jooksul suurenenud.

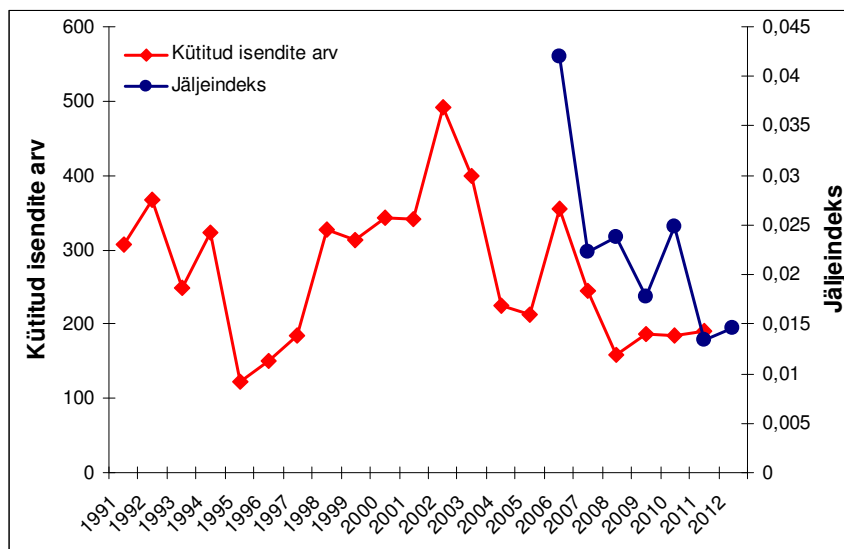
Hunting of pine marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

Relative population density of pine marten (winter track index) in 2012.

MINK (*Neovison vison*)

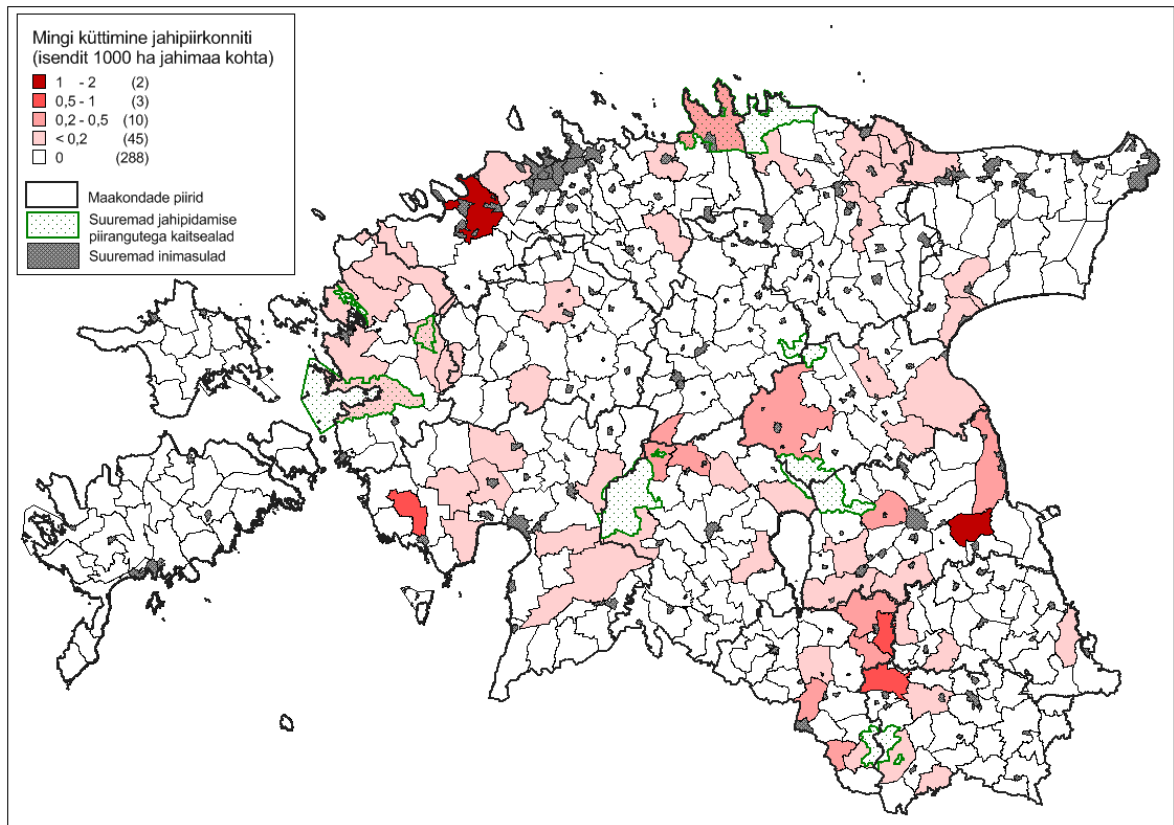
Mingi küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012

The number of American mink hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012

Mingi küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2012</i>
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	75	59	30	-49,2	0,034	0,031	0,020	-34,6	67,31	=	↑
Hiumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	=		=	↑
Ida-Virumaa	8	3	7	133,3	0,039	0,003	0,010	173,6	52,54	=	↑
Jõgevamaa	10	9	31	244,4	0,012	0,044	0,044	0,3	142,01	-	↑
Järvamaa	0	5	0		0,147	0,005	0,008	70,2	22,49	-	↑
Läänemaa	8	7	10	42,9	0,004	0,000	0,007	+	40,51	=	↑
Lääne-Virumaa	6	9	7	-22,2	0,003	0,003	0,006	94,2	47,59	-	↑
Põlvamaa	5	5	3	-40,0	0,004	0,014	0,000	-100,0	0,00	=	↑
Pärnumaa	6	7	24	242,9	0,012	0,012	0,021	78,4	96,97	-	↑
Raplamaa	1	5	3	-40,0	0,012	0,016	0,020	29,6	175,89	-	↑
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000	=		=	↑
Tartumaa	27	26	27	3,8	0,068	0,018	0,043	138,0	109,73	-	↑
Valgamaa	19	30	18	-40,0	0,004	0,005	0,011	116,8	147,88	=	↑
Viljandimaa	8	9	10	11,1	0,016	0,026	0,011	-55,3	31,73	-	↑
Võrumaa	13	11	20	81,8	0,032	0,012	0,009	-26,6	26,91	=	↑
Kokku (Total)	186	185	190	2,7	0,025	0,013	0,015	9,1	71,83	-	↑

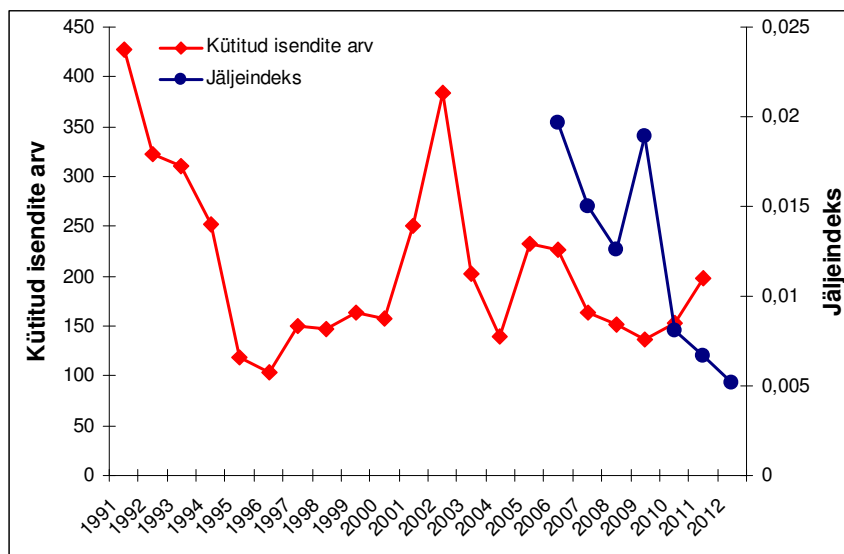
Nii küttimisstatistika kui ka ruutloendus viitavad mingi arvukuse stabiilsusele, jahimeeste hinnang aga jätkuvale langusele. Küttimine on jahipiirkonniti väga ebahühtlane ning sõltub vastava huviga küti olemasolust jahipiirkonnas või vajadusest tema väljapüügiks nt kalakasvatusest. Mink on Eestis ebasoovitatav võõrliik ning tema püüki kastlõksudega (et vajadusel saaks nt püünisesse sattunud tuhkur lahti lasta) võiks laiendada. Võõrliigi staatuse tõttu ei hakata ka asurkonna seisundi halvenemise korral tema puhul mingeid kaitsemeetmeid rakendama.

Hunting of American mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

A = →

K = →

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2011 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2012.

The number of European polecat (Mustela putorius) hunted in 1991 – 2011 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2012.

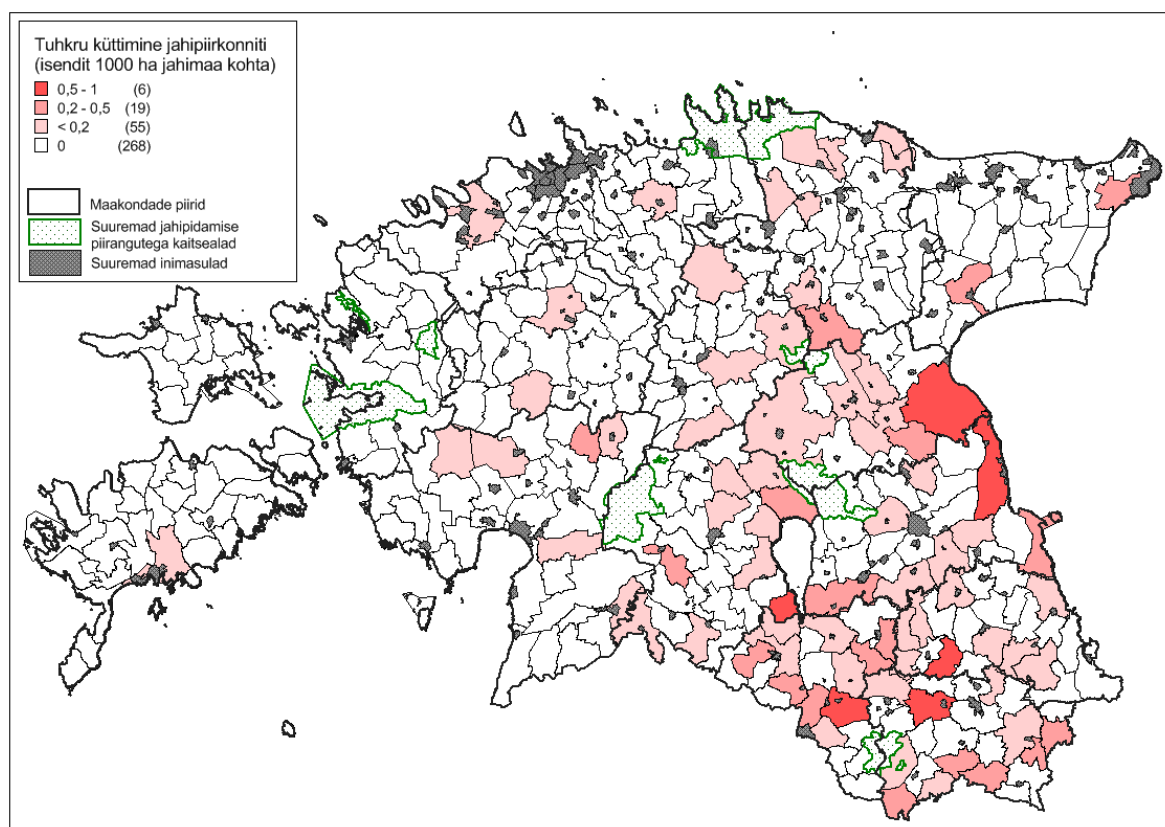
Tuhkru küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2012
	2009	2010	2011		2010	2011	2012				
Harjumaa	3	7	5	-28,6	0,000	0,000	0,002	+	43,63	=	→
Hiumaa	0	0	0	=	0,000	0,000	0,000	=		=	→
Ida-Virumaa	6	6	8	33,3	0,025	0,000	0,000	=	0,00	-	→
Jõgevamaa	33	16	32	100,0	0,000	0,000	0,017	+	327,35	-	→
Järvamaa	1	2	5	150,0	0,000	0,005	0,000	-100,0	0,00	=	→
Läänemaa	2	0	0	=	0,000	0,000	0,000	=	0,00	-	→
Lääne-Virumaa	9	5	13	160,0	0,000	0,000	0,000	=	0,00	-	→
Põlvamaa	10	10	13	30,0	0,008	0,005	0,004	-10,1	20,84	=	→
Pärnumaa	9	9	8	-11,1	0,000	0,017	0,000	-	0,00	-	→
Raplamaa	3	13	5	-61,5	0,004	0,016	0,009	-44,4	97,70	-	→
Saaremaa	0	0	1	+	0,000	0,000	0,000	=		=	→
Tartumaa	11	17	32	88,2	0,003	0,004	0,003	-7,0	26,47	=	→
Valgamaa	8	19	25	31,6	0,018	0,036	0,022	-39,2	94,32	=	→
Viljandimaa	26	33	20	-39,4	0,045	0,013	0,023	80,0	79,43	=	→
Võrumaa	15	16	31	93,8	0,016	0,004	0,004	11,9	19,86	=	→
Kokku (Total)	136	153	198	29,4	0,008	0,007	0,005	-23,2	41,87	=	→

Ruutloenduse jäljeindeks järgi on tuhkru arvukuse muutuse hindamine väikese usaldusväärsusega, kuna tuhkru jälgede eristamine mingi omadest on ülimalt raske. Samuti on nii mingi kui ka tuhkru liikumine talvel seotud lumeoludega ja jääoludega veekogude kaldavööndis, mis on mõlema liigi meeliselupaik. Seetõttu saab tuhkru suhtelise arvukuse ja leviku muutusi hinnata jälgides tema ja mingi kütitud isendite suhet. See on viimasel kolmel aastal aina enam muutunud tuhkru kasuks, mis näitab vähemalt mingi suhtes tema

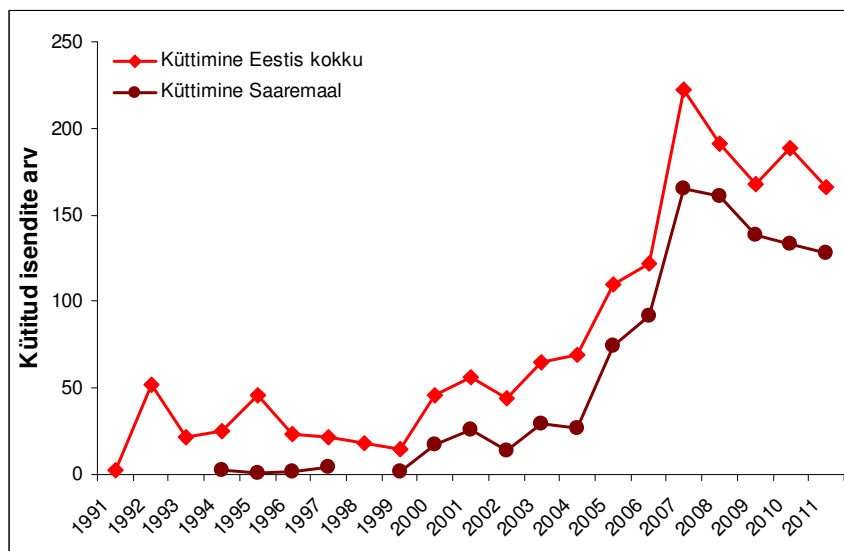
arvukuse kasvu. Kuna tuhkru küttemismaht on tagasihoidlik, ei mängi see tema suremuses olulist rolli ning mingeid küttemispiiranguid hetkel sätestama ei peaks.

Eetilises mõttes võiksid aga jahimehed suhtuda tuhkrusse teisiti, kui minki, kuna tegemist on meie loodusliku liigiga. Lisaks sellele on tuhkur koos metsnugise ja valgejäneseга Loodusdirektiivi V lisa, ehk siis Euroopa tähtsusega, liik. Kuna mink jagab tuhkruga sarnaseid elupaiku, kütetaksegi enamus tuhkruid just mingipüüdjate poolt. Kui minke püütakse eluspüügilõksudega, ei oleks sugugi halb, kui kaaspüügina saadud tuhkrud lahti lastaks. Sellega aitaks jahimehed kaasa ühe loodusliku liigi käekäigu paranemisele võõrliigi arvelt, kuna tegemist on ikkagi küllalt suures ulatuses konkureerivate liikidega. Ka peaks tuhkur olema väljaspool RMK poolt tema kasutuses olevates jahipiirkondades rakendatud üldist väikekiskjate küttemiskohustust (vt ptk metsnugisest).

Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

MÄGER (Meles meles)

A = ?/→

K = →

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 -2011.

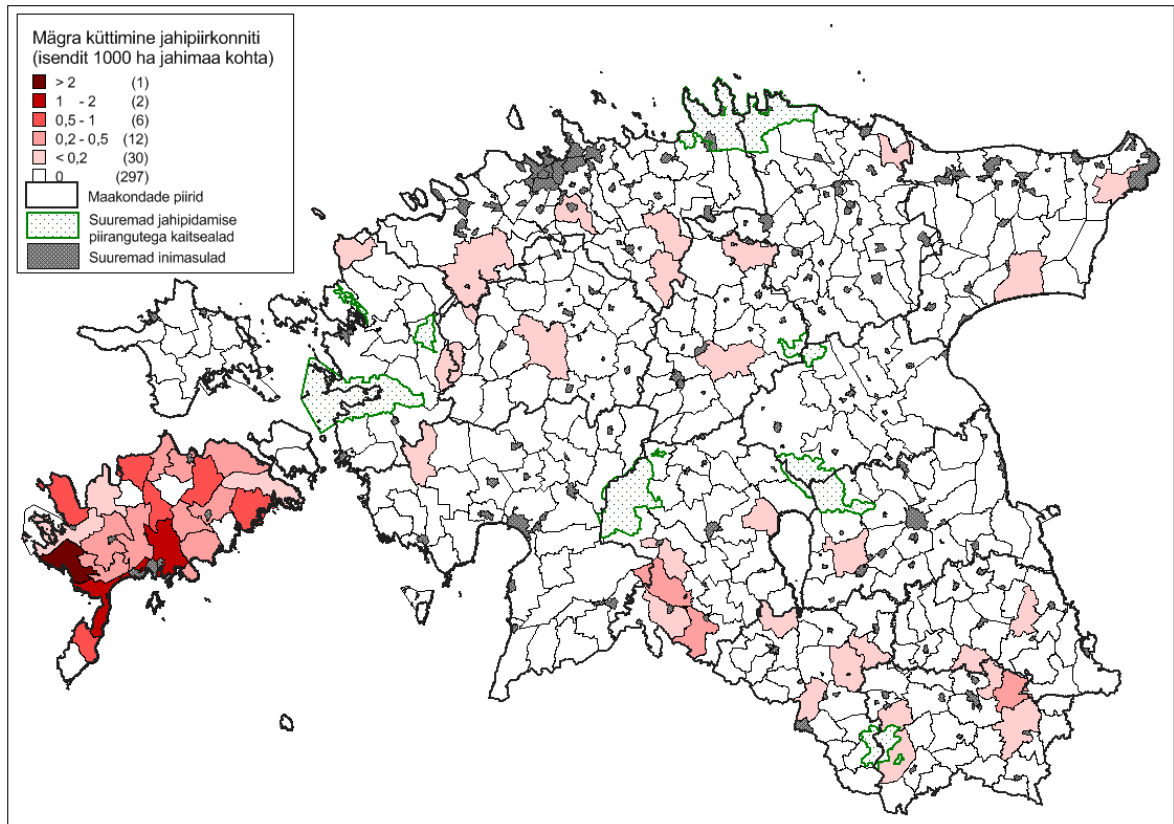
The number of Eurasian badger huntid in Saaremaa and in Estonia (total including Saaremaa) in 1991 – 2011.

Mägra küttimise andmed, jahimeeste 2012. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2012. aasta jahihooajaks. Küttimismahu muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond <i>County</i>	Küttimine			Küttimis- mahu muutus	Jahimeeste hinnang arvukuse	Küttimissoovitus <i>Suggestion for quota in 2012</i>
	2009	2010	2011			
Harjumaa	4	2	4	100,0	+	→
Hiiumaa	0	0	0	=	=	→
Ida-Virumaa	4	2	3	50,0	=	→
Jõgevamaa	2	3	0	-100,0	=	→
Järvamaa	0	1	2	100,0	=	→
Läänemaa	3	1	2	100,0	=	→
Lääne-Virumaa	0	0	1	+	=	→
Põlvamaa	5	7	2	-71,4	+	→
Pärnumaa	0	4	1	-75,0	=	→
Raplamaa	1	2	1	-50,0	=	→
Saaremaa	138	133	128	-3,8	+	→
Tartumaa	1	1	1	0,0	+	→
Valgamaa	5	10	4	-60,0	=	→
Viljandimaa	0	16	10	-37,5	+	→
Võrumaa	5	7	7	0,0	+	→
Kokku (Total)	168	189	166	-12,2	=	→

Mäger asustab kogu mandri-Eestit ja Saaremaad, Hiiumaal mäger siiani puudub. Mäger on liik, kelle asurkonna seisundi muutuste kohta meil täpsem info puudub, kuna käigusolevad seiremeetodid tema kohta andmeid ei anna. Liigispetsiifilise seiremetoodika väljatöötamise ja rakendamise eelduseks on üle-Eestiline mägralinnakute inventuur, mis lõpeb tänava sügisel. Küttimisandmete põhjal on mägra arvukus nii Saaremaal, kus ta on arvukas nuhtlusliik, kui ka mandri-Eestis, kus ta on kohati vähearvukas, suhteliselt stabiilne. Jahimeeste hinnangul näitab mägra arvukus mõnedes maakondades siiski jätkuvat tagasihoidlikku suurenemist. Seetõttu ei ole põhjust viimastel aastatel olnud küttimismahu

ja –tingimusi muuta. Siiski, sarnaselt tuhkruga peaks ka mäger olema väljaspool RMK poolt tema kasutuses olevates jahipiirkondades rakendatud üldist väikekiskjate küttemiskohustust (vt ptk metsnugisest).

Hunting of Eurasian badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011.

JAHILINNUD

Birds

Jahilindude küttimine Eesti erinevates maakondades 2011. a jahihooajal.

Hunting of game birds in different counties in Estonia in 2011.

Liik	Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	EV kokku
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	0	0	12	0	17	0	0	1	10	2	0	4	3	6	8	63
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	6
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	39	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	5	224	47	0	31	22	5	1	600	2	42	0	0	9	2	990
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	2	0	0	0	0	3	0	0	6	0	1	0	0	0	0	12
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	65	18	0	1	6	187	10	1	191	118	63	51	0	39	74	824
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	25	0	0	51	0	7	297	22	129	36	20	89	1	23	125	825
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	222	240	53	18	17	433	162	27	380	27	812	134	31	96	11	2663
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	0	0	0	1	0	1	5	1	2	3	8	1	0	23	8	53
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	1	2	3	1	41	134	62	1	27	8	69	19	0	27	3	398
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	0	0	0	4	0	0	1	17	0	2	0	13	9	10	13	80
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)	7	2	0	0	0	0	5	0	1	0	6	3	0	0	0	24
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)	35	0	0	0	0	2	34	0	0	0	36	1	0	0	0	108
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	1	7	0	2	0	4	0	0	0	0	3	0	0	0	0	17
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)	0	4	0	0	0	6	14	0	2	0	115	0	0	5	0	146
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	1	0	23	2	0	3	0	4	5	0	9	27	0	0	2	76
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	20	36	0	0	0	13	33	3	154	0	230	9	0	0	0	498
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	10	33	0	0	8	25	4	4	24	2	17	7	2	4	8	148
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	69	4	68	39	158	92	104	12	78	72	4	21	1	33	5	760
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	47	0	29	3	28	24	34	2	18	20	0	6	0	10	4	225
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	42	9	62	41	112	191	31	0	57	25	91	22	0	19	3	705
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	0	18	0	0	0	1058	0	1	58	0	867	0	0	3	0	2005
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	7	0	0	0	0	8	0	0	0	0	2	0	0	4	0	21
HANED KOKKU Total n of hunted geese	165	31	159	83	298	1373	169	15	211	117	964	49	1	69	12	3716
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	413	25	20	0	2	236	6	0	260	0	97	7	0	0	0	1066
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	0	0	5	0	0	22	1	0	7	0	53	3	0	1	0	92
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	954	194	18	36	1	965	51	3	297	7	389	27	6	6	9	2963
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	719	344	341	187	81	1006	188	190	960	144	689	977	164	277	310	6577
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	148	9	4	1	0	125	4	0	110	2	76	3	0	4	4	490
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	11	9	42	0	0	64	6	1	36	0	15	9	0	5	0	198
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	15	8	3	0	0	50	12	1	95	1	77	1	0	0	0	263
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	1	0	2	0	0	2	0	0	2	0	2	0	0	0	0	9
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	1	0	1	0	0	0	0	0	33	0	3	6	0	0	0	44
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	5	0	0	0	0	9	0	0	0	0	6	0	0	0	0	20
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	10	1	0	0	0	12
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	38	9	0	0	4	92	0	0	10	0	7	11	0	0	0	171
PARDID KOKKU Total n of hunted ducks	2305	598	436	224	88	2572	268	195	1810	154	1424	1045	170	293	323	11905

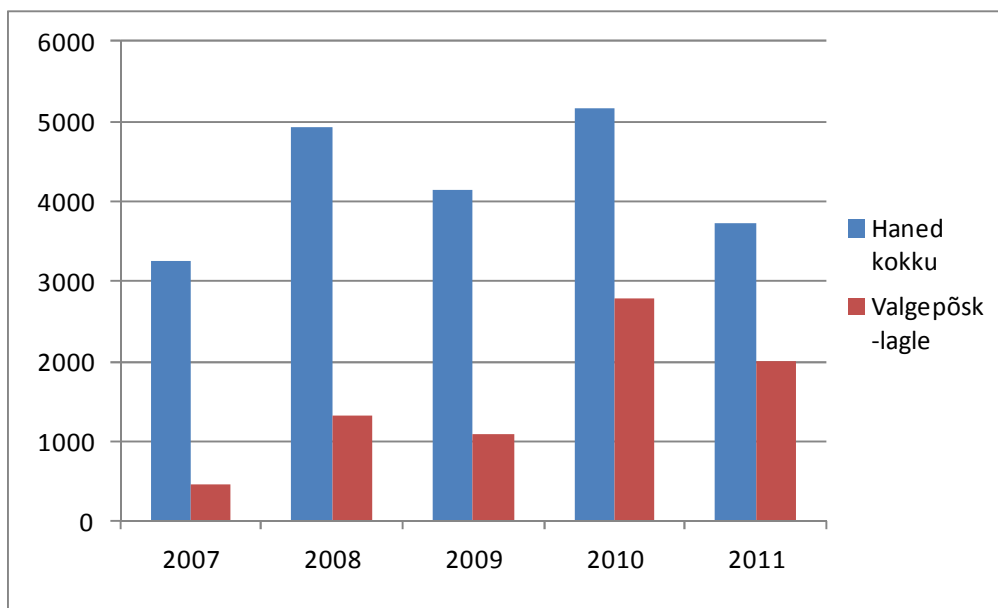
Haneliste küttimine sõltub suurel määral rändeaegsest ilmastikust, mistõttu võivad erinevate aastate küttimismahud olla kordades erinevad, ega näita hästi arvukuse trende. Möödunud aasta oli nii partide kui ka hanede küttimiseks võrreldes aastaga 2010 ebasobivam. Hanede küttimises paistab jätkuvalt silma valgepõsk-lagledel aina suurenev osakaal. Möödunud aastal olid kütitud hanedest taas üle poole valgepõsk-lagled hoolimata sellest, et neid võib siiani küttida vaid Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnas. Haneliste kevadised ja sügised kahjustused on viimastel aastatel aina enam laienenud sisemaale. Valgepõsk-lagle arvukus on kiiresti kasvanud ning aina enam kasutavad nad oma

(sügiseste) rändeteedena sisemaad. Seetõttu oleks viimane aeg liigi küttemiseks lubatud piirkonda laiendada kõikidesse maakondadesse, vastasel korral ei ole küttemisstatistikal väärtust nende arvukuse muutuste hindamisel ning väljaspool lubatud maakondi kütitud isendid jäävad statistikast välja või väljenduvad teiste haneliikide numbrites.

Jahilindude kütmine Eestis aastatel 2002 – 2011.

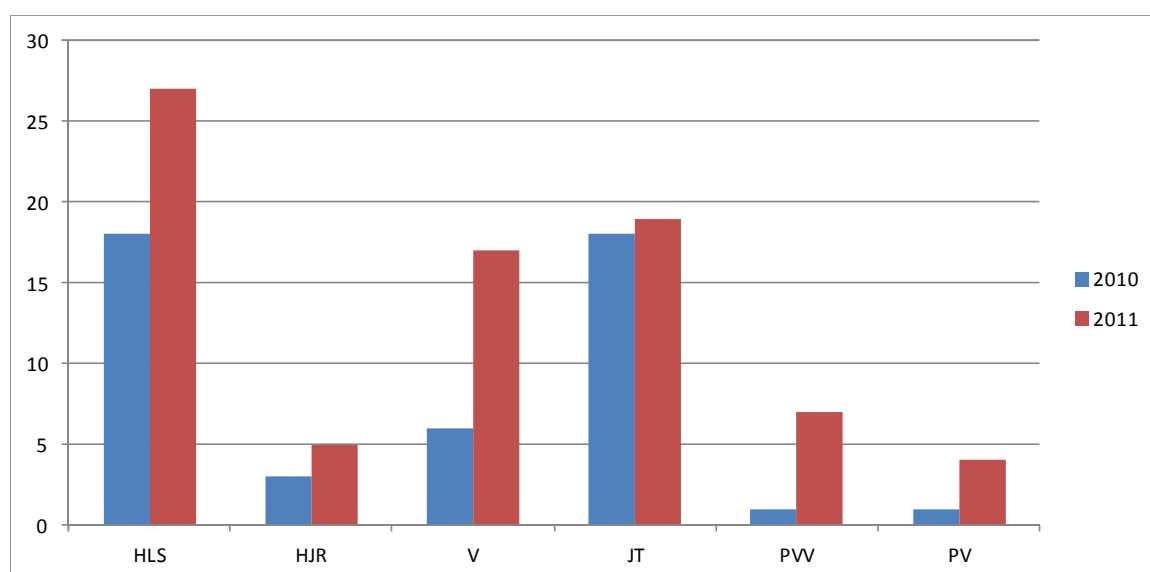
Hunting of game birds in Estonia during 2002 - 2011.

Linnuliik	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	763	411	484	726	1419	1400	1481	1487	1104	760
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	226	77	90	155	448	453	846	559	288	225
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	1128	750	762	837	1529	922	1239	1005	977	705
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	280	292	952	919	462	1324	1085	2778	2005
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	0	2	2	14	84	15	9	17	23	21
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	207	138	25	4	39	0	0	0	0	0
HANED KOKKU Total n of hunted geese	2604	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170	3716
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	587	844	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454	1066
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	83	165	341	345	158	164	55	106	161	92
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	1234	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688	2963
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6753	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492	6577
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	193	334	769	754	145	364	494	558	678	490
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	103	1625	312	311	300	299	151	161	161	198
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	219	325	458	457	100	226	275	288	270	263
Punapea-varf (<i>Anas ferina</i>)	12	35	34	19	11	6	8	45	41	9
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	15	4	7	31	10	43	21	33	25	44
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	44	40	56	45						
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0
Aul (<i>Clangula hymealis</i>)	21	223	205	173	3	7	11	70	10	20
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	30	10	68	1	2	1	49	3	1	12
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	75	102	88	43	91	92	94	54	177	171
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	1831	3063	171	400	399	0	0	0	0	0
PARDID KOKKU Total n of hunted ducks	11200	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158	11905
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	93	176	55	170	70	84	57	20	37	63
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	50	96	23	111	32	41	46	13	45	6
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1172	1034	659	750	291	1192	979	976	1475	990
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	81	88	49	29	59	7	31	20	107	12
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	464	276	398	374	373	300	317	426	802	824
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	126	793	246	543	117	413	336	606	1075	825
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2190	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438	2663
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	28	0	5	8	38	25	28	22	61	53
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	50	97	17	73	47	30	84	50	93	76
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	83	158	127	101	290	345	407	707	594	498
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	45	83	74	162	173	120	233	348	274	295
Hallrastas (<i>Turdus pilaris</i>)	98	34	73	70	51	43	114	91	66	80
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1421	1366	1942	651	642	140	56	127	112	54
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	1	23	45	39	38	25	55	88	76	148
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	13	2	11	22	244	209	175	243	193	398

Hanede (kokku) ja valgepõsk-lagle küttimine aastatel 2007-2011.

Hunting bag size of geese (in total) and barnacle goose (Barnacle leucopsis) in 2007-2011.

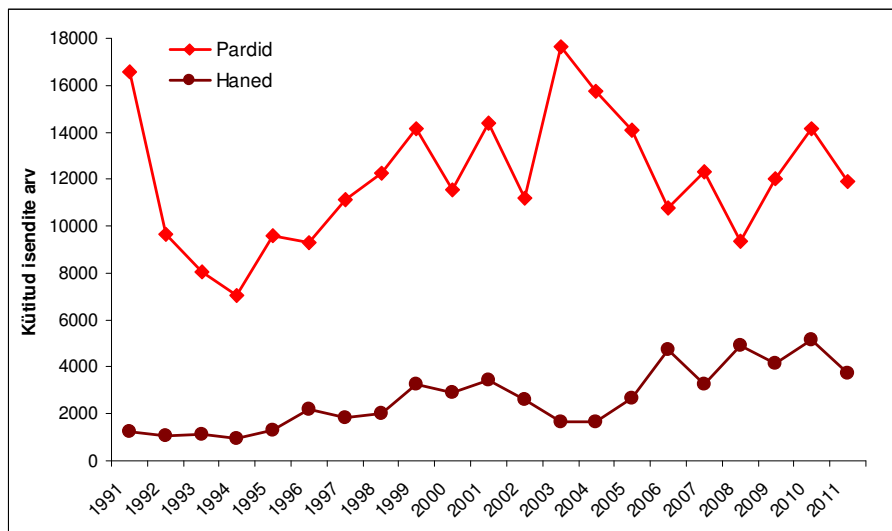
Hanede tekitatud kahjustuste hindamiseks esitatud taotluste arv Keskkonnaameti regioonide lõikes (HLS - Hiiu-Lääne-Saare, HJR – Harju-Järva-Rapla, V – Viru, JT – Jõgeva-Tartu, PVV – Põlva-Valga-Võru, PV – Pärnu-Viljandi) aastatel 2010 ja 2011 (andmed: Keskkonnaamet).

Number of cases of damage made by migratory geese in different regions of Environmental Board in 2010 and 2011.

Spetsiifiline linnustiku seire näitab jahilindudest vaid hallhane arvukuse jätkuvat langust, mistõttu oleks mõistlik ajutiselt nende küttimist piirata (keelata) kuni asurkonna seisundi paranemiseni. Teiste jahilindude asurkondade seisund ei ole märkimisväärselt halvenenud, seetõttu saab jahimeestele soovitada vaid lindude küttimise jätkamist sarnaselt varasemate

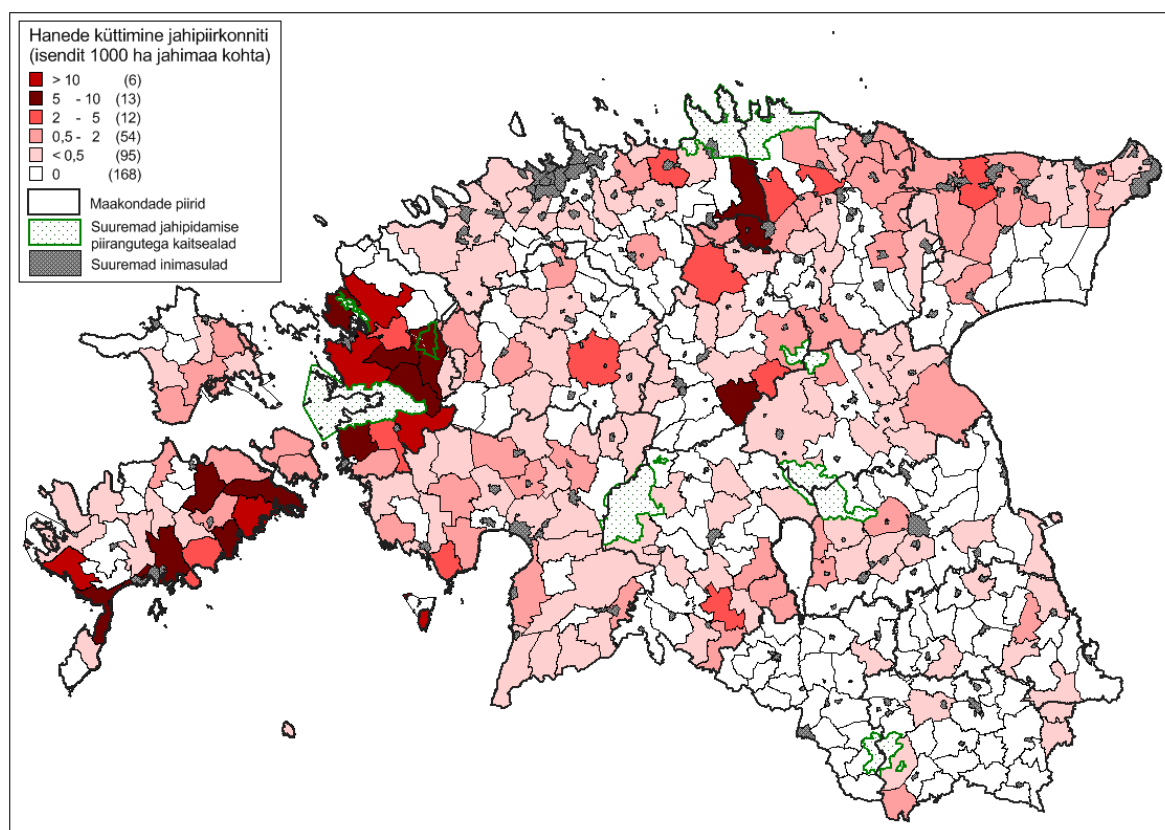

aastatega. Enamusi jahilinde kütitakse meil suhteliselt väikestes kogustes võrreldes nende asurkondade suurusega, mistõttu kütimine neile märkimisväärset mõju ei avalda.

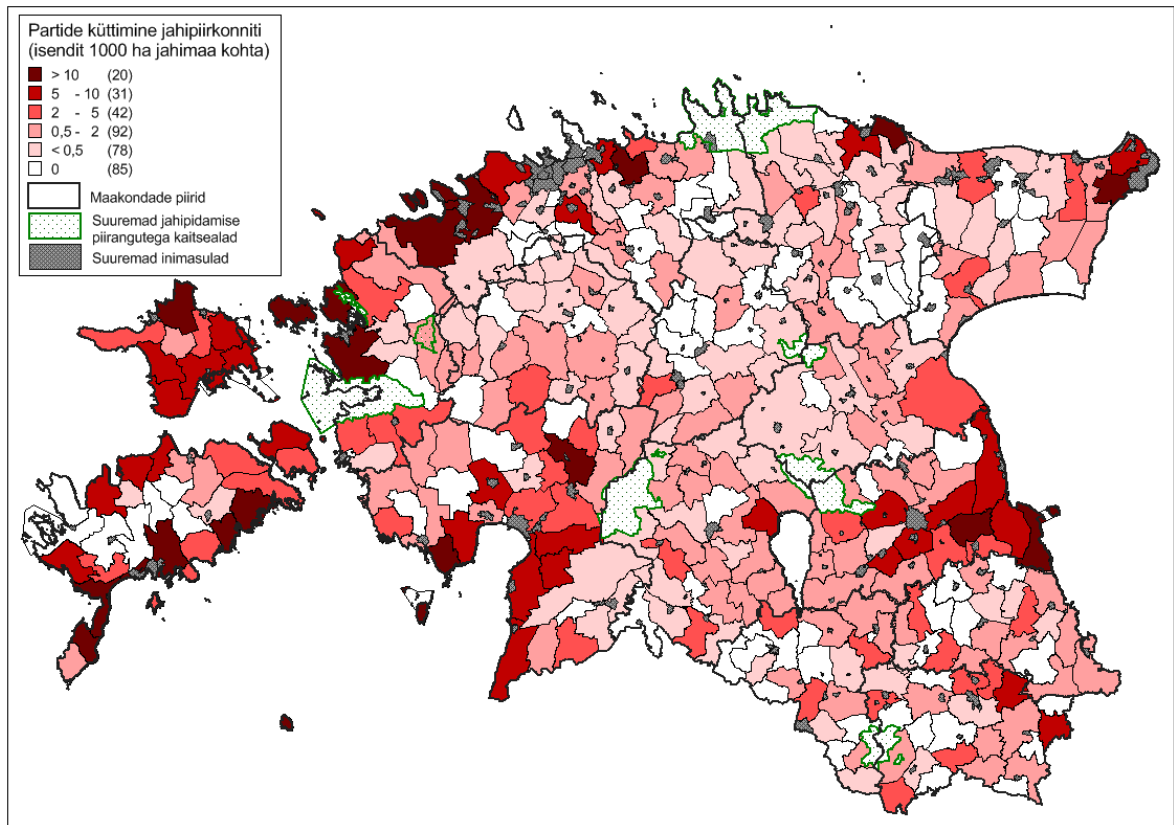

Partide ja hanede kütimine Eestis aastatel 1991 -2011.

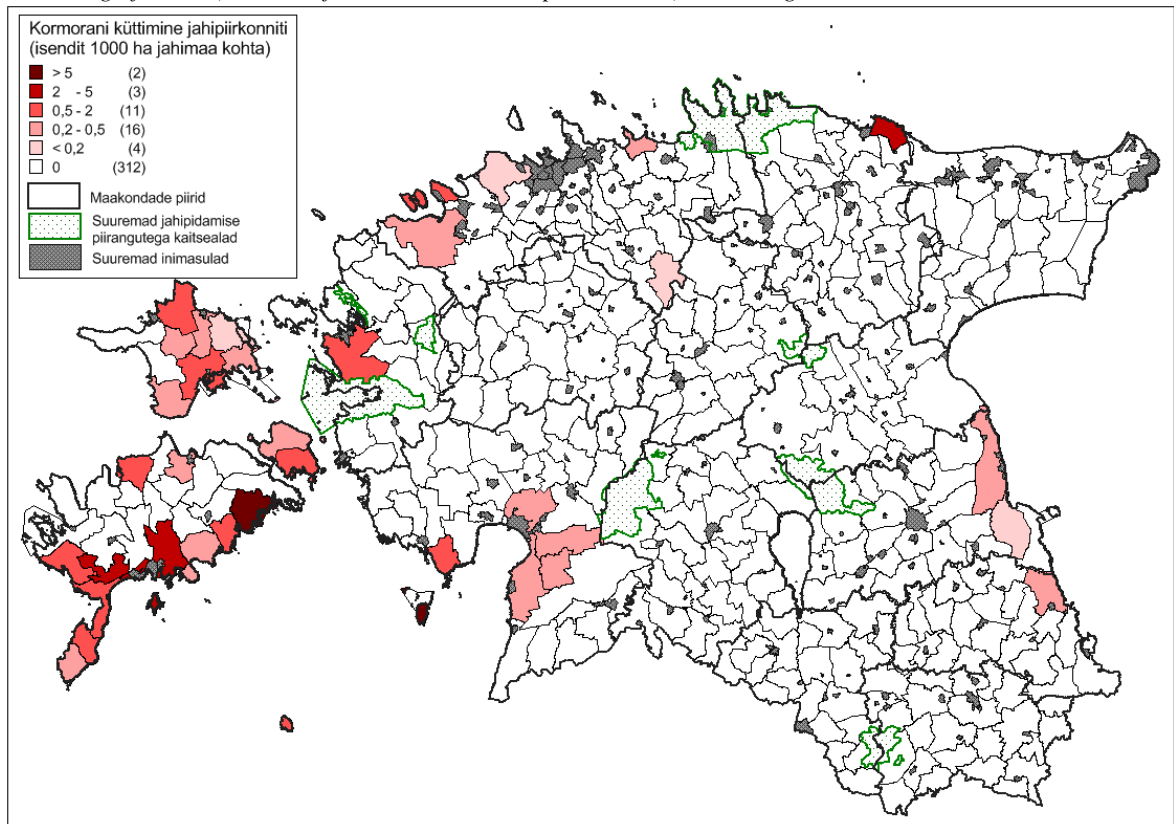
The number of ducks and geese hunted in Estonia in 1991 – 2011.

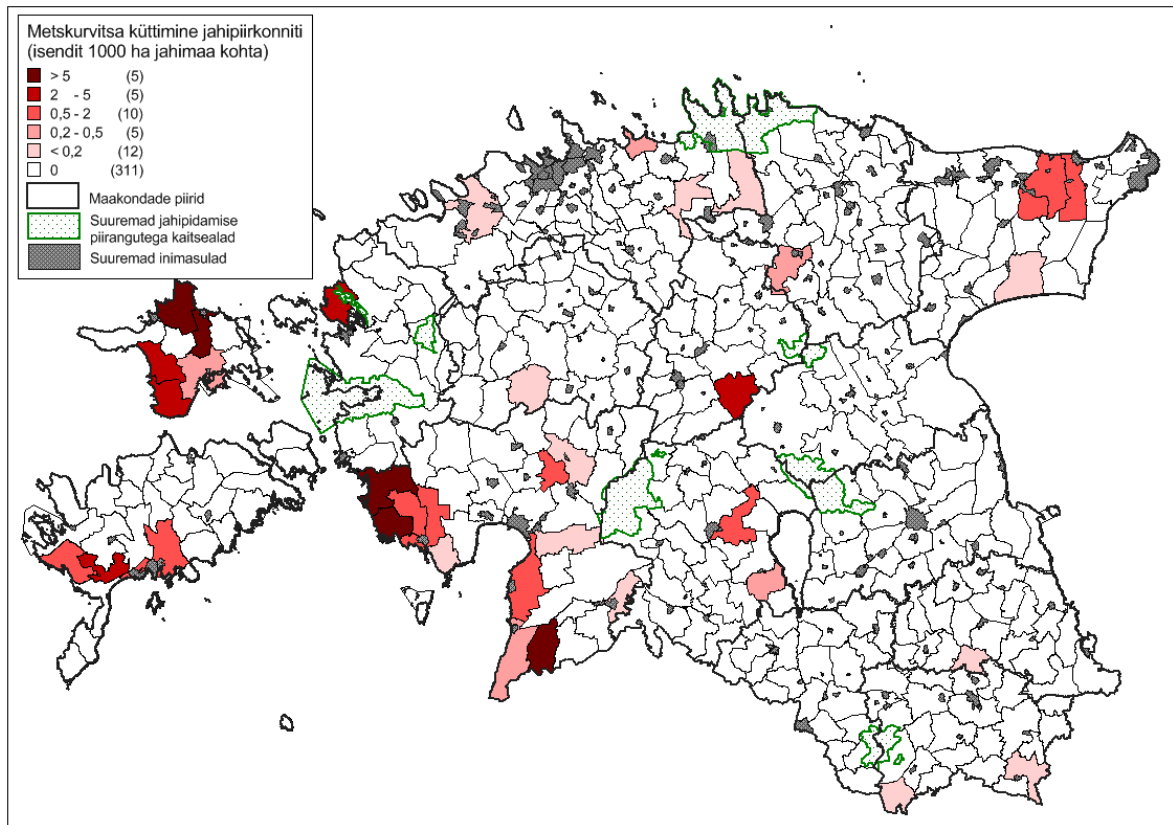
Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011

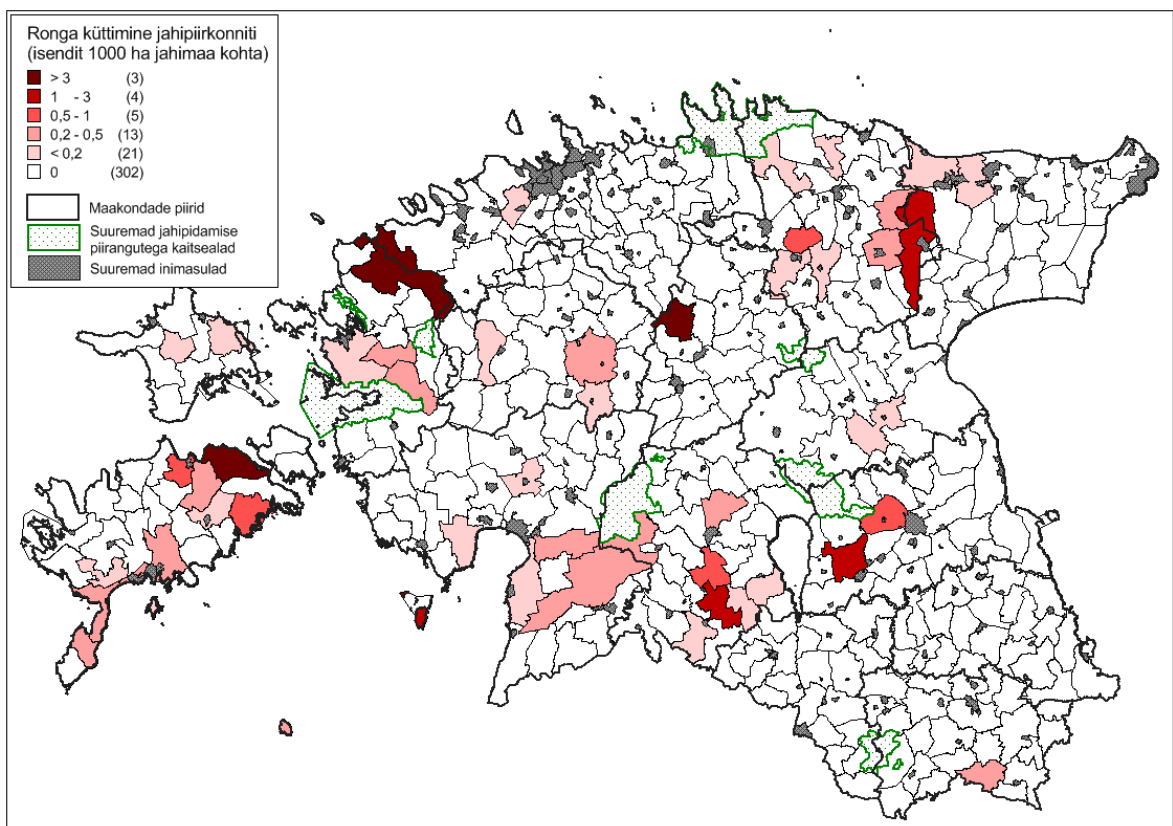
Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011

Hunting of cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011

Hunting of Eurasian woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011

Hunting of common raven (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2011

Oluliselt on suurenenud ronkade küttimine ja seda peamiselt RMK poolt tema kasutatavates jahipiirkondades jahiresursi kasutajatele määratud „kahjulike lindude“ küttimiskohustuse tõttu. Samas on rongal ühe meie metsaalade olulisima raipesööjana väga tähtis „looduse sanitari“ roll nt mitmesuguste ulukimetajate seas levivate nakkushaiguste ja parasitooside (nt trihhinelloos, kärntõbi) leviku piiramisel, mistõttu võib tema kohustuslik küttimine kaasa tuua hoopis negatiivseid tagajärgi.

KOKKUVÕTE

Arvukus on tõusnud põdral ning on jätkuvalt kõrge kährikul ja metsseal. 2009/2010 ja 2010/2011 a. lumerohketel talvedel tugevasti kannatada saanud metskitseasurkond oli jätkuvalt langustrendis ka 2011. aastal. Karu arvukus on stabiilne, hundi ja ilvese arvukus aga langenud. Eelnenud aastaga võrreldes märgatavalt langenud rebase arvukus ning jätkuvalt languses oli ka valgejänese arvukus. Jahilindudest on pikemaajalises langustrendis vaid hallhane arvukus.

Metsamajanduslikult talutava ülempiiri ületanud põdraasurkonna asustustiheduse langetamiseks on 2012. a jahihooajal vaja mitmetes maakondades küttimismahtu võrreldes eelneva aastaga oluliselt suurendada. Juurdekasvumäära ületava küttimismahu juures tuleb aga veelgi enam jälgida soovitatud küttimisstruktuuri ning liialda ei tasu kummagi soorühma küttimisega. Dominantsete isendite küttimisest tuleb asurkonna hea käekäigu huvides senisest märksa enam hoiduda.

Metssigade küttimist peaks järgneval jahihooajal hoidma minimaalselt 2011. aastaga samas mahu, kuid soovitav on seda võimalusel tõsta, sest 2011/2012 aasta soodne talv on loonud head eeldused metssigade juurdekasvunäitajate suurenemiseks ning seeläbi ka arvukuse kiireks kasvuks. Kuna üksikute täiskasvanud kultide osakaal asurkonnas on jätkuvalt väga madal, peaks ka 2012. a kütitavatest kesikutest ja täiskasvanud loomadest ~50% moodustama emised. Üksikuid täiskasvanud kulte ning karjades olevaid tugevamaid kesikkultide võiks metsseajahil senisest rohkem säästa.

2011. a jätkuvalt langustrendis olnud metskitsede küttimismaht on soovitav hoida 2012. aastal eelmise jahihooajaga samal tasemel või seda võimaluse veelgi langetada. Jahipiirkondades kus metskitse madala arvukuse tõttu ei soovita jahti pidada emasloomadele ja talledele on soovitatav loobuda ka sokujahist. Metskitseasurkonna taastumise huvides võiks sokkude küttimise vajadusel nende küttimisega alustada alles augusti keskpaigas või septembri alguses ehk siis pärast metskitsede jooksvaega, samuti tuleks hoiduda lähiaastatel dominantsete (hea sarvekasvuga) sokkude küttimisest.

Punahirvede küttimist on soovitav mandri-Eestis oluliselt intensiivistada, kuid senisest enam peaks ka siin järgima tasakaaluka küttimisstruktuuri põhimõtteid.

Suurkiskjatest on ilvese populatsiooni suurus saavutanud soovitava miinimumtaseme ning ilvese arvukust peaks sellisel suhteliselt madalal tasemel hoidma kuni metskitse asurkonna seisundi nähtava paranemiseni. Hundi arvukus oli 2012 aasta kevadel madalam, kui aasta

varem, pesakondade arv võiks lähiaastatel jääda vahemikku 20-25. Karu arvukus näitab pigem ettevaatlikku langustrendi, mistõttu peaks küttima eelmisest kahest aastast pisut väikesemas mahus. Lõunasuunalise leviku soodustamiseks ei tohiks karu küttida Eesti lõunapiirile lähemal, kui 50 km.

Väikekiskjate küttimiskohustuse kontekstis ei tohiks vaadelda ühte rühma kuuluvatena selliseid kodumaiseid liike nagu mäkra, rebast, metsnugist ja tuhkrut (viimased kaks on lisaks veel EL loodusdirektiivi V lisa liigid) ning võõrliike kährikut ja minki.

Hallhane küttimist peaks piirama (keelama) kuni asurkonna seisundi paranemiseni.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki ulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Ühe või teise soo või vanusegrupi eelistatud küttimine võib lühiajaliselt anda mingi soovitud efekti (suurem juurdekasv, suuremad trofeed vms), kuid viib pikemas perspektiivis asurkonna mandumisele. Mõistlikul määral valikuline küttimine on täiesti aktsepteeritav, kuid äärmuslik valikulise küttimise propageerimine on lühinägelik ning selline tegevus ei ole tugeva ja terve asurkonna pikaajalise säilitamise huvides.

Autorid tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.

SUMMARY

Current report gives an overview of statuses and trends of all game species and recommendations for hunters for ongoing hunting season.

The evaluation of population statuses and trends are mainly based on analyzed data collected using following methods:

1. Bag statistics where hunters are obliged to report the numbers of all hunted games by hunting districts including sex and age group for big games (ungulates and large carnivores).
2. Snow-track counts on permanent transects all over Estonia (360 transects in total length of 4350 km in 2012) giving a track index (tracks per 1 km) as a result. Index of abundance based on track index indicating difference between current year (2012) track index and average of previous six years (2006 – 2011, given value of 100). Index value over 100 indicates increase and index value under 100 indicates decrease.
3. Mapping of sight and track observations of large carnivores all over Estonia giving a number, location and size of reproductive units as a result.
4. Observations of ungulates made by hunters all over Estonia giving an age and sex structure of populations as a result.
5. Aging and estimating the reproductive status of hunted large carnivores, moose and red deer based on samples collected from the hunted individuals.
6. Hunter's estimations of population numbers or trends.
7. Field expertise of livestock and bee farming damage cases made by large carnivores and estimation the level of forest damage made by moose in sample plots of pine plantations.

Due to extraordinary climate conditions (deep snow and low temperature) in two consecutive winters (2009/2010 and 2010/2011) the number of roe deer has been decreased remarkably. As a consequence of these harsh winters the reproduction of roe deer, red fox, raccoon dog and even moose indicated depression in 2011. Decrease of roe deer population is a reason for lowered reproduction rate of lynx and probably one of the reasons for wider livestock depredation by wolves.

Population size of roe deer, red fox, mountain hare, wolf and lynx indicates decrease, moose and inland population of red deer indicates increase and populations of wild boar, raccoon dog, brown bear, brown hare remained more or less stable.

Broader spreading of sarcoptic mange among wolf population during last three years is most probably the main reason for deterioration of wolf reproductive indices.

As a result of selective hunting of wild boar where single individuals (males) are preferred compared to adult females the proportion of older males in population has been decreased.

Therefore to improve the population sex and age structure we suggest decrease hunting of single individuals and increase hunting of females (yearlings) from the sounders.

To avoid the probable negative impacts of selective harvest on wild animal populations in future, authors recommend hunters to not overexploit any sex or age-groups and suggest harvesting games more or less at the same natural age and sex structure as in the population. To maintain the populations genetically diverse and natural selection effective authors recommend rather to avoid hunting of the dominant males of all ungulate species.